

Lier kommune

lier.kommune.no

Årsrapport 2018

Lier kommune

Innhold

Rådmannens oppsummering	3
Forslag til vedtak:	5
Politisk organisering og eierskap	6
Steds- og samfunnsutvikling	8
Tjenestene	20
Infrastruktur – Bygg, Va, vei	36
Medarbeidere, HMS og internkontroll	39
Fellesområdet - selskaper, finans, frie inntekter og overføringer.	49
Vedlegg	72

Rådmannens oppsummering

God kvalitet skapes av flinke folk!

Årsrapporten for 2018 synliggjør mange gode resultater og tegn på god kvalitet. Vi har mye å være stolt av og årsrapporten skal synliggjøre noen av de viktige milepælene og resultatene fra 2018.

I de foreløpige resultatene i kommunebarometeret scorer Lier kommune som nr. 29 i landet. Nøkkeltallene for kommunen er langt bedre enn de økonomiske forutsetningen skulle tilsi. Det er spesielt gode resultater innen grunnskole som gir Lier kommune denne plasseringen. Det er også gledelig at vi har forbedret oss på flere områder, spesielt innen eldreomsorg og helse.

Implementeringen av Sunne Aktive liunger har nå nådd 62 prosent av alle barn og unge i skoler og barnehager.

Aktivitetstilbudet til kommunens seniorer har økt i 2018. Både ved at flere seniorer deltar på våre frisklivsaktiviteter på Fosshagen og det er flere populære aktiviteter og kulturopplevelser ved sykehjemmene. Det er også gledelig at et nytt tilbud om middagsservering ved Lierbyen seniorsenter er tatt veldig positivt imot.

Bibliotekene våre har også økende besøkstall å vise til. 1539 besøkte arrangementene våre, og til sammen hadde bibliotekene 83 832 besøk. Begge avdelingene ble mer åpne i løpet av 2018, noe som gir registrerte brukere tilgang til samlingene også utover betjent tid.

BUA Lier har videreført sin gode oppslutning om utlån av gratis utstyr for idrett og friluftsliv, samt åpne og gratis aktivitetstilbud. I 2018 hadde BUA 6485 utlån. Dette er mer enn en dobling fra året før, og gjør at Lier er nummer to på landsbasis når det gjelder utlån.

Vi klarer i større grad å engasjere innbyggerne i spørsmål om Liers fremtid. I løpet av 2018 fikk vi inn et stort antall innspill i arbeidet med blant annet kommuneplan og utvikling av Lierbyen.

Digitalisering er et viktig satsingsområde for kommunen. I 2018 startet arbeidet med kommunens nye digitaliseringsstrategi, en strategi som vil bli fulgt opp med ulike handlingsplaner og tiltak. Parallelt med dette har kommunen jobbet med små og store digitaliseringsprosjekter. Eksempler på dette er utrulling av iPad i skolen, vår digitale kanal «Svar ut», ny utleieportal og digitalisering av kemnertjenestene.

Årsrapporten vil også peke på utfordringer, mål og ambisjoner vi ikke har nådd.

Bente Gravdal

Rådmann Bente Gravdal

Økonomi

Regnskapet for 2018 viser en positiv utvikling med et netto driftsresultat på 50,3 millioner og 2.7 i prosent i overskudd. Kommunen har betalt 62,5 millioner i avdrag.

Lier kommunes disposisjonsfond blir på 149,2 millioner.

Det er i all hovedsak økte inntekter via skatt som er årsaken til den positive utviklingen

Resultatet i 2018 viser at merforbruket innen tjenestekområdene er redusert til 0.8 %. Kommuneøkonomien er under sterkt press, og vi står fremdeles overfor store utfordringer i tiden som kommer. Da er det svært positivt at vi har fått høyere skatteinntekter enn forutsett, og at den nøkterne linjen vi har lagt oss på ser ut til å fungere.

Kommunereform og Lier kommune

De nye kommunene Asker og Drammen er godt i gang med å forberede opprettelse av de nye kommunene. En av konsekvensene for Lier kommune er avviklingen av interkommunale selskaper og vertskommunesamarbeid. Gjennom 2018 har vi forberedt oss til å drifte tjenester som vei, vann og avløp og landbrukskontor uten samarbeid med våre nabokommuner. Etableringen av Lier Kommunalteknikk (KF) og et landbrukskontor i vår egen basisorganisasjon er i rute og i løpet av 2019 skal endringene være iverksatt.

Forslag til vedtak:

Drift:

1. Rådmannens årsrapport for 2018 tas til etterretning.
2. Følgende disponering godkjennes i forbindelse med over- og underskuddsordningen:

Etter reglene for over- og underskuddsordningen økes fondet med 4 666 000 kr. Økningen i over- /underskuddsfondet justeres mot kommunens generelle disposisjonsfond.

3. Overskudd i driftsregnskapet på 29 755 154 kr avsettes til
 - a. Disposisjonsfond med kr 23 560 413.
 - b. Inndekning av tap i Husbanken med kr 6 194 741.
4. Disponering av disposisjonsfond

Deler av overskuddet er knyttet til ubrukte midler til formål som vil ha utgifter i kommende år. I disposisjonsfondet avsettes følgende til konkrete formål (se side 65-67)

- Kultur og fritid, 175 000 kr, skjønnsmidler.
- Kultur og fritid, 235 000 kr, prosjektmidler.
- Lier Eiendomsselskap KF, 212 000 kr, overskudd husleie.

Investering:

5. Ubrukte investeringsmidler pr. 31.12.2018, for prosjekter som ikke er avsluttet, bevilges opp på de respektive prosjekt i 2019. Beløpet utgjør i alt 303 445 880 kr, og finansieres mot 256 176 380 kr lån, 42 492 300 kr refusjon for merverdiavgift og 4 777 200 kr disposisjonsfond.

Lier kommunes årsrapport for 2018

Politisk organisering og eierskap

KAPITTEL 2

Politisk organisering

Lier kommune er politisk organisert etter formannskapsmodellen. Kommunestyret er øverste politiske organ og består av 49 representanter.

Det er åtte politiske partier representert i Lier kommunestyret. Disse er: Høyre (18), Arbeiderpartiet (15), Fremskrittspartiet (5), Senterpartiet (3), Venstre (3), Kristelig folkeparti (2) Miljøpartiet De Grønne (2) og Sosialistisk venstreparti (1).

I 2017 vedtok kommunestyret å redusere antall kommunestyremedlemmer fra 49 til 41 med virkning fra kommunevalget 2019. Arbeidet med å evaluere politisk organisering ble fulgt opp i 2018 ved at Lier kommunes politikere jobbet videre med utforming av ny politisk struktur fra om med valgperioden 2019 – 2020.

Eierstyring

Lier kommune hadde i 2018 eierinteresser i ni aksjeselskap og eierandeler i syv interkommunale selskap. I tillegg deltok Lier kommune i ni ulike vertskommunesamarbeid hvorav ett av disse ble avviklet i 2018 (Lier og Hurum IKT), fire samvirkemottak og en stiftelse. Kommunen har også andeler/leierettsbevis i studentboliger/borettslag.

Eierskap i 2018 er gjennomført i tråd med det fastsatte årshjul for eierstyring, og eierorganet avholdt eiermøte på våren og eierseminar på høsten. For øvrig er eierinteressene fulgt opp i tråd med kommunestyrets vedtatte prinsipper for eierskap- og selskapsstyring, og resultatene av eierskapet er lagt frem til politisk behandling.

Flere av Lier kommunes nabokommuner er omfattet av kommunesammenslåing. Dette berører også flere av de interkommunale selskapene Lier kommune eier sammen med disse kommunene. Arbeidet med å avvikle Viva IKS ble videreført i 2018. Som følge av denne avviklingen vedtok kommunestyret å etablere et eget kommunalt foretak, Lier kommunalteknikk KF, innen vei, vann og avløp (vva). Foretaket skal levere vva-tjenester til liersamfunnet med virkning fra 1. januar 2020. Lier kommunestyre vedtok å overføre sitt eierskap i Vestviken 110 IKS til Drammensregionens Brannvesen IKS (DRBV). Dette som følge av at Vestviken 110 IKS ble avviklet og erstattet av den nye alarmsentralen Sær-Øst 110 IKS.

Videre blir også interkommunale samarbeid, såkalte § 27-samarbeid, berørt av kommunereformen. I 2018 ble det avklart at dagens § 27-samarbeid om felles landbrukskontor vil opphøre når Røyken og Hurum kommuner blir del av nye Asker og også Drammen kommune trer ut. Tilsynskontoret for små avløpsanlegg fikk meddelelse fra Røyken og Hurum kommuner om uttredd fra 1. januar 2020, men fikk også to nye deltager i 2018 ved at Krødsherad og Holmestrand kommuner ble del av samarbeidet.

Som del av arbeidet med å sikre en mer helhetlig utnyttelse, forvaltning og utvikling av Lier kommunes bygningsmasse, vedtok kommunestyret i 2018 å slå sammen Lier Boligselskap AS med Lier Eiendomsselskap KF. I tillegg ble Lier Everk Eiendom AS avviklet.

Lier kommunes årsrapport for 2018

A young boy with dark hair, wearing an orange soccer jersey with a Nike logo and a patch that says 'EAT MOVE SLEEP', black pants, and blue sneakers, is crouching on a paved playground surface. He is looking down at a pile of fallen autumn leaves in front of him. The background shows a playground with red and wooden structures and trees with yellow autumn foliage under a clear blue sky.

Steds- og samfunnsutvikling

KAPITTEL 3

Det kommunale plansystemet

Kommuneplanen er kommunens overordnede styringsdokument. Den består av en samfunnsdel med tilhørende handlingsdel og arealdel. Samfunnsdelen fastsetter langsiktige mål og strategier for kommunesamfunnet og kommunen som organisasjon. Arealdelen er en oppfølging av føringene gitt i samfunnsdelen og legger føringen for arealbruken i kommunen.

Kommuneplanens arealdel

Rullering av kommuneplanens arealdel ble igangsatt i og med vedtak av planprogrammet 4. april 2017. Arbeidet med rulleringen har foregått gjennom hele 2018.

Et forhåndshøringsutkast ble vedtatt i februar 2018 og sendt nabokommuner, regionale- og statlige myndigheter til forhåndshøring. På bakgrunn av uttalelsene ble planforslaget revidert og vedtatt lagt ut til offentlig ettersyn høsten 2018, med høringsfrist før årsskiftet 2018/2019. Det kom inn omtrent 100 uttalelser og blant dem en rekke innsigelser.

Kommuneplanens samfunnsdel

Arbeidet med revisjon av kommuneplanens samfunnsdel har pågått gjennom hele året. Diskusjonsnotatet VISJON 2028 ble i mars lagt ut til høring, hvor det kom inn nær 300 skriftlige innspill. Senere ble det gjennomført et større arbeid med å etablere befolkningsprognoser, og se disse i sammenheng med kommunens overordnede arealutvikling. Endelig ble 1.gangsbehandling av kommuneplanens samfunnsdel vedtak mot slutten av året.

Energi og klima

Liersamfunnet skal bli klimanøytralt innen 2030. Dette er hovedmålet i Energi- og klimaplan for Lier kommune (2017-2020). Skal Lier nå dette målet, må kommunens virkemidler brukes på en best mulig måte.

Det ble i 2018 vedtatt tre satsingsområder i kommunestyret for å nå målet:

- Det må være et særlig høyt klimafokus i arealplanleggingen.
- Det må satses på grønn mobilitet i hele Lier.
- Næringslivet må engasjeres til klimainnsats.

Det er satt ambisiøse miljø- og klimamål for realiseringen av Fjordbyen: En energi- og klimanøytral by, med smarte løsninger, der det er godt å leve. Å gjøre de riktige valgene for utviklingen av Fjordbyen er en viktig del av hvordan Lier skal bli et lavenergi- og lavutslippssamfunn. Det er utarbeidet en energi- og klimautredning for Fjordbyen, og en sentral oppgave vil være å bruke funnene i utredningen videre inn i arbeidet med planene for Fjordbyen.

Fjordbyen

I 2010 ble kommunene Lier og Drammen enige om en avtale om plansamarbeid for Lierstranda og Brakerøya om felles utvikling av en fjordby. I avtalen ble partene enige om at området skal transformere og urbaniseres til en fjordby med bolig-, næring- og offentlig bebyggelse der sosial- miljømessig- og økonomisk bærekraft prioriteres

I 2018 ble planinitiativ for oppstart av detaljregulering av nytt sykehus i Drammen oversendt Drammen og Lier kommuner. Revidert planprogram for detaljreguleringen ble vedtatt i desember.

Planprogram for områderegulering Fjordbyen ble vedtatt i april 2018, og samarbeidsavtale mellom Lier kommune og Eidos Eiendomsutvikling AS for utarbeidelse av områdeplanen ble inngått i oktober.

Planprogrammet for kommunedelplan for samferdselsinfrastruktur og kollektivknutepunkt ble i april vedtatt sendt ut på høring, med varsel om oppstart av planarbeid. Estimert endelig fastsettelse av planprogrammet i begge kommuner i februar 2019. De to overordnede planprosessene for Fjordbyen gjennomføres parallelt.

Transport og samferdsel

Buskerudbyen

I Lier og omkringliggende kommuner vil det bli langt flere innbyggere de neste 25 årene med forventet trafikkvekst. På bakgrunn av dette ble Buskerudbysamarbeidet etablert i 2010. Buskerudbysamarbeidet har som ambisjon å jobbe for å løse felles utfordringer innen transport, miljø og arealutvikling. Buskerudbypakke trinn 1 ble slutført i desember 2017. Hensikten med trinn 1 var å belyse virkemidler og kostnader som må til for at veksten i persontransporten skal tas med kollektivtrafikk, sykling og gåing, også kalt nullvekst i persontransport med bil.

Byutredning trinn 1 utgjorde et viktig faglig grunnlag for arbeidet med Buskerudbypakke trinn 2 ble sendt ut til offentlig ettersyn desember 2017, parallelt med byutredningene som skal danne grunnlag for en senere byvekstavtale. Byutredningene har vært gjennomført i to trinn. Trinn 2 ble lokalpolitisk vedtatt i juni 2018.

Utredningen danner også grunnlag for forhandlinger om en byvekstavtale. Ambisjonen er at Stortinget behandler Buskerudbypakke 2 våren 2019, og at byvekstavtalen starter opp i 2020. Trinn 2 av byutredningen ble gjennomført i 2018 og skal bidra til faglig grunnlag for bystrategien i neste Nasjonal transportplan, som skal gjelde for perioden 2022–2033.

E 134 – Dagslett – E18

Frem til våren 2018 ble det jobbet med to separate prosjekt:

- E 134 Dagslett – Linnes – var klar til bygging.
- Forslag til kommunedelplan for (Rv. 23) E 134 Linnes – E 18 var klar for 1.gangsbehandling. 3 ulike korridorer/ traséer var utredet.

Realisering av E 134 Dagslett – Linnes ble stoppet som følge av nye kostnadsoverslag og fare for vesentlig kostnadsøkning for prosjektet. Prosjektene ble slått sammen før sommeren.

Samferdselsdepartementet ba Statens vegvesen utarbeide et revidert forslag til planprogram for kommunedelplan der alle relevante alternativ inngår. Rimeligste alternativ skal være vurdert i tråd med retningslinjer for planlegging. Prosjektet har dermed fått nye rammebetingelser. Statens vegvesen har i 2018 ikke tatt noen beslutning om nye linjer/traséer skal utredes.

Folkehelse

Arbeidet med Folkehelseplanen har hatt god framdrift i 2018, og det har vært mange gode innspill på høringsutkastet høsten 2018.

Tilbudet ved Lier Frisklivssentral er også i 2018 blitt videreutviklet. Omtrent 1850 liunger benyttet i 2018 frisklivstjenester, det vil si 7% av befolkningen om vi tar med deltagere på friskliv og mestrings arrangementer øker andelen til 10%.

Sunne og aktive liunger (SAL) er Lier sin modell for livsmestring med fokus på trivsel, bevegelsesglede og sunne matvaner i skole og barnehage. Prosessen med å rulle ut SAL i barnehager og skoler har god fremdrift og det er høy aktivitet. 18 barnehager og 8 skoler arbeidet i 2018 med å implementere SAL i daglig drift. Andel barn og unge som deltar i SAL modellen var i 2016 600, i 2017 1750 og i 2018 3000.

ABC for mental sunnhet skal trinnvis ruller ut i Liersamfunnet fra 2019, og vi startet høsten 2018 forarbeidet med å etablere prosjektleder.

Beredskap

Beredskapsrådet i Lier har hatt to møter i 2018. Rådet ledes av ordfører og består for øvrig av deler av kommunens kriseledelse sammen med andre samarbeidende aktører.

Det er gjennomført to beredskapsøvelser, vår og høst. Vårøvelsen hadde skoleskyting på Høvik skole som scenario, og var et samarbeid med alle de videregående skolene, Buskerud fylkeskommune og politiet. Høstøvelsen hadde influensapandemi som tema og var en diskusjonsøvelse i samarbeid med Drammen sykehus, Legevakta, og kommunene som sokner til sykehuset.

Kommunestyret har nå vedtatt både ny helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse og ny overordnet beredskapsplan.

Boligpolitikk

Boliger til vanskeligstilte

Det har vært kartlegging av behov for bolig, en gjennomgang av boligmassen og tilgjengelige kommunalt eide tomter. Det har gitt grunnlag for å vurdere hvordan eksisterende boligmasse kan utnyttes best mulig, og hva som må løses med nye boliger.

Utsettelsen av Glitre bofellesskap gav utfordringer med kostnadskrevende løsninger. Dette måtte løses bl.a ved innkjøp av bolig tjenester utenfor kommunen.

Kommunen har registrert en markant økning i behov for midlertidige botilbud for personer med utfordringer knyttet til rus og psykisk helse. Samhandlingsreformen og Fylkesmannens tilsyn avdekket lovbrudd pga. manglende botilbud i egen kommune. Dette medførte et snarlig behov for å iverksette etablering av et mer egnet botilbud for denne brukergruppen.

Leie til eie-prosjektet var inne i sitt andre år og gav råd og veiledning til 20 husstander, mens 10 husstander fikk kjøpt eller forhåndsgodkjenning til å kjøpe bolig. Til sammen ble det utbetalt kr 62 millioner i startlån, i tillegg var det innvilget 7,3 millioner til konkret bolig og 26,5 millioner gitt i forhåndsgodkjenning.

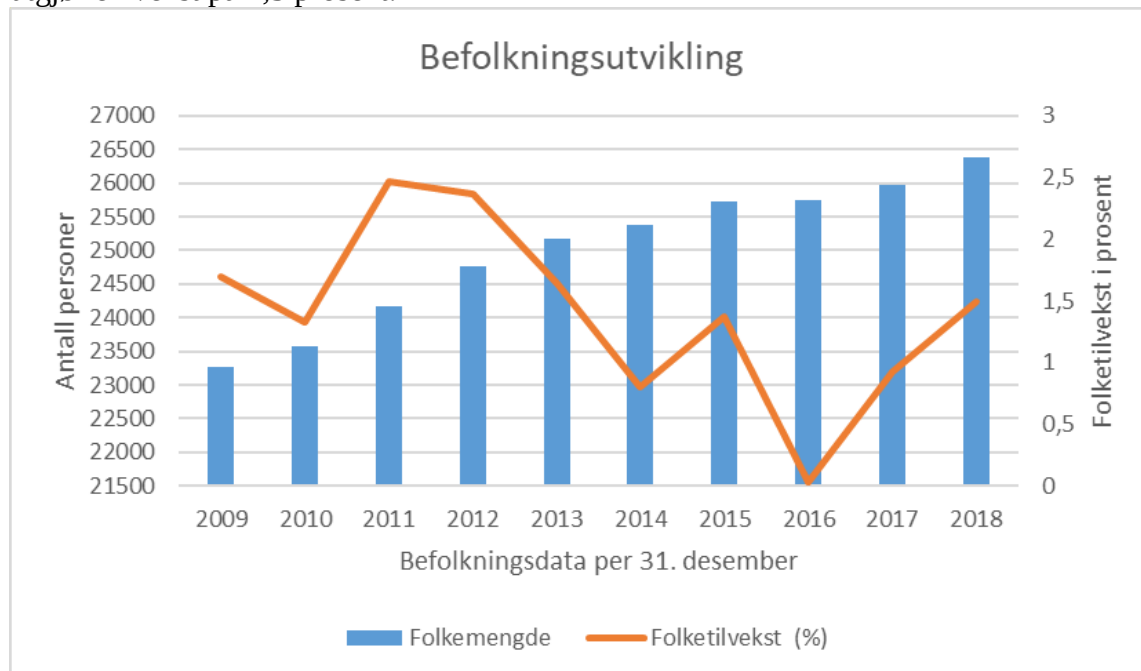
Andre sentrale aktiviteter i 2018:

- Spørreundersøkelse vedrørende fremtidig boligønsker for innbyggere over 60 år
- Intervjuer med foresatte til personer med nedsatt funksjonsevne født 2003 eller tidligere, i forhold til bolig og tjenestebehov
- Skisseprosjekt for Kjellstad gård
- Opprettelse av «restanseteam». Teamet følger tidlig opp de som har vansker med å betale husleie.

Befolkningsdata

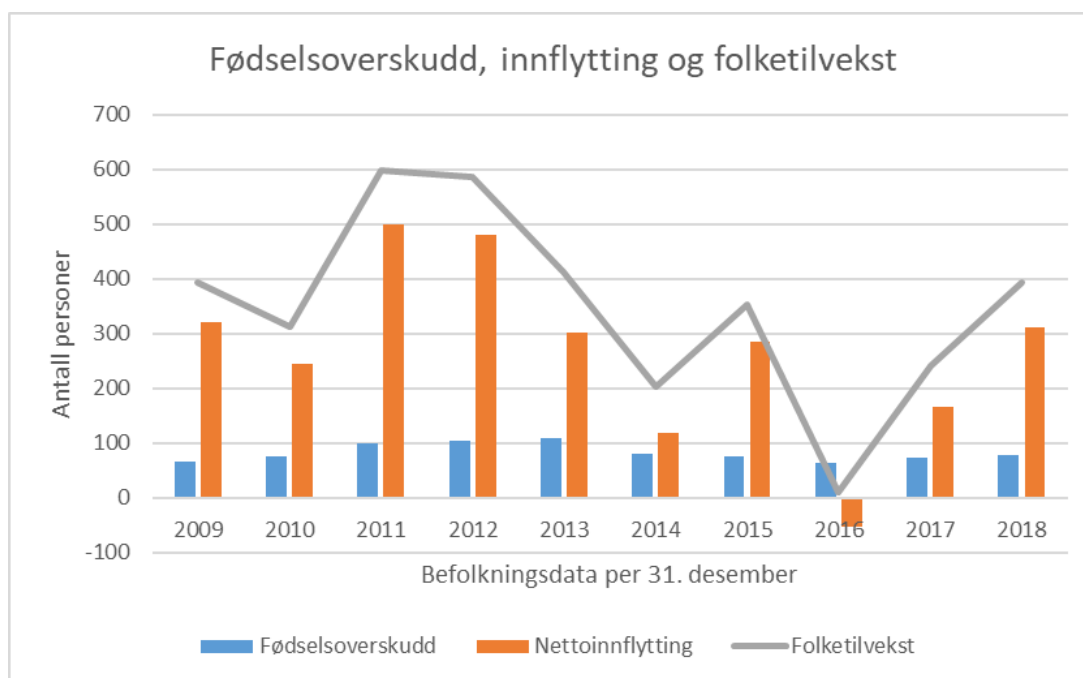
Liers befolkning økte i 2018 med 393 personer, til totalt 26 373 innbyggere. Dette utgjør en vekst på 1,5 prosent.

Som figuren over viser har den årlige gjennomsnittlige veksten vært på 1,7 % siden 2009. Folketilveksten i 2018 ligger altså noe under snittet de ti siste år. På landsbasis fortsetter den årlige nedgangen i folketallsveksten som vi har sett siden 2012, og veksten var den svakeste siden 2004.

Befolkningsdata per 31. desember	2015	2016	2017	2018	Endring siste år
0 år	279	238	264	263	-1
1-5 år	1 626	1 591	1 549	1 539	-10
6-12 år	2 430	2 422	2 441	2 487	46
13-15 år	976	1 003	1 029	1 020	-9
16-19 år	1 322	1 326	1 298	1 308	10
20-44 år	8 227	8 098	8 102	8 193	91
45-66 år	7 359	7 462	7 582	7 750	168
67-79 år	2 646	2 723	2 822	2 865	43
80-89 år	721	721	731	770	39
90 år eller eldre	145	156	162	178	16
Innbyggere i alt	25 731	25 740	25 980	26 373	393

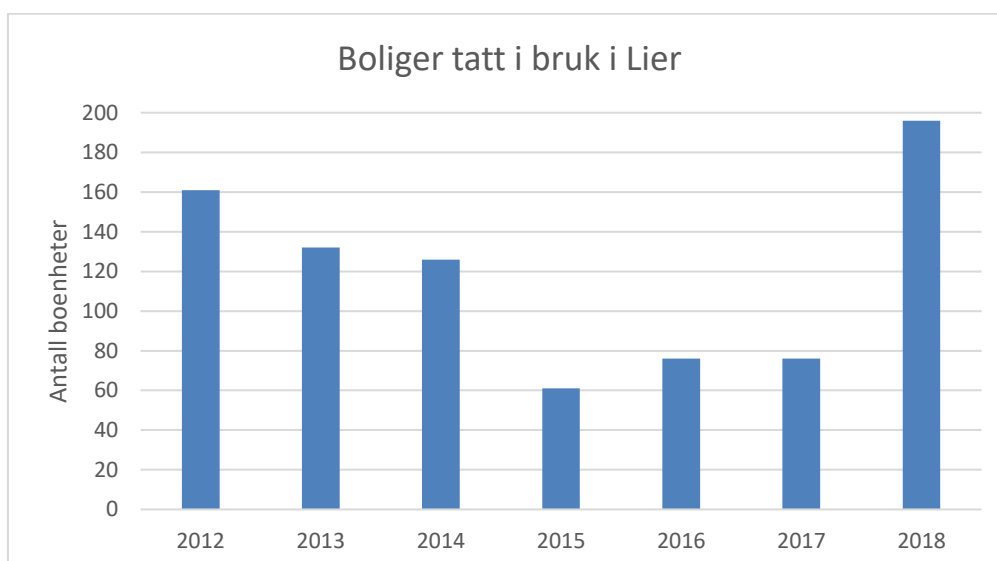
Tabellen ovenfor viser at det i aldersgruppene 0 år, 1-5 år og 13-15 år har vært en reduksjon i befolkningen i 2018. Veksten i antall innbyggere har vært klart høyest i aldersgruppen 45-66 år.

Fødselsoverskuddet (differansen mellom antall barn som blir født og antall personer som dør) har i Lier de ti siste årene i snitt ligget på 83 personer. I 2018 var fødselsoverskuddet på 78 personer. I Lier er folketilveksten i stor grad avhengig av omfanget av nettoinnflyttingen (differansen mellom innflyttinger og utflyttinger), som varierer en god del fra år til år. Snittet har de ti siste årene ligget på 267 personer, og endte i 2018 på 312 personer.

Boligbygging

I 2018 ble det gitt midlertidig brukstillatelse eller ferdigattest til i alt 196 boenheter i Lier. Dette er det høyeste antallet i måleperioden. Byggeaktiviteten har vært høyest i Gullaug skolekrets med 80 boenheter, Lierskogen skolekrets med 41 boenheter og Hegg skolekrets med 40 boenheter.

Trafikksikker kommune

Trygg trafikk og Buskerud fylkeskommune setter kriteriene for hva en trafikksikker kommune er og hvordan kommunen bør jobbe. I 2018 ble Lier godkjent som trafikksikker kommune, og er med dette den 83. kommunen i landet som oppnår slik godkjenning. Å oppnå slik godkjenning innebærer at kommunen kan vise til at det arbeides godt, målbevisst og helhetlig med trafikksikkerhet i kommunen.

Arbeidsledighet

Arbeidsledigheten i Lier kommune har vært stabilt lav i 2018 sammenliknet med samme perioder for 2017. Andelen helt ledige var i snitt på 2,0 prosent av arbeidsstyrken. For november fikk vi et større brudd i statistikken. Dette skyldtes at det 6. november 2018 ble gjennomført større endringer i hvordan nye arbeidssøkere registrerer seg på nav.no. Gjennom at registreringen nå er forenklet og skal føre til at arbeidssøkerne raskere kommer ut i aktiv jobbsøking blir statistikken på arbeidssøkere derfor ikke direkte sammenlignbar med tidligere perioder. For november 2018 har NAV estimert at de overnevnte endringene viser 2 500 flere helt ledige på landsbasis enn med den tidligere løsningen. Dette utgjør om lag 4 prosent av de helt ledige.

Ut fra de naturlige sesongsvingningene i arbeidsmarkedet bør man heller ikke sammenligne ledighetstallene fra november til desember.

Ledigheten har variert mye gjennom året i de ulike målgruppene som alder, varighet, kjønn, yrkesbakgrunn m.m. I Lier var det i oktober registrert 261 helt ledige personer, en liten økning på 3,6 prosent sammenlignet med oktober i fjor. Ledigheten i Lier var på 1,9 prosent og i Buskerud på 2,4 prosent av arbeidsstyrken. Det var 139 helt ledige menn i oktober, en nedgang på 4 personer (- 2,8 prosent) fra året før. For kvinner var antall helt ledige 122, en økning på 13 personer (+ 11,9 prosent).

Kommunikasjon og innbyggermedvirkning

Strategisk kommunikasjonsarbeid skal bidra til at kommunen når sine overordnede mål. Viktige satsinger i 2018 har blant annet vært å styrke kommunens visuelle kommunikasjon og gjennomslagskraft i digitale kanaler. Vi evner å engasjere bredt, og i analyseverktøy vi benytter ligger vi jevnt høyere enn nabokommuner, Bærum, Oslo og andre vi sammenlikner oss med.

Et av målene med engasjement i digitale flater er mulighetene det gir for bedre innbyggermedvirkning. Lier kommune skal sørge for at flest mulig innbyggerne bruker sin stemme og engasjerer seg i hvordan liersamfunnet skal se ut. I 2018 hadde kommunen flere medvirkningsprosesser hvor vi evnet å få langt flere innspill enn tidligere. I tillegg til mer tradisjonelle måter å møte liunger på, fikk vi svært mange i tale ved å utnytte mulighetene som ligger i digitale medier. Blant annet gav nærmere 300 liunger innspill i forbindelse med forhåndshøringen av kommuneplanens samfunnsdel. 400 delte sine meninger i tilknytning hvordan Lierbyen bør utvikles fremover.

Et annet mål med å utvikle våre kommunikasjonsflater er muligheten for raskt å kunne nå flest mulig med viktig informasjon. Den mest leste nettsaken på kommunens hjemmesider i 2018 var saken om kikhosteutbrudd i Lier og hvilke symptomer man bør se etter.

Visuelle grep på lier.kommune.no ser ut til å fungere etter hensikten ved at flere innbyggere leser kommunens nettsaker og tilbringer mer tid i hver sak. Også fremsiden til Lier kommune.no fikk noen oppdateringer våren 2018, blant annet med justeringer som ny fane for politikk og samfunn, bildemulighet og å løfte frem kalenderen «Hva skjer i Lier». Grep er også tatt med ekstern leverandør for å gjøre politiske dokumenter lettere tilgjengelig. Det blir fremover naturlig å se på hvordan nettsidene kan utvikles videre for økt brukervennlighet, og hvilke andre flater som bør utvikles.

Lier kommune fikk pris av programvareselskapet Framsikt AS for beste HP-film i 2018, foran blant andre Drammen og Asker kommune. Begrunnelsen fra juryen gikk på visuelle grep og tydelige, innbyggervennlige budskap. Kommunen har også tatt i bruk nye digitale verktøy for bedre visuell kommunikasjon. I 2018 tok vi visuelle grep i større dokumenter og rapporter i egen regi, og har ellers inngått rammeavtale med leverandør på grafisk design for større helhet og gjennomgående kvalitet.

Videre er arbeidet med å revidere kommunens kommunikasjonsstrategi i gang. Kommunikasjonsstrategien vil knyttes tett opp mot kommuneplanens samfunnsdel, med fokus på hvordan kommunikasjon kan brukes for å nå kommunens overordnede mål.

Politiske oppdrag:

Tiltak/vedtak	Sak	Status	Kommentar
Lier kommune deltar i en rekke samarbeidsorgan – alt fra Vestregionen og Buskerudbyen til Oslo og omland friluftsråd – med ulik finansiering. Rådmannen legger frem en egen kost/nytte-analyse som viser direkte og indirekte kostnader knyttet til arbeidet med disse.	HP 16-19 Oppdrag 2.34	I arbeid	Liste over de vesentligste samarbeid er utarbeidet og finansiell informasjon innhentet. Det jobbes med å ferdigstille sak som rådmannen tar sikte på å legge fram våren 2019.
I forbindelse med revisjon av energi- og klimaplan innarbeides en handlingsplan mot støy etter forurensningsforskriftens kapittel 5.	HP 16-19 Oppdrag 2.32	I arbeid	Det er laget et støykart over hele kommunen i forbindelse med revisjon av kommuneplanens arealdel. Dette er et sentralt kunnskapsgrunnlag for det videre arbeidet. Planen vil samordnes med støybestillingen i HP 2019-2022. Arbeidet med handlingsplanen starter opp høsten 2019, med sikte på politisk behandling første halvår 2020.

Tilbudet rundt Lier stasjon må bli bedre. I regi av og i samarbeid med Buskerudbyen gjennom BBP1 må tiltak for bedre tilgjengelighet rundt Lier stasjon iverksettes. Økt parkeringskapasitet, egen parkering for el-biler, sikker sykkelparkering og prøveprosjekt med matebusser må gjennomføres snarest.	HP 17-20 Oppdrag 2.19	I arbeid	Prosjektet er igangsatt og finansiert via Buskerudbyen. Sykkelhotellet ble satt i drift høsten 2018. Prøveordning for matebuss ble satt i drift 2. januar 2019, der man kan bestille transport mellom Lierbyen og Lier stasjon. Det arbeides sammen med Bane Nor for å etablere parkeringsplasser på et område i tilknytning til Lier stasjon. Vedr. egen parkering for el-biler sier Bane Nor at de ikke har planer om elbilladepunkt ved stasjon og viser til at det er få stasjoner som har dette.
Rådmannen kartlegger hvorvidt kommunen i sterkere grad kan nyttiggjøre seg belønningsmidler – fra hvem og til hvilke prosjekter, beløp og egenandeler.	HP 17-20 Oppdrag 2.27	I arbeid	Arbeidet er igangsatt. Rådmannen kommer tilbake med melding til politisk behandling i løpet av første halvår 2019.
Det er tidligere vedtatt at Eidos eiendomsutvikling as skal stå for arbeidet med områdeutvikling av St Halvard strand. Kommunen utøver sin rolle som planmyndighet. Etablering av grunneiersamarbeid og ny aksjonæravtale er en forutsetning for videreføring av en slik modell.	HP 18-21 Oppdrag 2.10	Gjennomført	Planprogrammet for områderegulering av Fjordbyen er vedtatt. Det ble inngått avtale mellom Lier kommune og Eidos om utarbeidelse av utredninger og planprogram. Aksjonæravtalen for Eidos ble vedtatt av kommunestyret i juni.
Rådmannen gis i oppdrag å utrede en helhetlig plan for området rundt Meierigården, inkludert godslageret i samarbeid med private grunneiere. Området bør videre vurderes ut fra sin historiske verdi sett opp mot tettstedsutvikling i Lierbyen.	HP 18-21 Oppdrag 2.11	I arbeid	Arbeidet med Stedsutviklingsprogrammet «Lierbyen 2030» er igangsatt og utkast til strategiplan er lagt ut til offentlig høring. Utredningen vil bli utarbeidet første halvår 2019.
Det foreligger et initiativ fra Foss gård om å utrede mulighet for et energilagringsteknologi-prosjekt for landbruket. Kommunen ønsker å bidra som samarbeidspartner, ref vedtak i sak FS 94/2017.	HP 18-21 Oppdrag 2.18	I arbeid	Foss Gård v/ Buskerud bondelag er orientert om vedtak i saken. Rådmannen avventer et initiativ fra Bondelaget.

Plan og Samfunn

Økonomisk resultat:

Plan/Samfunn	Regnskap	Budsjett	Avvik kr.	Avvik %
(tall i 1000 kr)	2018	2018	2018	2018
Lønn fratrasket syke- og sv.ref	33 813	32 624	1 188	3,6 %
Driftsutgifter inkl mva ref	26 437	10 475	15 962	152,4 %
Inntekter eks. syke. sv ref og mva ref	-37 837	-16 424	-21 413	130,4 %
Driftsresultat	22 413	26 676	-4 263	-16,0 %

Avviket ligger hos planavdelingen i hovedsak. Dette skyldes først og fremst en del ledige stillinger hvor det har vært utfordrende å rekruttere nye.

Det har vært høyere aktivitet enn forutsatt med større trykk på ulovlighetsoppfølging, dette har medført økte gebyrinntekter.

Noen prosjekter er utsatt i tid, E 134, byggesak sykehus og plandialog.

Målekort:

Plan

Område	Måleindikator	Kilde	2017	2018		2018	
			Resultat	Ønsket	Godt nok	Resultat	
P 1							
Byggesak Saksbehandlingstid i dager	P 1.1 Rammesøknader	KOSTRA	44	50	80	32	
	P 1.2 Reguleringsplaner	KOSTRA	71	70	80	57	
	P 1.3 Ett-trinns søknader	KOSTRA	20	21	21	29	
	P 1.4 Enkle tiltak uten ansvarsrett	KOSTRA	23	21	21	16	
P 2							
Kvalitet	P 2.1 Antall omgjorte vedtak av fylkesmannen	Fylkesmannen	9,10 %	<20%	<25%	0,00 %	
P 3							
Landbruk	P 3.1 Redusere omdisponering av dyrket mark	prod.statistikk i daa	26	0	5	19,6	
	P 3.2 Dyrket areal i drift	prod.statistikk i daa	39 645	39 700	39 500	38 731	
P 4							
Økologiske matvarer	P 4.1 Økologisk produksjon	prod.statistikk i daa	12,46 %	14 %	13 %	13,64 %	
	P 4.2 Kommunalt forbruk kroner	regnskap	526 520	750 000	500 000	702 060	

Kommentarer til måleindikatorer med røde trafikklys

P 1.3 Det er svært kort tidsfrist knyttet til ett trinn søknader, 3 uker fra mottak til ferdig vedtak. Årsaken til tids overskridelsen er 3 delt, tidsforbruk i postmottak (inngår i saksbehandlingstiden), tidsforbruk i fordeling av saker og vakante stillinger i byggesak (har tatt tid å erstatte ledige stillinger). Tiltakshaver kan når tidsfristen er gått ut (3 uker) påbegynne tiltaket uavhengig av om kommunen har fattet vedtak eller ikke forutsatt at søknaden er komplett og tråd med gjeldende regelverk. Virksomheten jobber aktivt med å digitalisere flere oppgaver og dette vil på sikt påvirke saksbehandlingstiden positivt.

P 3.1 Areal omdisponert dyrket mark ble i 2018 større enn ønsket. Årsaken til dette er at det ble gitt tillatelse til 2 midlertidige ridebaner og 2 midlertidige flystriper.

P 3.2 Dyrket areal i drift vil variere litt fra år til år avhengig av driftsopplegg på den enkelte eiendom.

Samfunn

Område		Måleindikator	Kilde	2017 Resultat	2018 Ønsket	2018 Godt nok	2018 Resultat
S 1							
Reisevaner*	S 1.1 Andel daglige reiser basert på kollektivtransport	Reisevaneundersøkelsen 2013/2014	7 %	9 %	8 %	7 %	
	S 1.2 Andel daglige reiser på sykkel		1 %	4 %	2 %	1 %	
	S 1.3 Andel daglige reiser til fots		15 %	16 %	15 %	15 %	
	S 1.4 Andel daglige reiser som bilfører		67 %	60 %	64 %	67 %	
	S 1.5 Andel daglige reiser som bilpassasjer		8 %	10 %	9 %	8 %	
S 2							
Pendling	S 2.1 Arbeidsplass dekning i prosent i Lier	KOSTRA	105 %	100 %	100 %	99,8 %	
	S 2.2 Utpendling i prosent	KOSTRA	64 %	62 %	65 %	65,6 %	
S 3							
Transport	S 3.1 Gang- og sykkelvei i km	VIVA	37	38	38	37	
	S 3.2 Antall kjøretøykilometer per innbygger	KOSTRA	Ikke tall	7350	7400	7512	
S 4							
Klima og energi - kommunal	S 4.1 Andel el-biler/plug-in hybrid	Kommunal telling	14 %	50 %	40 %	17 %	
	S 4.2 Antall el-sykler	Kommunal telling	6	13	9	10	
	S 4.3 Endring i total stasjonært energiforbruk (ref. år 2007)	Kommunal telling	4 %	-18 %	-17 %	0,3 %	
	S 4.4 Energiforbruk i kommunale bygg per kvm (ref. år 2007)	Kommunal telling	-16 %	-20 %	-20 %	-20 %	
S 5							
Klima- og energi	S 5.1 Endring i el.forbruk per private husholdning (ref. år 2007)	Glitre Energi	-13 %	-7 %	-6 %	-19 %	
	S 5.2 Antall energitiltak støttet av kommunen eller Enova	Kommunal telling/Enova	61	40	20	162	
S 6							
Folkehelse	S 6.1 Andel barnehager og skoler som deltar i programmet sunne og aktive liunger	Kommunal telling	47 %	40 %	30 %	62 %	
	S 6.2 Andel av befolkningen som benytter seg av frisklivstilbudet	Kommunal telling	7,30 %	4 %	3 %	7,00 %	
	S 6.3 Andel seniorer 80+ som ikke mottar jevnlig omsorgstjenester (grønt nivå)	Kommunal telling	59 %	68 %	67 %	61 %	

Kommentarer til måleindikatorer med røde trafikklys

S 1.1-1.5 Ingen nye tall for 2018

S 3.1 Det er ikke etablert nye gang- og sykkelveier i 2018 som er overtatt til kommunal drift. Det er bygget en stump ved Solvangfeltet på Lierskogen. Det kommer også en omklassifisering på del av Bøveien, men disse er foreløpig ikke ferdigstilte og overtatt av kommunen.

S 3.2 Liers innbyggere kjører flere km (pr innbygger) enn før

S 4.1 Det arbeides med å få flere virksomheter til å ta i bruk elbiler eller ladbar hybrid.

S 4.3 Linnes Renseanlegg har hatt en reduksjon på 33% i energiforbruk, og energiforbruket er redusert med 20% i bygg pr m2. Det er økningen i antall m2 som gjør at vi ikke når dette måltallet.

S 6.3 Vi er ikke på godt nok nivå.

Lier kommunes årsrapport for 2018

Tjenestene

KAPITTEL 4

Grunnskole og Pedagogisk og psykologisk tjeneste (PPT)

Økonomisk resultat:

Grunnskole og PPT (tall i 1000 kr)	Regnskap 2018	Budsjett 2018	Avvik kr. 2018	Avvik % 2018
Lønn fratrullet syke- og sv.ref	310 218	305 215	5 003	1,6 %
Driftsutgifter inkl mva ref	45 685	35 703	9 982	28,0 %
Inntekter eks. syke. sv ref og mva ref	-51 075	-40 390	-10 684	26,5 %
Driftsresultat	304 829	300 528	4 301	1,4 %

Skolene og PPT har til sammen et merforbruk på 4,3 mill. kr. Høyeste merforbruket har Hegg skole, med 6 prosent, deretter Oddevall med 5 prosent. Det positive er at hele 8 av 12 skoler havner innenfor budsjett. Det totale avviket for skolesektoren er da også lavere enn i 2017, hvor merforbruket var 6,1 millioner kroner.

PP-tjenesten er innenfor budsjett i 2018.

Fellesområdet for skole har et merforbruk på 1,8 millioner kroner. Hovedårsaken til dette er utgifter til Lier-elever som går på skole i andre kommuner.

Politiske oppdrag:

Tiltak/vedtak	Sak	Status	Kommentar
Med virkning fra 1. august 2018 innføres en norm for lærertetthet på skolenivå. Justering av kostnader knyttet til denne reformen vil først være kjent ifm revidert statsbudsjett 2018. Normen skal sees i sammenheng med tiltak for å rekruttere tilstrekkelig antall kvalifiserte lærere. Rådmannen legger frem en egen sak med fokus på rekruttering i løpet av 1. halvår 2018.	HP 18-21 Oppdrag 2.14	Gjennomført	Lagt frem i 2. halvår 2018

Andre saker:

- Skolebehovsanalysen ble lagt frem høsten 2018 etter en bred prosess. Vedtaket skal danne grunnlaget for en skolebehovsplan i løpet av 2019.
- Alle elevene på barnetrinnet og elevene på ungdomstrinnet på Sylling skole fikk læringsbrett høsten 2018. Elevene på de andre ungdomsskolene får dette høsten -19.
- Lier kommune ble språkkommune i 2018. Plan for språk, lesing og skriving skal revideres, og språknettverk og kompetanseheving er i gang.
- 4 barnehager og 4 skoler deltar i Utdanningsdirektoratets kompetanseløft: «Inkluderende barnehage- og skolemiljø». Dette skal munne ut i en felles plan for alle barnehager og skoler i kommunen for å styrke arbeidet med å forebygge, avdekke og håndtere krenkelser og mobbing.

Målekort:

Skole

Område	Måleindikator	Kilde	2017	2018		2018		
			Resultat	Ønsket	Godt nok	Resultat		
O 1								
Elevenes resultater	O 1,1	Lesing 5.trinn	Nasjonale prøver	51	52	50	50	
	O 1,2	Regning 5. trinn	Nasjonale prøver	50,5	51	50	51	
	O 1,3	Engelsk 5.trinn	Nasjonale prøver	50,2	51	50	49	
	O 1,4	Lesing 8.trinn	Nasjonale prøver	51,3	51	50	50	
	O 1,5	Regning 8.trinn	Nasjonale prøver	49,8	51	50	50,5	
	O 1,6	Engelsk 8.trinn	Nasjonale prøver	50,1	51	50	50,3	
	O 1,7	Lesing 9. trinn	Nasjonale prøver	55,9	54	53	54	
	O 1,8	Regning 9. trinn	Nasjonale prøver	55	55	54	53,2	
O 2								
Elevenes resultater på skriftlig eksamen	O 2,1	Engelsk	Eksamen	4,22	3,8	3,7	3,8	
	O 2,2	Matematikk	Eksamen	3,55	3,5	3,4	3,8	
	O 2,3	Norsk	Eksamen	3,7	3,7	3,6	3,5	
	O 2,4	Norsk sidemål	Eksamen	3,3	3,4	3,3	3,2	
O 3								
Grunnskolepoeng	O 3,1	Grunnskolepoeng	KOSTRA	42,55	42,5	42	43,8	
O 4								
Spesialundervisning	O 4,1	Andel elever som har spesialundervisning	KOSTRA	8,10 %	9 %	10 %	8,60 %	
O 5								
VGS	O 5,1	Direkte overgang til VGS	KOSTRA	99 %	99 %	98 %	99 %	
O 6								
Sunne og aktive liunger	O 6,1	Motivasjon/trivsel	Elevundersøkelsen	54,4 %	61 %	59 %	49 %	
	O 6,2	Mobbing på skolen	Elevundersøkelsen	4,75 %	0 %	0 %	4,8	
O 7								
Miljø	O 7,1	Miljøfyrtårnsertifisert	antall skoler	9	12	12	11	
O 8								
Digitale ferdigheter	O 8,1	På skolen bruker vi digitale verktøy for å lære	Elevundersøkelsen	4,44	4	3,9	4,6	
	O 8,2	Lærer å bruker informasjon fra internett	Elevundersøkelsen	4,1	4	3,9	4,2	
	O 8,3	Antall PC og nettbrett i skolen pr elev	Egen telling 2016	0,5	0,86	0,8	1	

Kommentarer til måleindikatorer med røde trafikklys

O1,3: Videreutdanning for lærere i engelsk må prioriteres

O1,8: resultatet ligger under landssnittet på 54 og er ikke godt nok

O2,3: Vi har satt høye mål. Landssnittet dette året er 3,5

O2,4: Resultatet ligger under landssnitt på 3,4 og er ikke godt nok

O6,1: Elevene sier de trives, men motivasjonen er for lav.

O6,2: Det er nulltoleranse mot mobbing, og et arbeid som hele tiden må pågå.

O7,1: Sylling skole gjenstår.

Barnehage

Økonomisk resultat:

Barnehage (tall i 1000 kr)	Regnskap 2018	Budsjett 2018	Avvik kr. 2018	Avvik % 2018
Lønn fratrasket syke- og sv.ref	26 368	28 363	-1 996	-7,0 %
Driftsutgifter inkl mva ref	188 377	192 000	-3 622	-1,9 %
Inntekter eks. syke. sv ref og mva ref	-15 529	-13 093	-2 436	18,6 %
Driftsresultat	199 216	207 270	-8 054	-3,9 %

Barnehagesektoren ender opp med et overskudd på 8 millioner kroner.

- Kommunalt tilskudd til private barnehager ble 4,9 millioner kroner lavere enn budsjettet (utgjør 2,8 %). Dette skyldes en nedgang i barnetall for høsthalvåret.
- Tilrettelagte tiltak ble 1,1 millioner kroner lavere enn budsjett.
- Kjøp og salg av plasser i andre kommuner ble også 1,1 millioner kroner under budsjett.
- Moderasjonsordningen for familier med lav inntekt ble 0,6 millioner kroner dyrere enn budsjettet.

Totalt sett har fellesområdet for barnehage et positivt avvik på 7,7 millioner kroner.

De tre kommunale barnehagene ligger i sum 0,3 millioner kroner under budsjett.

Politiske oppdrag:

Tiltak/vedtak	Sak	Status	Kommentar
Det skal innføres ny bemanningsnorm i alle barnehager fra 1. august 2018. Det er foreslått først å kompensere de private barnehagene for økt bemanning i 2020. Det vurderes en modell for forskuttering av tilskudd etter søknad samtidig med innføring av ny bemanningsnorm. Stortinget fatter endelig vedtak om normen våren 2018. Rådmannen legger frem en egen sak om finansiering og gjennomføring av reformen i Lier.	HP 18-21 Oppdrag 2.6	Gjennomført (2.tertial)	Ble lagt frem i juni

Andre saker:

- Arbeidet med barnehagebehovsanalyse er påbegynt og skal munne ut i en barnehagebehovsplan i løpet av 2019.
- Kvalitetsplan for lierbarnehagen «Lek, læring og livsmestring» er utarbeidet og behandles i GBK og Kommunestyret i mars -19.

Målekort:

Barnehage

Omåde	Måleindikator	Kilde	2017	2018		2018
			Resultat	Ønsket	Godt nok	Resultat
O 9						
Brukerundersøkelsen	O 9.1 Kommunale bhg.	Bedre kommune 2019	5	5,2	5	Utføres hvert annet år
	O 9.2 Private bhg.		5,3	5,2	5	
O 10						
Fagutdanning	O 10.1 Andel styrere og ped. ledere med godkjent barnehagelærerutdanning	KOSTRA	88,70 %	97 %	95 %	86 %
	O 10.2 Andel med dispensasjon fra utdanningskravet i kom. barnehager.	personer	0	0	0	3
	O 10.3 Andel med dispensasjon fra utdanningskravet i private barnehager.	personer	10	5	10	12
O 11						
Dekningsgrader	O 11.1 Venteliste med rett til plass	egen telling	0	0	0	0
	O 11.2 Andel barn 3-5 år som går i barnehage	KOSTRA	98,3 %	98 %	96 %	98 %
	O 11.3 Andel barn 1-2 år i barnehage	KOSTRA	84,8 %	92 %	90 %	83 %
O 12						
Tilrettelagte tilbud	O 12.1 Andel barn som får ekstra ressurser til styrket tilbud (alle bhg)	KOSTRA	22,8 %	10 %	15 %	24 %
O 13						
Bemanning	O 13.1 Andel menn i barnehager	KOSTRA	6 %	10 %	7,5 %	10 %
	O 13.2 Antall barn per ansatt i kommunale barnehager.	KOSTRA	5,9	6,0	6,1	5,7
	O 13.3 Antall barn per ansatt i private barnehager.	KOSTRA	6,3	6,1	6,2	6,0

Kommentarer til måleindikatorer med røde trafikklys

O10,1: Ny pedagognorm fra aug.2018 kan ha gjort det verre å få tak i barnehagelærere

O10,2: Ny pedagognorm gjør at det blir flere dispensasjoner da det ikke er like lett å få fagutdannede

O10,3: Ny pedagognorm gjør at det blir flere dispensasjoner da det ikke er like lett å få fagutdannede

O11,3: Nedgang for de minste barna kan skyldes kontantstøtten. Vi har god kapasitet i barnehagene

O12,1: Noe overraskende at denne øker. Det var en reduksjon i kostnader for tilrettelagte tiltak fra aug.18. Dette bør slå ut positivt for kostra 2019

O13,2: Antall barn bør ligge på 6,0. Det koster svært mye å ligge så lavt, da dette medfører en stor økning av kommunalt tilskudd til private barnehager

Helse og omsorg

Økonomisk resultat:

Helse og omsorg (tall i 1000 kr)	Regnskap 2018	Budsjett 2018	Avvik kr. 2018	Avvik % 2018
Lønn fratrullet syke- og sv.ref	245 702	238 357	7 346	3,1 %
Driftsutgifter inkl mva ref	69 071	67 701	1 370	2,0 %
Inntekter eks. syke. sv ref og mva ref	-36 832	-30 126	-6 706	22,3 %
Driftsresultat	277 941	275 932	2 010	0,7 %

Samlet endte området med et overforbruk på 2 mill. kr.

Institusjonstjenestene

Virksomhetene har gjennom året hatt tett økonomioppfølging og fokus på å løse utfordringer innenfor dagens handlingsrom. Økt kompetanse om adferd hos demente og endret holdning til kjøp av plasser for de med utfordrende adferd, har redusert behovet for kjøp av kostnadskreven plasser.

Det har vært et økende press på behov for heldøgns omsorgstilbud etter sykehusinnleggelse. For å begrense antall «overliggerdøgn» på sykehuset har det blitt etablert «overliggerplass» på Fosshagen og Liertun, dette har redusert kostnadene til denne kategorien plasser med ca. 0,5 mill.

Årets resultat for Fosshagen og Liertun inklusive Bratromveien har begge et marginalt merforbruk og vurderes som balanse. Nøstehagen har hatt utfordringer med tilpasning til nye rammer og har som årsresultat et merforbruk på 3.6 mill. Det har vært jobbet med tilpasning gjennom året.

Samlet har institusjonstjenesten et merforbruk på kr. 4 mill. Dette dekkes delvis inn via felles avsatte midler og økte inntekter:

- 1.35 millioner kroner fra avsatte budsjettmidler på felles omsorg.
- 1 million kroner fra merinntekt fra beboere (vederlagsbetaling)

Hjemmetjenesten

Vedtaksmengden har vært stabil gjennom hele 2018. Hjemmetjenesten har et årsresultat med et merforbruk på 1.7 millioner kroner og tilsvarer det nivået tjenesten hadde i 2017.

Brukerstyrt personlig assistent (BPA) er et tjenestetilbud som kan gis til hjemmeboende. Denne tjenesten har økt noe i 2018 og vil grunnet helårseffekt av nye vedtak øke ytterligere i 2019. Tjenesten er ikke styrket i budsjett for 2019.

Legevakten

Legevakten endte med et positivt årsresultat på 0.3 mill. Dette skyldes økte inntekter fra betalende pasienter.

Sentralkjøkken med seniorsentrene, vedtakskontor og hovedansvar gikk alle i positiv balanse.

Politiske oppdrag:

Tiltak/vedtak	Sak	Status	Kommentar
Det settes økt fokus på å styrke ulike aktivitetstilbud ved våre institusjoner. Følgende tiltak vurderes i løpet av 2018: • Bruk av trivselsassistenter i sommerferier etter modell fra Modum • Innføring av valgfag «Innsats for andre» i ungdomskolen etter modell fra Østerås i Bærum. • Innkjøp og drift av en «aktivitetsbuss» etter modell fra Skaar i Sylling.	HP 18-21 Oppdrag 2.7	Gjennomført	Pilotprosjekt gjennomført. Evaluering er presentert i melding 38/2018 til HSO utvalget. Videre utrulling sommer 2019 bevilget i HP med 250' Innføring (videreutvikling) av valgfag «innsats for andre». Dette ivaretas av grunnskole.
		I arbeid	Lagt frem som sak i HSO 33/2018. Finansiering av innkjøp busser vedtatt i 2. tertial. Det jobbes med løsning for drift innenfor eksisterende rammer, arbeidet videreføres i 2019
Det er vedtatt innført en ny budsjettmodell for institusjoner med heldøgns omsorgsplasser, ref sak KS 129/2017. Modellen bygger på prinsippet om like økonomiske forutsetninger for samme kategori brukere. Det tilføres økonomiske ressurser slik at dagens bemanningsnivå opprettholdes. I tillegg videreføres prosjekt hverdagsrehabilitering.	HP 18-21 Oppdrag 2.19	Gjennomført	Årets budsjett er fordelt ut fra ny modell. Det arbeides med tilpasning i alle virksomheter. Prosjekt hverdagsrehabilitering er i drift. Melding lagt frem.

Andre saker:

- Det har blitt innført ny lederstruktur med avdelingsledere i hjemmetjenesten og ved alle de kommunale institusjonene. Dette har som målsetting å gi større grad av nærledelse.
- Tiltak i Helse, omsorg og velferdsplanen som er iverksatt i 2018:
 - Det jobbes aktivt for at Lier skal være et demensvennlig samfunn
 - Det har blitt mer bevissthet rundt arbeidet med å trekke brukere og pårørende inn i prosesser og planer, både på individnivå og på systemnivå. Her kan nevnes samskappingsråd på Liertun og prosjekt «forbedring av pårørendesamarbeid» på Fosshagen
 - Det er utarbeidet kompetanseplan for Helse og omsorg som sikrer ivaretagelse av kompetansebehovet for ansatte på en systematisk måte
 - «Nytt blikk»-prosjektet i regi av KS er igangsatt i kommunen
 - Vi deltar aktivt i samhandling rundt nytt sykehus på Brakerøya. Samarbeid «HelseHub» er etablert som en arena for samhandling mellom offentlig og privat virksomhet innenfor helse.
 - Velferdsteknologiens ABC er planlagt og iverksettes primo 2019
 - Tilbud om hverdagsrehabilitering i hjemmet er etablert i pilot

Målekort:

Helse og omsorg

Område	Måleindikator	Kilde	2017	2018		2018	
			Resultat	Ønsket	Godt nok	Resultat	
H 1							
Kvalitet	H 1,1 Legetimer pr. uke. Pr. beboer i sykehjem	Ansatte Åv	0,67	0,67	0,50	0,67	
	H 1,2 Antall tilbudte fellesaktiviteter på institusjonene	Snitt pr. mnd.	100	50	35	140	
H 2							
Struktur på tjenestene, ink. ikke lovpålagt	H 2,1 Rett pasient på rett plass	Egen telling	X	80 %	65 %	90 %	
	H 2,2 Betalingsdøgn på sykehuset i snitt pr. mnd	Rapport Vestre Viken	7,6	1,5	2,5	3,67	
	H 2,3 Andel over 80 år som er hjemmeboende	KOSTRA	91 %	93 %	91 %	-	
H 3							
Kompetanse	H 3,1 Andel med høyskoleutdanning	HRM	31,8 %	28 %	27 %	38,0 %	
	H 3,2 Andel ufaglærte	HRM	17,7 %	20 %	21 %	15,0 %	
H 4							
Forebyggende helsearbeid	H 4,1 Andel personer over 80 år som ikke mottar vedtaksfestede omsorgstjenester	KOSTRA 2016/17	57 %	65 %	55 %	-	
	H 4,2 Aktive seniorer, antall som deltar på treningstilbud i kommunal regi	Snitt pr. uke	160	180	150	180	
	H 4,2 Antall solgte middager til hjemmeboende fra sentralkjøkkenet pr. mnd.	Snitt pr. mnd.	2520	2000	1970	2614	

Kommentarer til måleindikatorer med røde trafikklys

H 2,2

Det er iverksatt tiltak med mottakssenger ved to av kommunens sykehjem, dette har bidratt til en sterk reduksjon i forhold til 2017, men behovet er ikke fult ut dekket for pasienter som skrives ut med behov for videre heldøgns omsorg.

H2,3 og H4,1

Kostrarall foreligger ikke for helse og omsorg, dette kan derfor ikke vurderes

Velferd

Økonomisk resultat:

Velferd (tall i 1000 kr)	Regnskap 2018	Budsjett 2018	Avvik kr. 2018	Avvik % 2018
Lønn fratrullet syke- og sv.ref	303 278	291 829	11 449	3,9 %
Driftsutgifter inkl mva ref	145 255	124 927	20 328	16,3 %
Inntekter eks. syke. sv ref og mva ref	-122 919	-109 834	-13 086	11,9 %
Driftsresultat	325 614	306 923	18 691	6,1 %

Området har et merforbruk på totalt 18,7 mill. kr.

Det har i 2018 vært et hovedfokus på å få kostnadskontroll innen velferdsområdet. Mye av arbeidet har tatt utgangspunkt i tjenesteanalysen som ble gjennomført våren 2017, og Agenda Kaupangs analyse som var ferdigstilt mai 2018.

Kjøp av plasser og praktisk bistand organisert som brukerstyrt personlig assistanse:

Det har vært nødvendig å etablere kostnadskrevende tjenester for flere innbyggere. Samtidig har virksomheten hatt utfordringer med å redusere omfanget av kjøp av plasser eksternt. Totalt sett ble det et overforbruk på 8 millioner kroner.

Tjenester for personer med funksjonsnedsettelse:

Voksne: Totalt sett endte tjenesten med et overforbruk på 3,3 millioner kroner. Det er gjennomført et omfattende omstillingsarbeid gjennom 2018. Det er etablert avdelingsledernivå, og overtid er redusert med 2,8 millioner kroner fra 2017. Det er gjort endringer og tilpasninger av turnus som vil få helårseffekt i 2019.

Barn: Det er etablert et nytt tilbud knyttet til en bruker som ga en merkostnad på 1,1 millioner kroner i virksomheten. Resten av tjenesten har et overforbruk på 2 millioner kroner.

Barnevern

Økningen i plasseringer i barnevernet fra 2017 fikk helårseffekt i 2018. Samtidig har vi også i 2018 hatt alvorlige barnevernssaker som har ført til kostnadskrevende plasseringer. Totalt endte barnevernet med et overforbruk på 8 millioner kroner.

Eksterne konsulenter har gjennomført en analyse av kostnadsnivået. Resultatene fra analysen blir presentert i sin helhet i 2019.

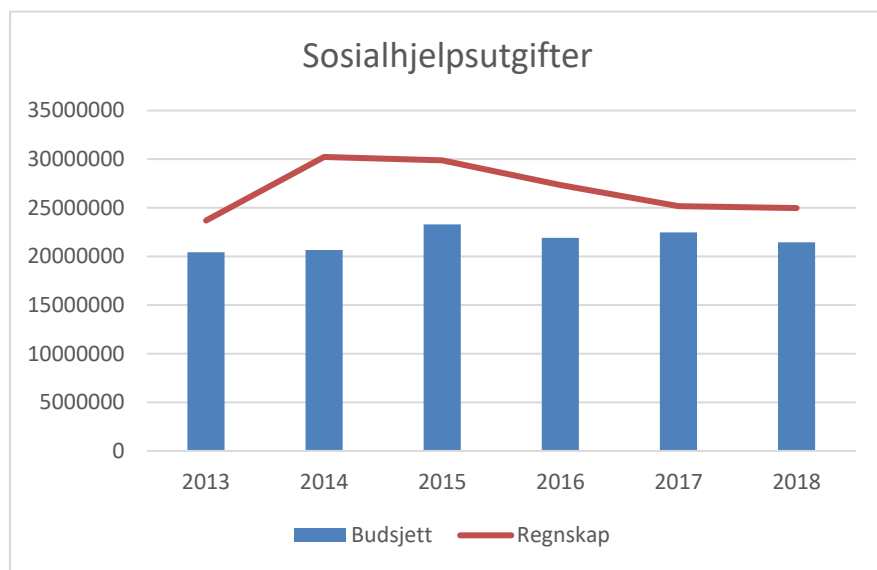
I 2017 ble den første av 3 boliger for enslige mindreårige flyktninger avviklet. I 2018 er ytterligere en bolig avviklet, og arbeidet med avvikling av den siste boligen er startet.

Nav:

Nav endte med et overforbruk på 3,2 millioner kroner.

Sosialhjelpsutgiftene endte med et merforbruk på 3,5 millioner kroner. De faktiske kostnadene er 0,2 millioner kroner lavere enn i 2017. Selv om dette er en positiv trend har det ikke vært nok til å komme i balanse i forhold til de innsparingskravene som

ligger i budsjettet. Rettighetsavklaringsprosjektet har ført til lavere sosialhjelp (se eget avsnitt), men nye mottakere har vært en motvekt og redusert effekten.

I 2016 ble 1,9 mill. kr knyttet til flyktninger i introduksjonsprogram skilt ut som eget ansvar. Budsjett og utbetaling ble skilt ut fra NAV og ført på Flyktningetjenesten. Før 2016 lå disse kostnadene i tallene for NAV.

Rettighetsavklaringsprosjektet:

Sosialhjelp skal være en kortvarig ytelse. I Lier har vi hatt innbyggere som har vært avhengig av sosialhjelp i mange år. På bakgrunn av dette ble rettighetsavklaringsprosjektet vedtatt. Målet med prosjektet har vært å avklare langtidsmottakere av sosialhjelp til riktige ytelser. I 2018 har prosjektet avklart 35 personer hvorav 30 personer har mottatt sosialhjelp.

37 prosent har fått innvilget uføretrygd og 43 prosent er i gang med tiltak og mottar arbeidsavklaringspenger (AAP). Tre er avklart til arbeid og tre har flyttet.

Totalt sett har det vært en nedgang i sosialhjelpsutbetalinger for denne gruppen på 1,6 millioner kroner i 2018. Helårseffekt (basert på 2017 tall) er 3,4 millioner kroner.

Politiske oppdrag:

Tiltak/vedtak	Sak	Status	Kommentar
Arbeidet med reduksjon av antall langtidsmottagere av sosialhjelp har fått forsterket fokus gjennom et eget rettighetsavklaringsprosjekt. Dette forventes å bidra til en stor nedgang i de samlede utbetalingene til sosialhjelp. Det forutsettes at statlige normtall legges til grunn for utbetaling av sosialhjelp. I tillegg vurderes følgende tiltak for å redusere omfanget av sosialhjelp: - Økt bruk av aktivitetsplikt for alle grupper i samsvar med gjeldende regelverk. - Utvide samarbeide om arbeidstrening med bl.a. Lier ASVO, BUA, Kirkens bymisjon og privat næringsliv. - Gi språktrening gjennom arbeidsrettede tiltak.	HP 18-21 Oppdrag 2.8	Gjennomført	Politisk melding september 2018
Behovet for plasser i bofellesskap for enslige mindreårige asylsøkere – EMA – er betydelig endret. Driftsbudsjettet tilpasses endret og redusert behov og ny tilskuddsmodell i løpet av 1. kvartal 2018.	HP 18-21 Oppdrag 2.13	Gjennomført	Bofellesskap er avviklet fra 1. august 2018
Antall varig tilrettelagte arbeidsplasser – VTA - økes i statsbudsjettet for 2018. Lier ASVO har ventelister for slike plasser, og vil med støtte fra kommunen søke NAV Buskerud om tilskudd til flere plasser.	HP 18-21 Oppdrag 2.17	Gjennomført (1. tertial)	Resultatet fremlegges i egen sak.

Andre saker:

- Oppstart av Glitre bofellesskap er pga. byggets tekniske tilstand utsatt. Det har allikevel vært aktiv jobbing sammen med verge/pårørende for utforme leilighetene og utvikle aktivitetstilbudet til de brukerne som skal flytte inn ved ferdigstillelse av bygget.
- Utviklingen av Heggtoppen området er godt i gang. Det er etablert døgntilbud til et par brukere som får hjelp til å mestre eget liv, og som har som mål å kunne bo selvstendig. Mennesker med utfordringer med rus har fått andre boliger.
- Lier voksenopplæring har sammen med NAV Lier, NAV Buskerud og Mestergrønn utviklet et digitalt verktøy for arbeidsgivere som ønsker å bidra til god inkludering og arbeidspraksis.

Målekort:

Velferd

Område	Indikator	Kilde	2017	2018		2018
			Resultat	Ønsket	Godt nok	Resultat
V 1						
Sosialhjelp	V 1,1 Andel sosialhjelpsmottakere	KOSTRA	1,7 %	2,0 %	2,2 %	2 %
	V 1,2 Antall på stønad mer enn 6 mnd.	KOSTRA	167	175	200	200
	V 1,3 Gjennomsnittlig stønadstid i mnd 18-24 år	KOSTRA	2,8	3,2	3,5	2,8
	V 1,4 Gjennomsnttlig stønadstid i mnd 25-66 år	KOSTRA	5,4	4,5	5	5
	V 1,5 Gjennomsnittlig utbetaling sosialhjelp pr mnd.	KOSTRA	10 305	10 500	11 000	10 293
V 2						
Voksne med funksjonsnedsettelser	V 2,1 Andel ansatte med høgskoleutdanning	Egen telling	32 %	50 %	40 %	32 %
V 3						
Barnevern	V 3,1 Fristoverholdelse på undersøkelser	KOSTRA	98 %	100 %	95 %	97 %
	V 3,2 Andel barn med utarbeidet tiltaksplan pr 31.12	KOSTRA	71 %	90 %	85 %	91 %
	V 3,3 Andel barn under omsorg med utarbeidet om.plan	KOSTRA	98 %	98 %	97 %	100 %
	V 3,4 Årsverk med fagutdanning, pr barn 0-17 år	KOSTRA	3,5	3,3	3	3,5
V 4						
Skolehelse og helsestasjon	V 4,1 Vaksinasjonsdekning MMR	Folkehelseprofilen	94 %	97 %	95 %	
	V 4,2 Forebygging score i kommunebarometeret	kommune barometeret	2,0	2	1,9	2,1
	V 4,3 Hj. besøk innen 14 dager etter fødsel	kommune barometeret	84 %	100 %	99 %	99 %
V 5						
Voksenopplæring	V 5,1 Muntlig	A2 eller høyere	90 %	90 %	85 %	91 %
	V 5,2 Lytte	A2 eller høyere	89 %	90 %	85 %	85 %
	V 5,3 Lese	A2 eller høyere	75 %	90 %	85 %	72 %
	V 5,4 Skriftlig	A2 eller høyere	78 %	80 %	75 %	85 %
V 6						
Flyktningetjenesten	V 6,1 Overgang til arbeid og/eller utdanning		61,9 %			72,4 %

Kommentarer til måлиндikatorer med røde trafikklys

V 2,1

Gjennom hele året er det forsøkt å rekruttere høgskoleutdannede. Det er ansatt noen, samtidig som noen har sluttet. Det er svært utfordrende å rekruttere spesielt vernepleiere til dette fagområdet. Da målet ble satt var det også med tanke på at Glitre var planlagt åpnet, det var forventet at ansettelse der skulle øke den totale prosentandelen høgskoleutdannede i virksomheten. Siden prosjektet er utsatt er dette også en medvirkende årsak til at vi ikke har fått økt andelen i tråd med målet.

V 4,1

Ikke oppdaterte nøkkeltall

V 5,3

Vi har de siste årene sett en nedgang i resultatet på leseprøven. Samme nedgang ser vi også i resultatene på landsbasis. Lier kommune ligger ganske nær landsgjennomsnittet på alle delprøvene. Denne nedgangen kan ha sammenheng med at vi har hatt en økning i antall deltakere på spor 1, dvs personer med ingen eller lite skolegang.

V 6,1

Nøkkeltallet har endret seg, og målene som var satt for Lier var derfor basert på et annet grunnlag. Tidligere var ikke overgang til grunnskole med i tallet og ga svært varierende tall mellom år. IMDI (integrerings og mangfoldsdirektoratet) har endret nøkkeltallet til å inkludere de som har overgang til grunnskole. Tallene som ligger i tabellen er det nye måltallet, og målet på nasjonalt nivå er 70 %.

Kultur

Økonomisk resultat:

Kultur (tall i 1000 kr)	Regnskap 2018	Budsjett 2018	Avvik kr. 2018	Avvik % 2018
Lønn fratrullet syke- og sv.ref	30 780	29 587	1 193	4,0 %
Driftsutgifter inkl mva ref	14 267	12 961	1 305	10,1 %
Inntekter eks. syke. sv ref og mva ref	-7 297	-4 632	-2 664	57,5 %
Driftsresultat	37 750	37 916	-166	-0,4 %

Både samlet sett og for de enkelte virksomhetene er kulturområdet tilnærmet uten avvik.

Kulturvirksomhetene og vårt lokale foreningsliv tilrettelegger aktivitetstilbud og opplevelser, og drifter og tilrettelegger også aktivitetsanlegg, rekreasjonsområder og møteplasser for innbyggerne våre.

BUA Lier hadde sitt andre driftsår med gratis utlån av sports- og friluftsutstyr. Tilbudet har fått en overveldende oppslutning og ble i 2018 via tilskuddsmidler utviklet videre med verksted, arbeidstreningsopplegg, flere aktiviteter og stadig utvidet utstyrsark. Utlånet ble mer enn doblet i 2018 i forhold til året før. BUA har utvidet enda mer samarbeid med lokale lag og forening særlig gjennom prosjektet «Aktive lokalsamfunn» og gjennom aktiv bidragsyter i SAL. Skolene har gitt tilbakemeldinger på at de nå trygt kan arrangere skoledager som krever utstyr.

Lier bibliotek hadde et samlet besøk på 83.832, mens målet var på 75.000. Også besøket på arrangementer isolert sett ble høyere enn målsatt. Begge avdelinger (Lierbyen og Tranby) ble mer åpne i 2018, noe som gir registrerte brukere tilgang til samlingene utover betjent åpningstid.

Lier kulturscene hadde et godt driftsår tross flere arrangementsavlysninger pga. sykdom hos artistene. Det ble solgt 5545 billetter som er 10% over målsettingen. Kulturscenen hadde et besøk på 10.253 eksklusiv besøk knyttet til skolens bruk, ukentlige øvelser og møter.

Vinteren 2018 var, pga. ekstreme snømengder, en svært ressurskrevende driftsperiode for park, idretts- og friluftslivsavdelingen. Det ble brukt mye tid/overtid og diesel på løypekjøring og rydding av kunstgressbaner. Svært mange som benyttet seg av de fine aktivitetsmulighetene dette ga.

Politiske oppdrag:

Tiltak/vedtak	Sak	Status	Kommentar
I forbindelse med evaluering av driften ved Lier kulturscene, vurderes effektive tiltak som kan øke og sikre inntektsgrunnlaget gjerne gjennom større grad av markedsorientering og i samarbeid med frivilligheten og næringslivet	HP 17-20 Oppdrag 2.15.	Løpende	Overført til drift. Vi vurderer fortløpende muligheter for økt inntjening, og la i mars 2019 også fram en egen sak om dette.

For å styrke Lier kommune som regjerende frilufts kommune utarbeides det en oversikt over eksisterende ridestier i inn- og utmark i Lier. Det vurderes å legge til rette for tilbringerstier til utmark der dette mangler i samarbeid med hestenæringen og landbrukskontoret. Forslag til ridestier legges inn i prioriteringslisten for spillemidler sammen.	HP 17-20 Oppdrag 2.17	Gjennomført	Nye ridestier er innarbeidet i vedtatt handlingsplan på uprioritert liste. Vil bli gjennomført når prosjektplaner kommer opp fra hestemiljøets side.
Mye godt arbeid er gjennomført for å øke aktiviteten rundt Lier bibliotek. Dette arbeidet videreføres. En rekke forfattere har tilknytning til Lier og det bør vurderes egne tiltak/arrangementer rundt disse. I Lierbyen arbeides det videre med muligheten for å flytte ned på gateplan og på Tranby er det naturlig å se dette i sammenheng med tilstandsrapport for Hallingstad og Tranby skoler.	HP 17-20 Oppdrag 2.18	I arbeid	Tiltak/arrangementer for forfattere med tilknytning til Lier vurderes fortløpende, og flere har besøkt biblioteket i 2018. Spørsmålet om flytting av biblioteket i Lierbyen ned på gateplan er løftet inn i arbeidet med stedsutviklings-program for Lierbyen. Tranby bibliotek er opprustet i 2018.
Godt fungerende velforeninger kan være et nyttig og viktig bidrag i lokal-samfunnsutviklingen. Kommunen vurderer om man kan bidra som pådriver til etablering av flere velforeninger basert på erfaringsutveksling fra vel som fungerer godt.	HP 17-20 Oppdrag 2.25	I arbeid	Registrering ble prioritert i 2017. Følges opp med erfaringsdeling på eget vel-møte i februar 2019.
Det legges til rette for økt bruk av Eiksetra gjennom støtte til aktivitetsleder og kommunal overtagelse av driftsansvaret for Eikseterveien fra og med Eggevollen inn til Solvang. Veiavgift videreføres med mulighet for rabattløsninger og det innføres elektroniske betalingsløsninger. Etablering av en egen skibuss vurderes.	HP 17-20 Oppdrag 2.23	Gjennomført	Det er lagt til rette for økt bruk av Eiksetra gjennom støtte til aktivitetsleder og kommunal overtagelse av driftsansvaret for Eikseterveien fra og med Eggevollen inn til Solvang. Veiavgift videreføres med mulighet for rabattløsninger og det innføres elektroniske betalingsløsninger. Etablering av en egen skibuss vurderes. Tilskuddet ble utbetalt fra 2017 basert på politisk sak med avtaleforutsetninger høsten 2016. Resultatene er gode mht. økt aktivitet.

Økt behov for utleieadministrasjon gjennom bruk av digitale hjelpemidler sikres innenfor rammene til IKT – utstyr og etablering - og sektorens egen ramme for drift.	HP 18-21 Oppdrag 2.9	Gjennomført	Det nye utleie-administrasjonssystemet BookUp er tatt i bruk høsten 2018, og videreutvikling av systemet pågår fortsatt. Erfaringene med systemet så langt er gode, men genererer også behov for administrativ kapasitet til veiledning, brukerstøtte ol.
Gjennom arbeidet med friluftstilrettelegging vurderes behovet for økt innsats for å redusere forsøpling, bl.a gjennom flere søppelkasser langs gang-/sykkelveier, ved utfartsparkeringer og steder utsatt for «dumping» av større mengder avfall. Samarbeid med Lier ASVO vurderes. Frist: sommerhalvåret 2018.	HP 18-21 Oppdrag 2.15	Overføres til drift. (1. tertial)	VIVA har ansvaret for søppelkasser langs kommunale gang/sykkelveier og vurderer behovet fortløpende. Ved utfartsparkeringer og på friområder er det Kultur og fritid som har ansvaret. Også her er det søppelkasser og tømmerutiner ut fra vurderte behov. Tilfeller med dumping av større mengder avfall følges opp fortløpende og når kommunen blir gjort kjent med dette. Samarbeid med Lier ASVO og andre aktører vurderes i forbindelse med ryddeaksjoner og avtales fra gang til gang.
Rådmannen utreder en ordning med det formål å gi støtte til enkeltprosjekter og arrangementer initiert av og for barn og unge.	HP 16-19 Oppdrag 2.15	Gjennomført (2. tertial)	Melding lagt fram i GBK-utvalget i juni. Saken er vurdert og eksisterende ordninger anses å dekke behovet.

Andre saker:

- Det lar seg ikke gjøre å presentere korrekte KOSTRA tall ved å justere for virkningen av gratis halleie. Dette viser seg etter å ha gjort korrigeringen de siste 2 år. Administrasjonen presenterer derfor dette tallet kun i årsrapporten fremover. Effekten av gratis halleie er i størrelsesorden 6,9 mill. kr.
- Kultur og fritid fikk bevilget særmidler til gjennomføring av samarbeidsbaserte kulturvernprosjekter for årene 2017-19. Prosjektene ble prioritert i kommunestyrets sak 125/2017 og er i gang, men tar tid. Midlene øremerkes på disposisjonsfondet til bruk i kommende år.
- Lier kommune søkte og mottok kr 175.000 i skjønnsmidler for et større utviklingsprosjekt knyttet til synliggjøring, interessebygging og fokus for fjordbyplanene på Lierstranda. Av praktiske årsaker ble det besluttet å gjennomføre kun et mindre og forberedende kunstprosjekt høsten 2018 mens hovedprosjektet ble utsatt til 2019. Det øremerkede skjønnstilskuddet overføres til 2019 for igangsetting av kunstprosjektet.

Målekort:

Kultur

			2017	2018		2018
Område	Måleindikator	Kilde	Resultat	Ønsket	Godt nok	Resultater
K 1						
Prioriteringer	K 1.1 Netto driftsutg. Kultursektor i % av komm. totale netto driftsutgifter	KOSTRA	3,60 %	3,8 %	3,7 %	3,50 %
	K 1.2 Netto driftsutg. kultur/innb.	KOSTRA	1886	1900	1850	1668
	K 1.3 Brutto driftsutgifter kultursektoren per bruker	KOSTRA	15654	17500	15000	16849
	K 1.4 Netto driftsutg. kulturskole 6-15 år pr bruker	KOSTRA	244	300	250	269
	K 1.5 Netto driftsutg. bibliotek/innb.	KOSTRA	270	280	275	276
	K 1.6 Netto driftsutgifter til aktivitets-tilbud barn og unge per innbygger 6-18 år	KOSTRA	1460	650	620	1553
K 2						
Kultur og fritid	K 2.1 Billettsalg Lier kulturscene	Egen telling	5670	5500	5300	5545
	K 2.2 Besøk på Lier kulturscene	Egen telling	11828	10600	10400	10253
	K 2.3 BUA kunder	Egen telling	568	1000	850	885
	K 2.4 BUA utlån	Egen telling	2634	4000	3000	6485
K 4						
Biblioteket	K 4.1 Utlån pr innb.	KOSTRA	2,6	2,3	2,1	2,7
	K 4.2 Besøk pr innb.	KOSTRA	2,9	3,5	3,3	3,2
	K 4.3 Antall besøkende på arrangementer	Egen telling		1100	1000	1539
K 5						
Kulturskolen	K 5.1 Elevplasser i fordypingsprogram	Egen telling	15	30	25	26
	K 5.2 Antall elever sangundervisning	Egen telling	16	35	30	33
	K 5.3 Antall elever pianoundervisning.	Egen telling	111	140	120	110
	K 5.4 Følelse av tilhørighet til kulturskolen	Brukerundersøkelsen 2017	4,7	5	4,5	4,7
	K 5.5 Tilstrekkelig undervisning	Brukerundersøkelsen 2017	4,9	5	4,5	4,9
	K 5.6 Venteliste totalt alle tilbud	Egen telling okt. 2017	173	40	60	229
	K 5.7 Venteliste for de uten noe tilbud	Egen telling okt. 2017	101	0	50	159

Kommentarer til måleindikatorer med røde trafikklys

K 1.1 Resultat av hva man har til rådighet i salderingen av Handlingsprogrammet og hva som tilfaller kultur.

K 1.2 Resultat av hva man har til rådighet i salderingen av Handlingsprogrammet og hva som tilfaller kultur.

K 2.2 Måltallet tok utgangspunkt i oppsatte arrangementsplaner og muligheten for å kunne telle/få oversikt over alle besøk. I 2018 fikk kulturscenen tre avlysninger pga sykdom for oppsatte arrangementer. Tellingen omfatter heller ikke alt besøk, kun arrangementer med billettsalg eller der kulturscenen selv er arrangør – det har vist seg vanskelig å sikre gode tellinger for alle aktiviteter. I tillegg kommer besøk i tilknytning til faste leietakere, mange møter/konferanser og kulturarrangementer for skolen mm.

K 4.2 Besøksambisjonen ble nesten oppnådd. Lavere besøk enn målsatt kan begrunnes i noen stengte perioder da det ble tilrettelagt for meråpent bibliotek- for hovedbiblioteket på vårparten, for Tranby like før jul.

K 5.3 Styrt av tilgjengelig ramme.

K 5.6 Styrt av tilgjengelig ramme.

K 5.7 Styrt av tilgjengelig ramme.

Lier kommunes årsrapport for 2018

Infrastruktur - bygg, vann, avløp og vei

KAPITTEL 5

Økonomisk resultat:

Tidligere inneholdt området «infrastruktur» virksomheter som omfattet bygg, vann og avløp (Va) og vei. Virksomhetene på området er nå selskapsorganisert i interkommunalt selskap og kommunalt foretak.

Regnskapsmessige føringer mot VIVA IKS (Vei, vann og avløp) føres nå under fellesområdet. VIVA avlegger eget regnskap, årsrapport og årsberetning. Politiske oppdrag svares ut i VIVA sin egen årsrapport.

Lier eiendomsselskap KF hadde sitt første driftsår i 2016. Etter KS 139/2017 ble det besluttet at husleieinntekter og kostnader blir liggende i kommunen sitt regnskap inntil det er ferdig utredet hvordan eiendomsvirksomhetene skal organiseres. Inntekter og kostnader for husleie er ført under ansvar 704 på fellesområdet. Lier eiendomsselskap KF avlegger eget regnskap, årsrapport og årsberetning. Politisk oppdrag svares ut i årsrapporten for Lier kommune, jf. nedenfor.

Politiske oppdrag:

Tiltak/vedtak	Sak	Status	Kommentar
HP 14-17: LEKF . Kommunens eiendom «Klinkenberghagen» er frigitt til boligformål i ny kommuneplan. Området søkes avhendet til utbyggere på den økonomisk mest fordelaktige måten.	HP 14-17 Oppdrag 2.20	I arbeid	Kommunestyret behandlet klagesak knyttet til reguleringsplanen for Klinkenberghagen i sak 09/2019, og tok klagen delvis til følge ved at felt B1 med tilhørende del av veien med sideareal - SKV/SF/SVG - samt vegetasjonsskjermen GV_2 endres til formål naturvern - LN. LEKF håndterer saken videre basert på opprinnelig oppdrag fra HP 2014/2017.

Målekort:

Organisasjon og utvikling

Område	Måleindikator	Kilde	2017	2018		2018
			Resultat i dag	Ønsket	Godt nok	Resultat
OU 1						
IKT	Rådmannen avventer en ny digitaliseringsstrategi før fastsettelsen av mål på IKT utvikling					
OU 2						
Adm.	OU 2.1 Andel av lønn som går til adm.	KOSTRA	5,7 %	6,0 %	6,4 %	5,9 %
	OU 2.2 Netto driftsutgifter til adm. pr inn bygge	KOSTRA	3019	3000	3200	3224
OU 3						
HR Sykefravær Legemeldt	OU 3.1 Helse og omsorg	Legemeldt	8,3 %	5,0 %	9,0 %	9,1 %
	OU 3.2 Skole	Legemeldt	5,6 %	5,0 %	5,5 %	5,9 %
	OU 3.3 Barnehage	Legemeldt	11,8 %	6,0 %	10,0 %	8,7 %
	OU 3.4 Velferd	Legemeldt	7,7 %	5,0 %	6,0 %	8,4 %
	OU 3.5 Kultur, plan og samfunn	Legemeldt	2,7 %	2,5 %	3,0 %	2,9 %
	OU 3.6 Organisasjon og utvikling	Legemeldt	7,0 %	4,0 %	5,0 %	3,6 %
	OU 3.7 Samlet i Lier kommune	Legemeldt	6,8 %	5,0 %	5,5 %	7,0 %
OU 4						
Økonomi	OU 4.1 Netto driftsresultat kom. som konsern	KOSTRA	1,9	2,0 %	1,0 %	2,2 %
	OU 4.2 Disposisjonsfond i millioner*	Regnskapet	126	150	100	149
	OU 4.3 EK finansiering investeringer i millioner	Regnskapet	20	5	10	20
	OU 4.4 Gjeldsgrad som konsern ink. selvkost	KOSTRA	83 %	88 %	110 %	82,5 %
	OU 4.5 Arbeidskapital (eks. premie avvik)	KOSTRA	11,8 %	15,0 %	10 %	11,3 %

*Disposisjonsfondet er rapportert ink. instilling på disponering av overskuddet til disposisjonsfondet.

Kommentarer til måleindikatorer med røde trafikklys

- OU 2.2** Kostnader til adm har økt i 2018 og er over måltallene i kroner. Justret for deflator gikk adm kostnadene vesentlig ned fra 2016 til 2017, måltallene for 2018 kan derfor i et treårig perspektiv virke noe ambisiøse. I prosent er kostnadsandelen fortsatt inn under ønsket nivå. Kostnaden over godt nok nivå er på under 1%.
- OU 3.1** Økning i fravær på større virksomheter i Helse og omsorg. Særskilte tiltak igangsatt på enkeltavdelinger.
- OU 3.2** Skolenes akkumulerte fravær har vært preget av influensaepidemien på starten av året. Fraværet har sunket utover å
- OU 3.4** Flere av virksomhetene har stått overfor større omstillinger, noe som påvirker fraværet i negativ retning.
- OU 3.7** Fokus på systematisk oppfølging og forebygging fortsettes. Strukturelle grep i forhold til turnus og deltid utarbeides.

Medarbeidere, HMS og internkontroll

Medarbeidere og organisasjonsutvikling

Antall ansatte og årsverk

Antall	2014	2015	2016	2017	2018
Årsverk ¹	1 166	1 139	1 196	1 250	1 221
Ansatte	1 525	1 476	1 520	1 593	1 535

¹ Antall årsverk er alle "virksomme" årsverk per 31.12

Bemanningstallene i tabellen (Visma HRM) viser antall ansatte og vikarer som er registrert med en fast stillingsprosent pr 31.12.2018. Endring fra 2017 til 2018 viser en reduksjon på 29 årsverk. Nedgangen skyldes i stor grad svingninger i tjenesteområdene. Antallet årsverk og ansatte vil også variere i.f.t. antall vakanser ved årsslutt. For å kunne overvåke løpende endringer i ansattsituasjonen totalt sett, arbeider administrasjonen med forbedret standard rapportering.

Arbeidsgiverpolitisk plattform 2012 – 2020

Det er vesentlig for kommunen som arbeidsgiver å innrette seg offensivt mot fremtidens arbeidsmarked og arbeidstakere. Arbeidet med å fornye kommunens arbeidsgiverpolitikk ble igangsatt i 2018. Oppdatert arbeidsgiverpolitikk skal foreligge 1.1.2020.

Kjønnsbalanse, likestilling og mangfold

Lier kommunes handlingsplan for likestilling og mangfold skal bidra til å forebygge diskriminering og skape gode holdninger til mangfold.

Kjønnsbalanse:

I 2018 var 79,4 % av Lier kommunes medarbeidere kvinner og 20,6 % menn. Kommunen arbeider for kjønnsbalanse bl.a. gjennom rekruttering av flere menn til områder med tradisjonell høy kvinneandel.

Mangfold:

Ansatte i Lier kommune skal speile befolkningens mangfold. Dette er fastsatt som et av flere hovedmål i arbeidsgiverpolitisk plattform 2012 – 2020. Rekrutteringsstrategien skal omhandle hvordan kommunen gjennom sosiale medier, utlysningstekster og bilder kan bidra til å skape et større mangfold innenfor tjenestenes målgrupper.

Kommunens virksomheter har i 2018 vært aktive med å stille til rådighet plasser for arbeidstrening og språkopplæring. Kantinen på rådhuset har hatt flere kandidater fra NAV på språkopplæring. Prosjektet «Sommerjobb» i samarbeid med NAV Lier, hadde til hensikt å tilby unge voksne uten jobb en mulig vei inn i arbeidslivet.

Flere virksomhetene i Lier kommune har høy andel ansatte med flerkulturell bakgrunn.

Lærlinger

Pr. 31. desember 2018 har Lier kommune totalt 37 lærlinger. Åtte lærlinger arbeider i barnehage/skole, 20 lærlinger er i helse og omsorg, to lærlinger i IKT og seks lærlinger i kontor og servicefag. 18 av lærlingene går det 4-årige lærlingeløpet ved Lier videregående skole.

Prosjektet «Menn i helse» (samarbeid mellom KS, Fylkesmannen og NAV) har uteksaminert de to første lærlingene, og begge fikk tilbud om fast jobb i Lier kommune etter endt utdanning. Lærlingene fra det tredje kullet vil være halvveis i læretiden i februar 2019. Kommunens interne lærling undersøkelse viser at:

- 72 % av lærlingene opplever at det er satt av tilstrekkelig med tid til veiledning
- 68 % rapporterer at det er avsatt tid til å dokumentere opplæringen
- 77% opplever at de får den opplæringen de trenger
- 76% føler seg inkludert i arbeidsmiljøet

Antall lærlinger i 2018 ble justert i tråd med målsettingen om en lærling pr 750 innbyggere.

Det er gjennomført en fagdag for alle veiledere og lærlinger, med fokus på kvalitet i den veiledningen som tilbys lærlingene i kommunen.

Rekruttering

Lier kommune skal være en attraktiv arbeidsgiver og har som mål å sikre tilfang av engasjerte og kompetente medarbeidere. Interessen for ledige stillinger er fortsatt god, dog er det krevende å rekruttere til enkelte faggrupper og nøkkelstillinger. Rekrutterings-tillegget for sykepleiere sikrer foreløpig tilfang av denne kompetansen når det gjelder faste stillinger.

Det ble i 2018 igangsatt et eget rekrutteringsløp for lærere og kommunen har oppnådd økt oppmerksomhet særlig gjennom markedsføring i sosiale medier. Slik har skolen sikret seg dyktige lærere med motivasjon for å arbeide i Lier kommune. Disse erfaringene fra omdømmebygging og kommunikasjonsarbeid skal videreføres til andre tjenesteområder blant annet gjennom helhetlig rekrutteringsstrategi i 2019.

Antall	2014	2015	2016	2017	2018
Utlyste stillinger	162	156	152	162	193

Kompetanse og lederprinsipper

På bakgrunn av behovskartlegging og tjenesteanalyser, er det igangsatt et arbeid med å utarbeide en overordnet kompetansestrategi for hele Lier kommune. Strategien skal etter planen ferdigstilles i 2019. Den skal være et viktig fundament for konkrete kompetanseplaner i ulike deler av organisasjonen.

Det er avgjørende for kommunen at ledere våre har tilstrekkelig kompetanse. Derfor styrkes kompetansestrategien spesielt på området lederskap og ledelse. Det er i 2018 utarbeidet nye lederprinsipper som skal være utgangspunktet for videre lederutvikling i Lier kommune.

Videreutvikling av kommuneadministrasjonen

Rådmannens igangsatte i 2018 et organisasjonsutviklingsprosjekt med følgende målsetting: «Sikre en fremtidsrettet organisasjon med gjennomføringskraft». Følgende områder har fokus i dette arbeidet:

- *Kontinuerlig forbedring* – fokus på kvalitet, ta initiativ, prøve ut nye løsninger, lære av feil.
- *Effektive arbeidsprosesser* – definere arbeidsprosesser og grensesnitt for å identifisere rom for forenkling og/eller forbedring i oppgaveutførelse.
- *Kompetanse og samarbeid* – legge til rette for formell og uformell læring og samarbeid på tvers som grunnlag for videreutvikling av Lier kommunes organisasjonskultur.

Arbeidet identifiserte flere forbedringsprosjekter som vil bli videreført i 2019.

Etikk og antikorrupsjon:

Lier kommunes medlemskap i Transparency International Norge og kommunens vedtatte etiske retningslinjer forplikter både folkevalgte og medarbeidere å følge kommunens grunnleggende verdier, prinsipper og retning for høy etisk praksis.

For å styrke kommunes bevissthet og kompetanse på etikk og antikorrupsjon påbegynte rådmannen mot slutten av 2018 et antikorrupsjonsprogram. Programmet vil ha kommunenes medarbeidere, selskaper og folkevalgte som målgruppe. Rådmannen har i 2018 også startet arbeidet med å revidere kommunens innkjøpsstrategi. Program for antikorrupsjon vil bli koblet på blant annet ny innkjøpsstrategi når denne skal implementeres.

Kvalitetsarbeidet

Kommuneorganisasjonen skal opptre helhetlig og forutsigbart og gi innbyggerne trygghet for at alle får de tjenestene de har krav på. Det fordrer at tjenestene innen de enkelte tjenesteområdene er tydelig definert, og at medarbeidere og brukere må kjenne hvilke kvalitetsstandarder som gjelder. Derfor har det vært gjennomført ulike opplæringstiltak og samlinger lokalt i virksomhetene for å sette kvalitets- og forbedringsarbeidet på dagsorden i de enkelte virksomhetene.

I 2018 har arbeidet for å øke bruken av det digitale kvalitetssystemet fortsatt hatt høy prioritet. Mange virksomheter er godt i gang med produksjon og revidering av sine rutiner.

Lønnsoppgjør

Lønnsoppgjøret 2018 var et hovedoppgjør hvor alle lønnskapitlene er omfattet. Gjennomsnittlig årslønnsvekst fra 2017 til 2018 for ansatte i KS-tariffområde var 2,8 %. Lokale forhandlinger 2018 ble gjennomført med ett brudd, som ble behandlet i lokal nemd og hvor arbeidsgivers siste tilbud ble tatt til følge.

HMS

Arbeidsmiljøutvalg (AMU) og lokale medbestemmelsesutvalg (LMU)

Kommunens arbeidsmiljøutvalg (AMU) og de lokale medbestemmelsesutvalgene (LMU) har et overordnet ansvar for arbeidsmiljø og HMS i tråd med lov og avtaleverk. AMU og LMU skal ha oversikt over- og styrke virksomhetenes HMS-arbeid, arbeidsmiljø og forebygge sykefravær. Tabellen under viser aktiviteten i 2018.

HMS-rapport AMU	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
AMU-møter	4	4	5	6	6	6	6
Antall AMU-saker	59	23	37	37	44	45	40
LMU-møter	191	243	179	197	172	204	181
Risikovurderinger	26	32	28	24	26	31	29
Vernerunder	28	32	18	28	26	41	30
Avvik vold og trusler	0	0	156	129	219	311	876
HMS-avvik	0	0	0	850	282	200	967
Personskader	0	0	0	114	77	31	35
Virksomheter med Handlingsplan	0	0	0	23	18	27	20

Sykefravær og nærværarbeidet

Kommunens mål om sykefravær på 5 % eller lavere innen utgangen av 2018 er ikke nådd. I 2018 var det legemeldte sykefraværet i Lier kommune 6,98 %. Totalt sykefravær ble 8,38 %. Gjennomsnittlig sykefraværspersent for landets kommuner var 9,83 % i 2018.

Fravær	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Egenmeldt	1,1	1,1	1	1,2	1,02	1,25	1,4
Legemeldt 1-16 dager	1,1	1	1	1,1	1,1	1,09	1,12
Legemeldt > 16 dager	6,8	5,9	6,2	6,4	6	5,68	5,86
Legemeldt totalt	8	7	7	8	7,1	6,77	6,98

Kommunens virksomheter har gjennomført et omfattende helsefremmende arbeid i 2018, både med forebygging i arbeidsmiljøet og oppfølging av medarbeidere.

I løpet av året er det gjennomført kurs i funksjonsvurdering for alle ansatte og ledere ved til sammen 42 arbeidssteder. Det er også etablert felles Fraværforum, som er et regelmessig møtepunkt for erfaringsutveksling mellom ledere, informasjon og kunnskapsløft. Det ble også gjennomført opplæring for avdelingsledere.

Virksomheter med mer enn 15% fravær har fått særskilt oppfølging, og det har vært styrket oppfølging av ansatte med høyt og/eller hyppig fravær.

Barnehagene har redusert fraværet med 3,8 % fra 2017 til 2018. I grunnskolene har fraværet økt med 0,6 %, velferdstjenestene har økt med 1,0 % og helse og omsorg med 0,6 %.

Det er lagt vekt på systematisk oppfølging av sykemeldte, samtidig som det aktivt fokuseres på forebygging av arbeidsmiljø. Virksomheter hvor dette har fungert godt over tid er eksempelvis Hennummarka skole og Liertun. Her har det over flere år vært lagt vekt på et godt arbeidsmiljø og tydelig og nærværene ledelse. Dette har gitt resultater i den form av at de har hatt lavere fravær over lengre tid, og har hatt lavere fravær enn andre virksomheter i Lier kommune og snittet på landsbasis.

HR-enheten har utarbeidet felles HMS-plan 2018-2019, og støtter og veileder kommunens virksomheter. I 2018 har det vært gjennomført:
 60 rådgivningsmøter med ledere i arbeidsmiljø- nærværssaker
 78 oppfølgingsmøter med sykmeldte ansatte
 33 IA/HMS-møter med enten NAV arbeidslivssenter eller bedriftshelsetjenesten

24 kurs i funksjonsvurdering, videreført fra prosjekt igangsatt i 2017
15 møter/samlinger med lederopplæring i HMS/IA/-sykefraværarbeid
17 personalsamlinger hvor arbeidsmiljø har vært tema
13 møter hvor ekstratiltak overfor enkeltvirksomheter har vært tema.

Bedriftshelsetjenesten (BHT)

1.mai 2018 ble det etter anbudsrunde, opprettet ny avtale om bedriftshelsetjeneste med Stamina helse. Stamina helse kjenner Lier kommune godt og har etablert god kontakt med kommunens ledere. BHT møter med fast representant i arbeidsmiljøutvalget og er en viktig samarbeidspartner i det helsefremmende arbeidet. BHT er også aktive i bistand til og oppfølging av enkelt-virksomheter. BHT handlingsplanen for 2018 - 2019 er revidert og iverksatt.

Medarbeiderundersøkelsen 10-faktor; mening, motivasjon og mestring

Lier kommune gjennomfører medarbeiderundersøkelsen 10-faktor hvert annet år, som del av kommunens kvalitets - og forbedringsarbeid. Neste undersøkelse gjennomføres våren 2019.

I 2018 er det utarbeidet ny mal for medarbeidersamtale, og den er nå koplet til leder- og medarbeiderprinsippene i 10-faktor; mening, motivasjon og mestring. Utviklingssamtalen skal gjennomføres mellom leder og medarbeider minst en gang i året og dialogen følges opp løpende gjennom året.

Inspirasjonsprisen 2018

Lier kommune deler hvert år ut en inspirasjonspris til en medarbeider som har vært en inspirasjonskilde på sin arbeidsplass. I 2018 ble Gro Odde, lærer ved Gullaug skole, tildelt inspirasjonsprisen for være et ja-menneske med et stort hjerte og engasjement ut over det forventede for elever, foreldre og kolleger hver eneste dag. Gro har arbeidet i kommunen i mer enn 40 år.

Prisen deles ut av kommunen på et festarrangement hvor alle nominerte medarbeidere og deres ledere deltar. Prisutdeler er ordfører.

Internkontroll

Rådmannen igangsatte i 2018 et arbeid som omhandler vurdering av kommunens rammeverk for internkontroll.

Internkontroll økonomi:

Det arbeides kontinuerlig med å sikre høyest grad av sikkerhet gitt de ressurser som er tilgjengelig. Kartlegging, risikovurdering, analyser og etterkontroll av transaksjoner i regnskapet er i fokus løpende gjennom året. Fokus er også på formalisering og forbedring av rutinene i økonomienheten.

Økonomiavdelingen har i 2018 hatt særskilt fokus på innkjøpsstrategien. Herunder å redusere risikoen for arbeidslivskriminalitet og øke kommunen sine kontrollmuligheter.

Internkontroll HMS:

Internkontrollhandlinger innenfor HMS-området gjennomføres på følgende måte:

- Årlig innhenting av rapport fra virksomhetenes internkontrollsystemer
- LMU-referater fra virksomhetene meldes til HR-enheten
- Vernerunder og risikovurderinger leveres HR-enheten. Manglende gjennomføring og oppfølgingen bør styrkes i 2019
- HMS-dokumentasjon revideres i tråd med kvalitetssystemets rutiner
- Nye rutiner for krav om sertifisering som Miljøfyrtårnsbedrift er etablert
- Løpende IA-/HMS-rapportering til administrasjonsutvalgets møter

Internkontroll Helse, Omsorg og Velferd (HOV):

Revisjoner utført av kvalitetsrådgiver i HOV har til hensikt å ivareta kommunens plikt til å undersøke om tjenestene er organisert slik at lovkrav og faglig forsvarlighet ivaretas.

Funn i revisjonene benyttes aktivt i det systematiske forbedringsarbeidet, både ved hver enkelt virksomhet og sentralt. Kvalitetskontroller gjennomfører internrevisjoner ved de 13 virksomhetene i helse-, omsorg og velferd omtrent hvert annet år. Kommunen har også plikt til å undersøke tjenestetilbudet av de private virksomhetene kommunen kjøper helsetjenester av. Antall private aktører varierer i tråd med kommunens behov.

I 2018 ble det gjennomført intern kvalitetskontroll ved Fosshagen ressurscenter, Nøstehagen sykehjem og Liertun Sykehjem. I 2018 kjøpte Lier kommune helsetjenester av elleve private aktører og det ble gjennomført kvalitetskontroll ved fem av disse.

Internkontroll oppvekst

Skolene og de kommunale barnehagene har felles overordnede kvalitetsdokumenter som tilpasses til lokale forhold av hver virksomhet. Det føres varslede tilsyn ved alle barnehagene hvert tredje år, i tillegg kommer tilsyn som foretas etter klager eller meldinger om bekymringsfulle forhold.

Ved skolene gjennomføres kartlegginger som elevundersøkelsen, undersøkelser som avdekker mobbing eller krenkelser, ulike kunnskapstester osv. som følges opp både av skolens ledelse og administrasjonen i kommunen.

Varsling av kritikkverdige forhold:

Kommunen har vedtatt og implementert ny rutine for *varsling av kritikkverdige forhold*. Den viktigste endringen er at kommunen nå benytter et eksternt varslingsmottak med ekstern varslingsportal og et internt varslingssekretariat. I 2018 er det mottatt fire varsler om kritikkverdige forhold. Varslene omhandlet interne forhold som organisering, ledelse og arbeidsmiljø.

Organisasjon og utvikling

Økonomisk resultat:

Organisasjon og utvikling (tall i 1000 kr)	Regnskap 2018	Budsjett 2018	Avvik kr. 2018	Avvik % 2018
Lønn fratrasket syke- og sv.ref	70 878	72 483	-1 605	-2,2 %
Driftsutgifter inkl mva ref	30 687	28 948	1 739	6,0 %
Inntekter eks. syke. sv ref og mva ref	-6 672	-5 290	-1 382	26,1 %
Driftsresultat	94 893	96 141	-1 248	-1,3 %

Samlet sett har fellestjenestene avsluttet året med underforbruk. Avvik skyldes sykelønnsrefusjon, noe vakanse i stillinger og noe høyere inntekter enn budsjettet. Lisenskostnader er høyere enn budsjettet og det har vært noe bruk av konsulenter i forbindelse med kommunesammenslåing og selskapsstruktur.

Politiske oppdrag:

Tiltak/vedtak	Sak	Status	Kommentar
HP 16-19: For å tiltrekke seg kvalifiserte og engasjerte medarbeidere og sikre god rekruttering iverksettes følgende tiltak: • Økt bruk av alternative turnusordninger. • Tilrettelegging for flere heltidsstillinger. • Utarbeide kompetanseplan og kartlegge behov for etterutdanning i hver virksomhet. • Styrke lærlingeordningen og økt bruk av praksisplasser. • Fokus på ulike støtteordninger fra NAV som f.eks TULT for å kunne gi personer med redusert arbeidskapasitet et tilbud. HP 17-20: For å tiltrekke seg kvalifiserte og engasjerte medarbeidere og sikre god rekruttering iverksettes det følgende tiltak: • Økt bruk av alternative turnusordninger. • Tilrettelegging for flere heltidsstillinger. • Kompetanseplan og kartlegging av etterutdanning i hver virksomhet. • Styrke lærlingeordningen ytterligere innen alle fagfelt gjennom at måltallet endres til 1 årsverk pr 750 innbyggere. • Økt bruk av praksisplasser.	HP 16-19 Oppdrag 2.9 HP 17-20 Oppdrag 2.7 HP 18-21 Oppdrag 2.4	I arbeid	Nytt rekrutteringsløp for lærere er ferdig utviklet. Ny rekrutteringsstrategi er påbegynt i 2018 og skal være ferdig sommeren 2019. Strategien vil også inneholde nye og mer målrettede virkemidler for å synliggjøre kommunen som attraktiv arbeidsgiver. Arbeidet med helhetlig kompetansestrategi går mot ferdigstilling. En bolk om lederskap og nye lederprinsipper er under arbeid og blir inkludert. Tjenesteområdene og virksomhetene har egne løpende kompetanseplaner. Prosjekt «Nytt blikk – heltidskultur i Lier kommune» er reetablert i helse og omsorg og er nå i rute. Piloter for vikarpool samt utprøving av alternative turnusordninger iverksettes.

HP 18-21: For å tiltrekke seg kvalifiserte og engasjerte medarbeidere og sikre god rekruttering iverksettes følgende tiltak: • Økt bruk av alternative turnusordninger • Tilrettelegging for flere heltidsstillinger • Etablering og bruk av vikarpool-ordning • Kompetanseplan og etterutdanning i hver virksomhet, herunder lederutdanning på virksomhetsnivå • Fortsatt styrke lærlingeordningen og økt bruk av praksisplasser innen ulike sektorer i samarbeid med utdanningsinstitusjoner			Lærlingeordningen følges opp i henhold til plan. Praksisplasser for studenter og elever styrket. Sommerjobbprosjektet for unge arbeidssøkende ble gjennomført også i 2018 i samarbeid med NAV Lier. I tillegg har enkeltvirksomheter lokalt plasser for arbeidsutprøving.
Rådmannen gjennomgår bruken av eksterne konsulenter for å sikre at disse benyttes til avgrensede oppgaver og at resultatet er etterprøvbart. Bruk av eksterne rådgivere/konsulenter rapporteres ifm tertialrapportene.	HP 17-20 Oppdrag 2.22	Gjennomført	Melding ble lagt frem for kommunestyret i møte 11. desember 2018.
Måltallet for nærvær i 2018 settes til 95 %. Nye tiltak for å redusere sykefravær vurderes fortløpende.	HP 18-21 Oppdrag 2.5	I arbeid	Arbeidet med nærledelse og systematisk arbeid for helsefremmende arbeidsplasser, fortsetter ved virksomhetene. Målet om sykefravær på 5 %, er likevel ikke nådd i 2018. Det er store variasjoner i fraværstall, og særlig helse, omsorg og velferd samt barnehage har stadig behov for ytterligere tiltak.
Rådmannen utreder etablering av et eget innovasjonsfond på kommunalt nivå. Hensikten med fondet vil være at kommunale virksomheter kan søke om tilskudd til modernisering- og effektiviseringsprosjekter i egen regi. Frist: i løpet av 2018.	HP 18-21 Oppdrag 2.16	I arbeid	Melding ble lagt frem for kommunestyret i møte den 11. desember 2018. Skal følges opp med egen sak innen årsskiftet 2019/2020.
Intensivere arbeidet med å sikre sykelønnsrefusjon fra NAV bl.a. gjennom systematisk og løpende rapportering til administrasjonsutvalget.	HP 17-20 Oppdr 2.10	I arbeid. Overføres til drift. (1. tertial)	Sykefraværssrapportering til administrasjonsutvalget foregår løpende. Digital sykmelding (NAV) første steg, er implementert.

Målekort:

Organisasjon og utvikling

Område	Måleindikator	Kilde	2017	2018		2018
			Resultat i dag	Ønsket	Godt nok	Resultat
OU 1						
IKT	Rådmannen avventer en ny digitaliseringsstrategi før fastsettelsen av mål på IKT utvikling					
OU 2						
Adm.	OU 2.1 Andel av lønn som går til adm.	KOSTRA	5,7 %	6,0 %	6,4 %	5,9 %
	OU 2.2 Netto driftsutgifter til adm. pr inn bygge	KOSTRA	3019	3000	3200	3224
OU 3						
HR Sykefravær Legemeldt	OU 3.1 Helse og omsorg	Legemeldt	8,3 %	5,0 %	9,0 %	9,1 %
	OU 3.2 Skole	Legemeldt	5,6 %	5,0 %	5,5 %	5,9 %
	OU 3.3 Barnehage	Legemeldt	11,8 %	6,0 %	10,0 %	8,7 %
	OU 3.4 Velferd	Legemeldt	7,7 %	5,0 %	6,0 %	8,4 %
	OU 3.5 Kultur, plan og samfunn	Legemeldt	2,7 %	2,5 %	3,0 %	2,9 %
	OU 3.6 Organisasjon og utvikling	Legemeldt	7,0 %	4,0 %	5,0 %	3,6 %
	OU 3.7 Samlet i Lier kommune	Legemeldt	6,8 %	5,0 %	5,5 %	7,0 %
OU 4						
Økonomi	OU 4.1 Netto driftsresultat kom. som konsern	KOSTRA	1,9	2,0 %	1,0 %	2,2 %
	OU 4.2 Disposisjonsfond i millioner*	Regnskapet	126	150	100	149
	OU 4.3 EK finansiering investeringer i millioner	Regnskapet	20	5	10	20
	OU 4.4 Gjeldsgrad som konsern ink. selvkost	KOSTRA	83 %	88 %	110 %	82,5 %
	OU 4.5 Arbeidskapital (eks. premie avvik)	KOSTRA	11,8 %	15,0 %	10 %	11,3 %

*Disposisjonsfondet er rapportert ink. instilling på disponering av overskuddet til disposisjonsfondet.

Kommentarer til måleindikatorer med røde trafikklys

- OU 2.2** Kostnader til adm har økt i 2018 og er over måltallene i kroner. Justret for deflator gikk adm kostnadene vesentlig ned fra 2016 til 2017, måltallene for 2018 kan derfor i et treårig perspektiv virke noe ambisiøse. I prosent er kostnadsandelen fortsatt inn under ønsket nivå. Kostnaden over godt nok nivå er på under 1%.
- OU 3.1** Økning i fravær på større virksomheter i Helse og omsorg. Særskilte tiltak igangsatt på enkeltavdelinger.
- OU 3.2** Skolenes akkumulerte fravær har vært preget av influensaepidemien på starten av året. Fraværet har sunket utover å
- OU 3.4** Flere av virksomhetene har stått overfor større omstillinger, noe som påvirker fraværet i negativ retning.
- OU 3.7** Fokus på systematisk oppfølging og forebygging fortsettes. Strukturelle grep i forhold til turnus og deltid utarbeides.

Fellesområdet - selskaper, områder, frie inntekter og overføringer

KAPITTEL 7

Økonomisk resultat:

Fellesområdet - Overordn., selskape	Regnskap	Budsjett	Avvik kr.	Avvik %
(tall i 1000 kr)	2018	2018	2018	2018
Lønn fratrukket syke- og sv.ref	-25 616	-17 312	-8 304	48,0 %
Driftsutgifter inkl mva ref	228 458	204 081	24 376	11,9 %
Inntekter eks. syke. sv ref og mva ref	-1 547 388	-1 520 257	-27 131	1,8 %
Driftsresultat	-1 344 547	-1 333 488	-11 058	0,8 %

Området kommenteres også under økonomikapittelet.

Fellesområdet gikk med et overskudd på til sammen 40,8 millioner. Budsjettert netto drift og overskudd føres til balansen. Avviket i tabellen tilsvarer derfor avviket på tjenestene med motsatt fortegn.

Skatt og rammetilskudd bidro med 18 millioner mer enn budsjettert. Skatteinntektene ble høyere enn forventet både for Lier og for landet.

De regnskapsførte kostnadene ble 7,3 millioner lavere enn budsjettert, renteutgiftene ble netto 5,8 millioner lavere enn budsjettert.

Integreringstilskuddet ble 8,3 millioner høyere enn budsjettert.

Utbytte ble 8 millioner lavere enn budsjettert, ettersom Lier kommune fikk tingsutbytte på 10,6 millioner som ikke kan regnskapsføres som inntekter.

Viva IKS betalte inn mer i leie av infrastruktur grunnet blant annet økt rente som ikke var budsjettert.

Lier kommunes årsrapport for 2018

Økonomi

KAPITTEL 8

Økonomien i Lier kommune er preget av styrker og svakheter. Under har vi satt opp en oversikt over viktige faktorer i kommuneøkonomien med en litt forenklet fargevurdering til. Rødt indikerer utfordringer mens grønt indikerer styrker.

Kommuneøkonomien i Lier	
Budsjettert netto driftsresultat 2019-2022	
Investeringsbehov ink. selvkost	
Inntekter pr innbygger	
Finanskostnader	
Premieavvik på pensjon	
Kostnadsnivå i tjenestene	
Disposisjonsfond	
Netto driftsresultat 2018	
Ikke balanseførte verdier	
Ikke eiendomsskatt	

Øverst i listen og på relativt utfordrende nivå ligger Lier kommunes budsjetterte netto driftsresultat. Budsjettert resultat ligger godt under anbefalt nivå på 1,75 prosent.

Kommunens investeringsbehov er høyt. Mye av dette er innen selvkostområder, der kommunen har anledning til å øke gebyrer for å dekke inn kostnader.

Nederst på listen til venstre finner vi kommunens økonomiske styrker. Markert med grønt her er et sterkt netto driftsresultat for 2018 og høye ikke balanseførte verdier.

De ikke balanseførte verdiene består blant annet av eierandeler i Eidos AS på 55 prosent.

Det er budsjettert med utbytte fra Vardar fra 2020 der Lier eier 13 prosent. Således kommer verdien i Vardar til uttrykk gjennom budsjettert netto driftsresultat fra 2020. Nederst i oversikten synliggjøres et betydelig ubenyttet inntekstpotensial innen eiendomsskatt. Flere av elementene i listen over omtales mer detaljert lenger ned i dette kapittelet.

Økonomien i regnskapsåret – sammendrag

Tallene for regnskapsåret 2018 viser driftsinntekter på 1,9 mrd. kr og et netto driftsresultat på 50,3 mill. kr tilsvarende 2,7 prosent av driftsinntektene. Merk at dette er for kommunen som egen kasse. Kommunen som konsern fikk et netto driftsresultat på 2,2 prosent.

Regnskapsåret endte med et mindreforbruk på 30 mill. kr. i forhold til regulert budsjett. Forskjellen mellom netto driftsresultat og regnskapsmessig mer/mindreforbruk er satt opp under.

Virksomhetene har et netto underskudd på 11,1 mill.kr. tilsvarende 0,8 prosent av deres samlede budsjetter.

Det er flere forhold som gjør at resultatet har blitt bedre enn regulert budsjett. Viktigst er de høye frie inntektene. Skatteinntektene er høye for både Lier og landet.

Oversikt over hovedstørrelser i regnskapet for 2018		
<i>Minus er overskudd, pluss er underskudd</i>		
Tall i 1000 kr	Avvik	%
Grunnskole	4 301	1,4 %
Barnehage	-8 054	-3,9 %
Helse og omsorg	2 010	0,7 %
Velferd	18 691	5,7 %
Kultur	-166	2,5 %
Infrastruktur	-213	-0,3 %
Plan og samfunn	-4 263	-16,0 %
Organisasjon og utvikling	-1 248	-1,3 %
Virksomhetene totalt	11 058	0,8 %
Skatt og rammetilskudd	-18 181	
Pensjon	-7 277	
Rente og rentekomp	-5 822	
Integreringstilsk	-8 328	
Utbytte	7 967	
Leie av infrastruktur (VIVA IKS)	-5 050	
Lønnsreserven	-3 919	
Annet	-204	
Totalt fellesområdene	-40 814	-0,9 %
Overskudd	-29 755	

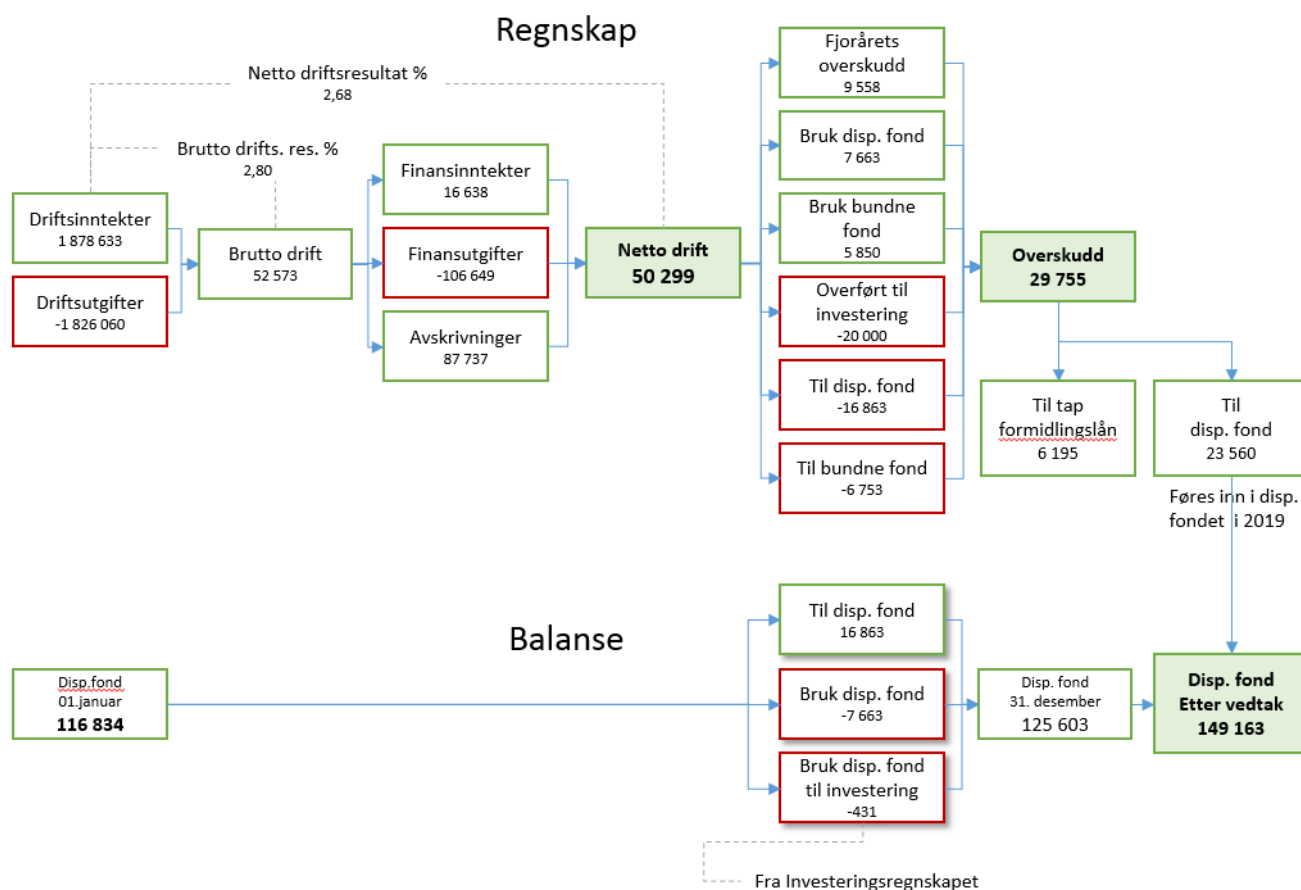
Driftsregnskap 2018

Hovedtall fra regnskap 2018

1000 kr	Regnskap 2018	Bud. 2018 revidert	Avvik i kr.	Bud. 2018 opprinnelig	Regnskap 2017
Driftsinntekter	1 878 633	1 734 566	144 067	1 566 624	1 797 316
Driftsutgifter	1 826 060	1 632 004	194 055	1 452 163	1 754 433
BRUTTO DRIFTS RESULTAT	52 573	102 562	-49 989	114 461	42 883
Finansinntekter	16 638	21 780	-5 142	21 780	20 853
Finansutgifter	106 649	108 936	-2 287	108 936	114 558
Motpost avskrivninger	87 737	0	87 737	0	84 259
NETTO DRIFTS RESULTAT	50 299	15 406	34 893	27 305	33 436
Bruk av avsetninger	23 072	22 936	135	0	45 322
Nye avsetninger	43 616	38 342	5 274	27 305	69 200
REGNSKAPSMESSIG RESULTAT	29 755	0	29 755	0	9 558

Brutto driftsresultat er overskuddet av driftsinntektene kommunen har igjen etter at de løpende driftsutgiftene er dekket (utenom renter og avdrag, inklusiv avskrivninger). Netto driftsresultat er overskudd etter rente- og avdrag (eksklusiv avskrivninger). Dette tilsvarer omtrent den andelen av driftsinntektene som kommunen fritt kan benytte til finansiering av investeringene eller avsetninger til senere bruk.

Sammenhengene mellom regnskapstallene, drift, balanse og disposisjonsfondet

Over har vi satt opp en matrise som viser hvordan ulike elementer i regnskapet henger sammen med tallene for 2018 i tusen kroner.

De fleste år kan hele regnskapsoverskuddet disponeres til disposisjonsfond. I år innstilles det på å disponere deler av overskuddet til å dekke tap på Startlån fra Husbanken (formidlingslån) som har akkumulert seg over 30 år. Dette er tap som er

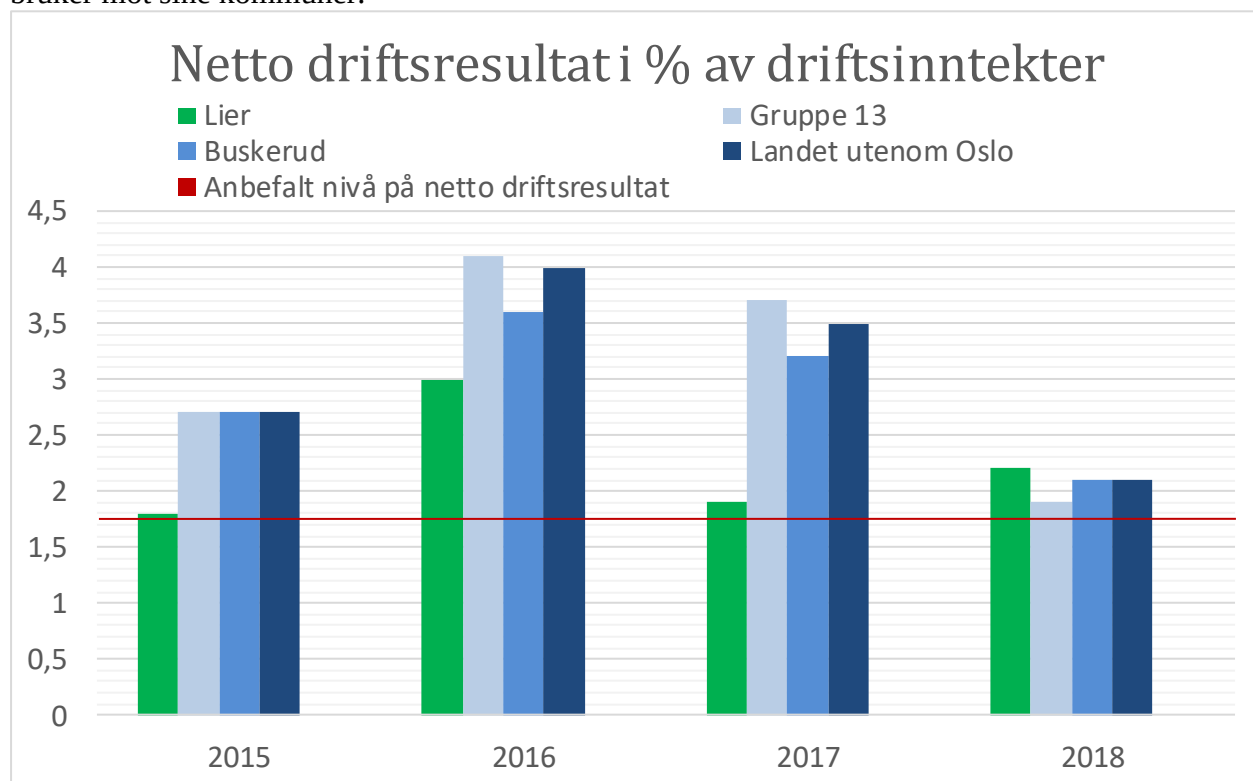
balanseført årlig, men ikke fulgt opp med tilsvarende utgiftsføring mot Husbanken. Dette har medført en ubalanse mellom innlån og utlån, som vi nå har korrigert med å innbetale et ekstraordinært avdrag til Husbanken. Fremover vil disse tapene utgiftsføres løpende.

Når vi vurderer resultater og nøkkeltall er det viktig at vi sammenlikner oss med andre kommuner. For at disse sammenlikningene skal bli best mulig bruker vi konserntall. Figurene under bygger på foreløpige konserntall fra KOSTRA for 2018. Vi sammenlikner Lier med landet utenom Oslo, gjennomsnittet i Buskerud og Kommunegruppe 13 (en gruppering av kommuner som likner på Lier). I enkelte sammenhenger sammenlikner vi også Lier med alle landets kommuner og alle kommuner med mer enn 10 000 innbyggere.

Netto driftsresultat

Lier kommune har i 2018 et netto driftsresultat på 50,3 mill. kr (2,7 % av driftsinntektene).

Netto driftsresultat er det viktigste nøkkeltallet i vurderingen av kommuneøkonomien. Dette nøkkeltallet vektes derfor høyt i kommunebarometeret og er gjenstand for anbefalt minimumsnivå fra teknisk beregningsutvalg, en anbefaling Fylkesmannen også bruker mot sine kommuner.

Netto driftsresultat viser resultatet inkl. finanstransaksjoner (renter og avdrag) uten avskrivninger (nedbetalingen på lån, avdragene, «erstatte» avskrivningskostnaden)

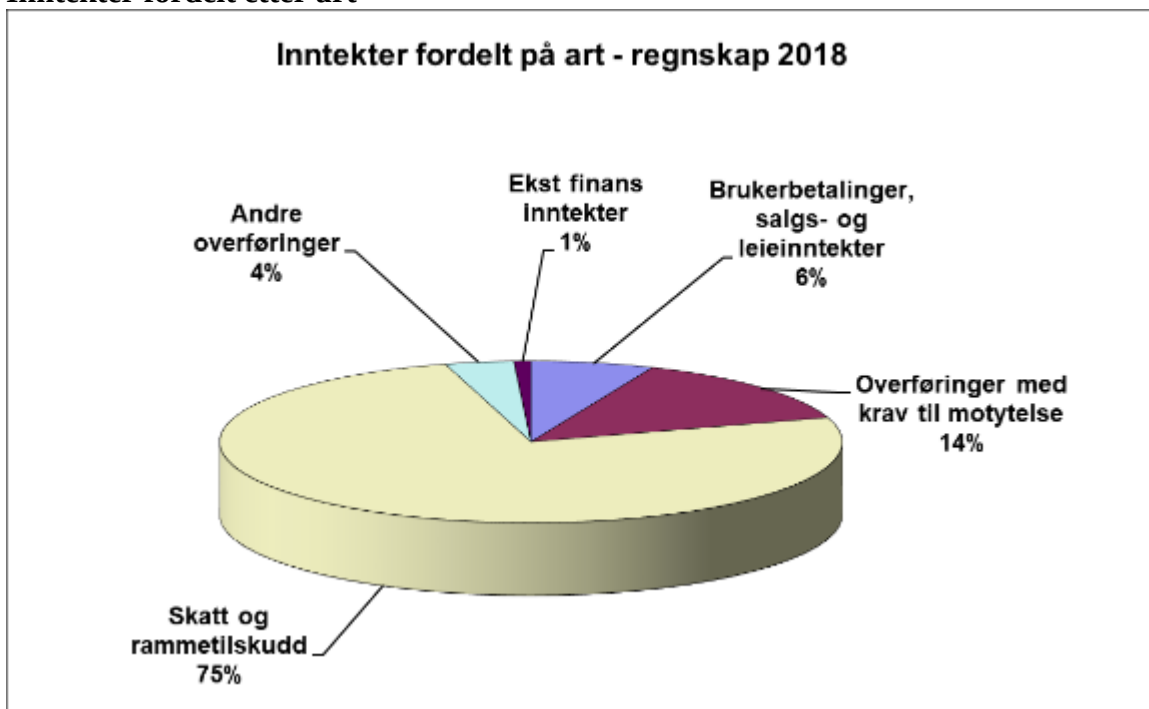
Lier har de fem siste årene hatt et netto driftsresultat som ligger over anbefalt nivå på 1,75%. I 2018 endte driftsresultatet på 2,7 % for kommunekassa. Hvis en tar kommunale foretak, interkommunale samarbeider og interkommunale selskaper (Konserntall foreløpig) er netto driftsresultat 2,2 %. Når vi sammenlikner resultatet i Lier med andre kommuner bruker vi konserntall. Det er første gang siden 2014 at Lier

har bedre netto driftsresultat enn landet utenom Oslo, Buskerud og gjennomsnittet i kommunegruppe 13.

Inntektssiden

Inntekter fordelt etter art

Kommunens største inntekter er skatt og rammetilskudd. Av overføringer med krav til motytelser utgjør syke-/fødselspenger, tilskudd ressurskrevende tjenester og refusjon for merverdiavgift de største postene. Av brukerbetalinger, andre salgs- og leieinntekter utgjør brukerbetalinger noe over halvparten av inntektene. Ellers utgjør husleieutgifter og kapitalinntekter fra vann og avløps gebyrer de største postene.

	Endring 2017-2018	Andel			
		2015	2016	2017	2018
Brukerbetalinger, salgs- og leieinntekter	2,1 %	6,2 %	6,6 %	6,5 %	6,4 %
Overføringer med krav til motytelse	7,5 %	14,6 %	12,9 %	13,3 %	13,8 %
Skatt og rammetilskudd	3,2 %	76,0 %	76,4 %	75,8 %	75,4 %
Andre overføringer	60,6 %	1,9 %	2,1 %	3,3 %	3,6 %
Ekst finans inntekter	-38,0 %	1,4 %	1,9 %	1,1 %	0,9 %
Totalt	4,1 %	100 %	100 %	100 %	100,0 %

I hovedsak er inntektsbildet som tidligere, det er noen mindre endringer i beløp på de minste postene, dette fremstår som høy prosentvis endring.

Skatt og rammetilskudd

1000 kr	Regnskap 2018	Bud. 2018 revidert	Avvik i kr.	Bud. 2018 opprinnelig	Regnskap 2017
Rammetilskudd	548 358	551 523	-3 165	551 523	523 008
Skatteinntekter	880 692	859 346	21 346	859 346	854 427
Sum	1 429 049	1 410 869	18 180	1 410 869	1 377 435

Budsjettet for skatt og rammetilskudd i 2018 ble lagt 5 millioner over statsbudsjettets anslag for 2018. Dette ble valgt etter store overskudd på skatt og rammetilskudd i 2016 og 2017.

2018 ble nok et meget godt skatteår. Lier fikk skatteinntekter på 18 millioner over budsjett justert for redusert rammetilskudd pga. skatteutjevningen.

Lier hadde en skatteinngang som var på 10,4% over landsgjennomsnittet i 2018. Det er noe ned fra 11,5 % over landsgjennomsnittet i 2017. Dette er et brudd med en positiv trend de foregående fem årene der skatteinntekten i Lier har økt i forhold til landsgjennomsnittet. I inntektssystemet er det en inntektsutjevning mellom kommunene. Kommuner med høyere skatt enn landsgjennomsnittet blir trukket 60 % av inntekten over landssnittet for å kompensere de kommunene som har inntekter under landsgjennomsnittet. Det er også en kompensasjonsordning for å løfte kommuner med inntekter under 90% av landsgjennomsnittet. Lier satt igjen med 3,0 % høyere skatteinntekter enn landsgjennomsnittet etter disse trekkene i rammetilskuddet. Dette gjør at skatteinngangen for landet får den største påvirkningen på Liers frie inntekter.

Andre generelle statstilskudd/refusjoner

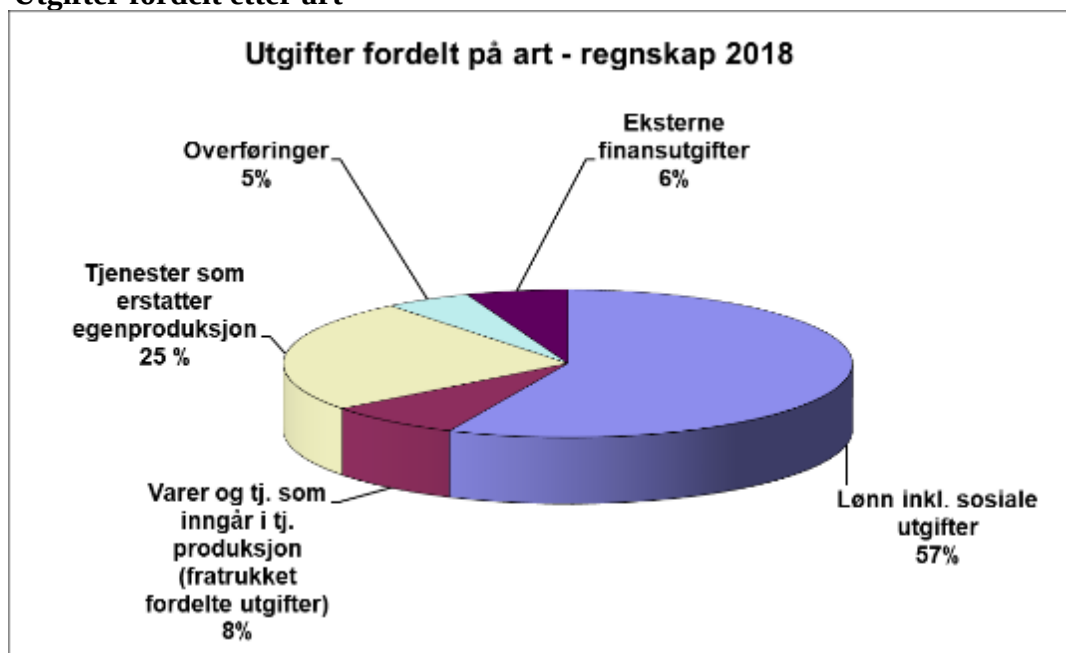
1000 kr	Regnskap 2018	Bud. 2018 revidert	Avvik i kr.	Bud. 2018 opprinnelig	Regnskap 2017
Tilskudd ressurskrevende tjenester	-71 137	-62 676	-8 460	-41 105	-54 570
Investeringsstilskudd reform 97	0	0	0	0	-790
Komp. tilskudd omsorgsboliger	-1 640	-1 644	4	-1 644	-1 660
Integreringstilskudd flyktninger	-58 852	-51 351	-7 501	-45 158	-54 038
Rentekompensasjon skolebygg	-640	-681	41	-681	-767
Rentekompensasjon kirkebygg	-186	-146	-40	-146	-160
Sum	-132 454	-116 499	-15 955	-88 734	-111 986

Tabellen over viser andre generelle statstilskudd og refusjoner.

Dette inntektsområdet fikk totalt sett merinntekter på 15,9 mill. kr. Merinntektene skyldes i hovedsak økt tilskudd for ressurskrevende tjenester og økt integreringstilskudd.

Utgiftssiden

Utgifter fordelt etter art

Lønn inklusive sosiale kostnader utgjør 57 % av kommunens utgifter. Tjenester som erstatter egenproduksjon er blant annet kjøp av tjenester fra de interkommunale selskapene og utbetaling til private barnehager.

	Endring 2017-2018	Andel			
		2015	2016	2017	2018
Lønn inkl. sosiale utgifter	8,5 %	54,1 %	54,4 %	56,0 %	56,8 %
Varer og tj. som inngår i tj. produksjon (fratrukket fordelte utgifter)	5,1 %	11,4 %	8,0 %	8,0 %	7,7 %
Tjenester som erstatter egenproduksjon	3,9 %	21,1 %	24,9 %	24,5 %	24,7 %
Overføringer	14,5 %	5,4 %	4,7 %	5,1 %	4,9 %
Eksterne finansutgifter	-15,9 %	8,0 %	8,1 %	6,4 %	5,8 %
Totalt	5,4 %	100 %	100 %	100 %	100,0 %

Lønn og sosiale kostnader

Tabellen under gir oversikt over lønnsutgiftene. En del inntekter har direkte sammenheng med lønnsutgiftene. Noen av disse er tatt med i oppstillingen.

1000 kr	Regnskap 2018	Bud. 2018 revidert	Avvik i kr.	Bud. 2018 opprinnelig	Regnskap 2017
Lønn fast ansatte (010-019)	680 408	673 485	6 923	625 890	644 774
Vikarer (020-029)	68 826	28 258	40 568	22 328	69 723
Ekstrahjelp (030)	7 214	3 903	3 310	3 047	8 745
Overtid (040)	9 424	2 743	6 681	3 672	12 376
Annet (050-070,089)	52 674	47 833	4 841	46 219	44 877
Godtgjøring folkevalgte (080)	6 074	6 020	55	6 068	6 084
Sum lønn	824 620	762 242	62 378	707 223	786 580
Pensjonspremie (090-094)	96 235	101 739	-5 504	92 223	90 481
Arbeidsgiveravgift (099)	120 854	119 226	1 628	110 203	115 661
Sum sosiale utg.	217 089	220 965	-3 876	202 426	206 142
Oppgaveplikt. utg./godtgjøringer (160-165)	6 284	6 729	-446	6 700	6 109
Sum oppgaveplikt. utg./godtgjøringer	6 284	6 729	-446	6 700	6 109
SUM UTGIFTER	1 047 992	989 936	58 056	916 349	998 831
Refusjon sykelønn (710-711)	-46 288	-992	-45 295	-992	-44 655
Refusjon lærlinger (731)	-1 265	-874	-391	-874	-989
NETTO UTGIFTER	1 000 440	988 070	12 370	914 483	953 187

Refusjon sykelønn må ses i sammenheng med vikarer, ekstrahjelp og overtid.

Brutto lønnsutgifter viser et forbruk på 1 047 mill. kr. Korrigert for de mest lønnsrelaterte refusjonene, er det et netto forbruk på 1 000 mill. kr. Totalt sett er det brukt 12,4 mill. kr mer enn budsjettet.

Pensjon:

Kommunen har pensjonsordning for lærere i Statens pensjonskasse og øvrige ansatte i Kommunal landspensjonskasse (KLP).

Kommunene utgiftsfører en beregnet langsiktig pensjonskostnad, uavhengig av det enkelte års utbetalinger til pensjonsleverandørene. Beregningen er etter statlige føringer.

Den beregnede pensjonskostnad får kommunen oppgitt fra sine pensjonsleverandører mot slutten av hvert år, med endelige tall først i januar året etter (aktuarberegninger). Differansen mellom hva kommunen utgiftsfører og det som faktisk utbetales til pensjonsleverandørene må dekkes inn i løpet av kommende syv års periode (tidligere ti og 15 års periode). Med denne ordningen «dytter» kommunene vesentlige pensjonskostnader foran seg.

I 2018 var innbetalingene høyere enn utgiftsføringen, slik at premieavviket økte med 12,1 mill. kr. Samlet sett utgjør premieavviket ved utgangen av 2018 95,3 mill. kr.

Lønnsreserven:

1000 kr.	Beløp
Budsjettet lønnsreserve opprinnelig budsjett	17 639
Justering 2. tertial	-1 410
Kompenserte lønnsoppgjør	-12 310
Lønnsreserve pr. 31.12	3 919

Lønnsreserven er en avsetning av midler for å kompensere virksomhetens økte utgifter som følge av lønnsoppgjør. Budsjettering skjer ut i fra makrotall for forventet lønnsutvikling, hovedsakelig

fra signalene i statsbudsjettet. Virksomhetene kompenseres etter faktisk konsekvens av lønnsoppgjøret, og det vil normalt være noe avvik. Det var satt av budsjett til et oppgjør på 3 %, faktisk lønnsoppgjør endte på 2,8 %. I 2. tertial ble avsetningen redusert med 1,4 mill. kr for å saldere andre økninger.

Netto utgifter pr. virksomhet og utvalg

I dette avsnittet presenteres økonomiske resultater pr. virksomhet og politisk utvalg.

Alle virksomheter omfattes av den vedtatte ordningen med overføring av over- og underskudd. Ordningen er slik at virksomheten får overført det årlige over- eller underskudd innenfor en beløpsgrense på 300 000 kr. I følgende tabeller er det i tillegg til årets resultat derfor vist hva som er saldo over-/underskudd ved årets slutt (UB).

Når man går igjennom tabellene, er det også viktig å være klar over at en virksomhet bruker av tidligere års overskudd ved å gå med underskudd i regnskapsåret. Dette innebærer at vi skiller mellom underskudd og udekket underskudd, der kun sistnevnte betraktes som negativt (i forhold økonomistyringen) ettersom virksomheten da ikke har tidligere års overskudd å bruke av. Virksomheter med fondsmidler som går med underskudd er ikke skjermet av begrensningen på 300 000 kr mht. hva om trekkes fra overskuddsfondet til virksomheten. Det er ingen begrensning på hvor mye fondsmidler som trekkes ved overforbruk for virksomheter som kan dekke overforbruket med bruk av overskuddsfond.

Tjenesteområdene*For over og underskuddsordningen er - overskuddsfond og + underskuddsfond*

Minus er overskudd, pluss er underskudd 1000 kr.	Regnskap 2018	Bud. 2018 revidert	Resultat	UB over- /undersk.	Utv
Felles grunnskole	8 937	7 116	1 821		GBK
Gullaug skole	15 607	15 852	-245	-1 554	GBK
Hegg skole	32 874	31 007	1 867	1 734	GBK
Egge skole	10 408	10 551	-144	-289	GBK
Oddevall skole	8 624	8 226	398	300	GBK
Nordal skole	4 317	4 720	-403	-300	GBK
Hallingstad skole	21 911	22 473	-562	-26	GBK
Hennummarka skole	22 170	21 699	471	2 028	GBK
Heia skole	17 049	17 447	-398	-1 211	GBK
Lierbyen skole	20 897	21 043	-146	-146	GBK
Tranby skole	32 960	32 932	28	126	GBK
Høvik skole	71 644	69 732	1 912	1 064	GBK
Sylling skole	24 215	24 415	-200	0	GBK
PP-tjenesten	13 215	13 313	-98	-1 568	GBK
Sum Grunnskole	304 829	300 528	4 301	158	
Felles barnehager	178 494	186 175	-7 681		GBK
Linnesstranda barnehage	6 514	6 799	-285	-1 620	GBK
Dambråtan barnehage	7 287	7 393	-106	-2 939	GBK
Hennummarka barnehage	6 920	6 903	17	-482	GBK
Sum Barnehage	199 216	207 270	-8 054	-5 041	
Vedtakskontoret	9 620	9 988	-368	-763	HSO
Felles omsorg	-2 200	-144	-2 056		HSO
Lege, legevakt og samhandlingsreformen	24 398	24 875	-477		HSO
Hjemmetjenesten Ytre Lier	64 075	62 350	1 725	1 852	HSO
Nøstehagen bo- og omsorgssenter	42 226	38 628	3 598	0	HSO
Liertun sykehjem	62 686	62 400	286	0	HSO
Kjøkken	9 746	10 553	-807	-3 395	HSO
Fosshagen	67 389	67 281	109	0	HSO
Sum Helse og Omsorg	277 941	275 932	2 010	-2 306	
Felles velferd	-6 200	-12 715	6 515		HSO
Helsetjenesten	18 667	20 688	-2 021	-1 086	HSO
Tjenester til barn og ungdom med funksjonsnedsettelse	31 936	28 794	3 142	3 565	HSO
Psykisk helse og rus - Flyktningetjenesten	54 936	57 954	-3 019	-2 115	HSO
Barnevernstjenesten inkl EMI boliger	48 540	40 554	7 986	2 390	HSO
NAV	46 641	43 409	3 232	3 000	HSO
Tjeneste til voksne med funksjonsnedsettelse	122 622	119 311	3 311	314	HSO
Lier voksenopplæring	8 472	8 928	-455	-1 034	HSO
Sum Velferd	325 614	306 923	18 691	5 034	

Minus er overskudd, pluss er underskudd 1000 kr.	Regnskap 2018	Bud. 2018 revidert	Resultat	UB over- /undersk.	
Kulturskolen	7 248	7 312	-65	-24	GBK
Lier Bibliotek	5 660	5 692	-32	-112	GBK
Kultur og fritid - Kultur*	16 309	16 527	-217	-284	GBK
Kultur og fritid - Park og idrett	8 533	8 385	148		MU
Sum Kultur	37 750	37 916	-166	-420	
Planseksjonen (inkl. små avløp)	5 620	8 707	-3 087	-2 158	PU
Landbruksforvaltningen	3 386	3 774	-387	-3 004	MU
Sektor Samfunn	13 383	13 905	-523	-2 044	MU
Områdeutvikling	25	290	-265		MU
Sum Plan/Samfunn	22 413	26 676	-4 263	-7 206	
Kommunekassa	4 453	5 746	-1 293	-3 600	FM
Rådmannsteamet	15 123	13 727	1 396	300	FM
IKT enheten	17 516	16 072	1 444	1 856	FM
Stab/støtte (felles)	0	-366	366		FM
Rådgivningsenheten	9 602	10 396	-794	-2 451	FM
Økonomi, innkjøp, statistikk og rapporteringse	8 137	9 133	-995	-2 450	FM
Service, informasjon og dokumentenheten	19 536	19 730	-194	-2 125	FM
HR enheten	20 526	21 704	-1 178	-2 128	FM
Sum Fellestjenester, ledelse og politikk	94 893	96 141	-1 248	-10 598	
Fellesområdet - Generelt	-1 359 999	-1 348 088	-11 911		FM
Fellesområdet - Kirke, gravlunder og tilskudd ar	15 452	14 600	852		FM
Andel Lier eiendom KF	81 891	82 103	-213		FM
Sum Fellesområdet - Overordn., selskaper,	-1 262 656	-1 251 385	-11 271		
Sum Totalt	0	0	0	-20 379	

*Over-/underskuddsfondet er summen av Kultur og Park og idrett

Under «Fellesområdet – Generelt» er overskuddet på 33,2 mill. kr regnskapsført

Over-/underskudd fordelt på politiske utvalg

Minus er overskudd, pluss er underskudd 1000 kr.	Regnskap 2018	Bud. 2018 revidert	Resultat	UB over- /underskudd
Grunnskole-, Barnehage- og Kulturutvalget	533 262	537 329	-4 067	-5 303
Helse-, Sosial- og Omsorgsutvalget	603 555	582 854	20 701	2 728
Miljøutvalget	25 327	26 354	-1 027	-5 048
Planutvalget	5 620	8 707	-3 087	-2 158
Formannskapet	-1 167 764	-1 155 244	-12 519	-10 598
Sum utvalg	0	0	0	-20 379

Avvik på utvalgsnivå er kommentert under tjenesteområdene. Fellesområdet er kommentert under økonomikapittelet.

Overføring av over- og underskudd

Virksomhetene får overført årlige over- eller underskudd innenfor en beløpsgrense på 300 000 kr. til et fond.

Over- og underskudds fondet utgjør 20,4 mill. kr ved utgangen av 2018.

1000 kr.	
Saldo IB 2018	-15 713
Saldo UB 2018	-20 379
Diff. (endring i o/u fond)	-4 666

Virksomhetene, som er en del av over- og underskuddsordningen, har samlet sett et regnskapsmessig overforbruk på 13 mill. kr. Av overskudd på enkeltvirksomheter går 0,6 mill. kr til inndekning av tidligere års underskudd. Av underskudd på enkeltvirksomheter dekkes 0,04 mill. kr av tidligere års overskudd. 1,9 mill. kr. av underskuddsfond er slettet som en følge av nye virksomhetsledere.

Finansforvaltningen

I henhold til finansforskriften er det utarbeidet en egen rapport for finansforvaltningen som behandles politisk samtidig med årsrapporten.

Lånegjeld

Lånegjelden har økt marginalt og gjeldsgraden faller marginalt til 82,5% fra 83%. Netto lånegjeld er budsjettert å stige vesentlig i neste fireårsperiode. Dette vil gi kommunen betydelelige finanskostnader. Store deler av disse investeringene ligger innen selvkostområdene vann og avløp og kan i prinsippet gebyrfinansieres.

Avdrag

Lier betaler minimumsavdrag på låneporteføljen. I 2018 ble det nedbetalt 62,5 millioner i avdrag i Lier som egen kasse. Dette var svært tett på budsjetterte avdrag på 61,8 millioner. Som konsern betalte Lier kommune netto avdrag på 64,3 millioner.

Renter

Netto rentekostnad i 2018 gav et overskudd på 5,8 mill. kr. Overskuddet på renter kommer av en kombinasjon av avkastning på innskudd, og rentefond, samt noe lavere rentekostnader på gjeld enn budsjettert.

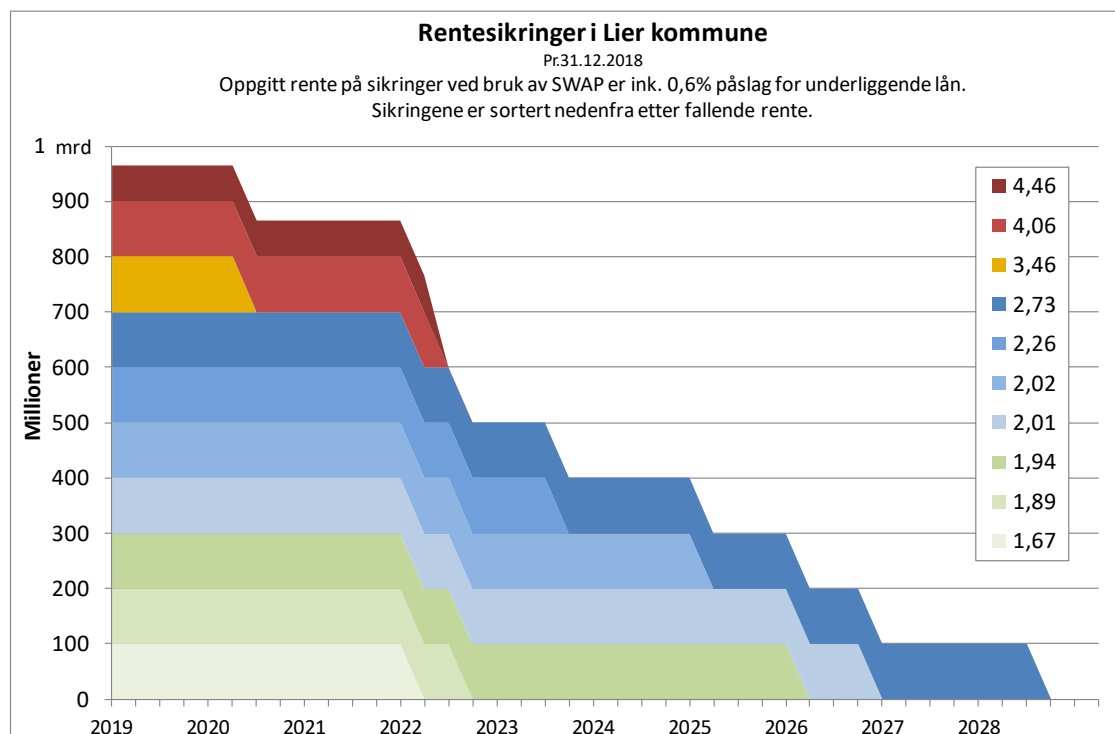
Kommunen hadde rentesikringer på 965 millioner. pr 31.12.2018. Dette tilsvarer ca. halvparten av kommunens bruttogjeld. Tre sikringer på til sammen 265 millioner har rentekostnader godt over dagens markedsrente. Disse sikringene har liten risikoreduserende effekt, ettersom rentenivået er vesentlig lavere i dag enn når disse sikringene ble inngått. Om vi ser bort fra disse tre sikringene ser vi at profilen for når de øvrige sikringene løper ut er relativt konsistent med ca.100 millioner pr år fra 2022 til 2029.

De nyeste sikringene er mer relevante for dagens rentenivå og/eller de strekker seg lengere frem i tid. Samtidig som rentesikringer gir en forutsigbarhet, er det krevende for flere kommuner at samlet gjeldsgrad ikke nødvendigvis er mindre når sikringene går ut, og at rentekostnader da kan gå mer opp over kortere tid. Kommunen er oppmerksom på denne potensielle utfordringen.

Intensjonen med sikringsstrategien er å balansere en relativt høy sikringsgrad eks. gjeld knyttet til selvkost, samtidig som vi søker å minimere utløp av sikret gjeld pr år. At

sikringene løper ut jevnt over tid åpner også for å inngå nye sikringer årlig uten at sikringsgraden endrer seg vesentlig.

I Lier har det vært lite avvik mellom renteprognosen til Norges Bank og administrasjonens rentesyn. Det er imidlertid risikoen for avvik fra renteprognosen, som er den viktigste driveren for rentesikring i Lier og stort sett ellers.

Investeringsregnskapet

Lier har en praksis på at budsjettene til investeringsprosjekter følger prosjektets faktiske gjennomføringstakt, hvor prosjektene blir gjort opp ved ferdigstillelse. Dette gjør at prosjekter i investeringsoversikten (regnskapshefte) kan fremstå med vesentlig avvik i forhold til budsjett, uten at prosjektet derav har overdekning.

Prosjekter som får forskyvning frem i tid fremstår i regnskapet med overskudd. I praksis blir ubrukte midler på prosjektet overført til kommende år slik at det foreligger midler når gjennomføringen skjer.

I forslaget til vedtak blir ubrukte midler, for prosjekter som ikke er avsluttet, bevilget opp på respektive prosjekt 2018.

Hovedtall fra regnskap 2018

1000 kr	Regnskap 2018	Bud. 2018 revidert	Bud. 2018 opprinnelig	Regnskap 2017
Utgifter	208 176	506 403	141 383	184 257
Inntekter	55 924	95 473	47 669	67 300
Finansieringstransaksjoner	134 731	104 549	103 066	73 320
Finansieringsbehov	286 982	515 479	196 780	190 278
Finansiering:				
Bruk av lån	213 131	470 271	156 780	130 068
Andels-/aksjesalg og mottatte avdrag	28 421	20 000	20 000	22 089
Overført fra driftsregnskapet	20 000	20 000	20 000	17 078
Bruk av fond/likv. reserve mv.	25 431	5 208	0	21 042
Sum finansiering	286 982	515 479	196 780	190 278
Udekket(-)/til disposisjon (+)	0	0	0	0

Udekket/til disposisjon i investeringsregnskapet er totalt mindre- og merforbruk på prosjekter hvor det har vært aktivitet i 2018. Forskjellen mellom hva som er planlagt brukt på investeringer (revidert budsjett) og hva som er faktisk brukt i ett år (regnskap) skyldes vanligvis tidsmessige forskyvninger av investeringsprosjektene. Dette gjelder også finansieringspostene. Underskudd/overskudd registreres normalt når et prosjekt er avsluttet.

Investeringsregnskapet posteres pr. prosjekt. Dette medfører at det gjennomføres fondsavsetninger hvis finansiering som salgsinntekter, refusjoner osv. overstiger årets utgift. Tilsvarende vil det bli brukt fra fond året etter for å finansiere utgiftene som forutsatt. Slike posteringer, sammen med tidsmessige forskyvninger, innebærer at det gjennomgående vil være høyere summer i regnskapet enn budsjettet på disse postene. Totalt mer-/mindreforbruk på prosjektene rapporteres underveis når dette avdekkes, eller ved prosjektets slutt.

Prosjektavslutning

Følgende prosjekter ble avsluttet i 2. tertial:

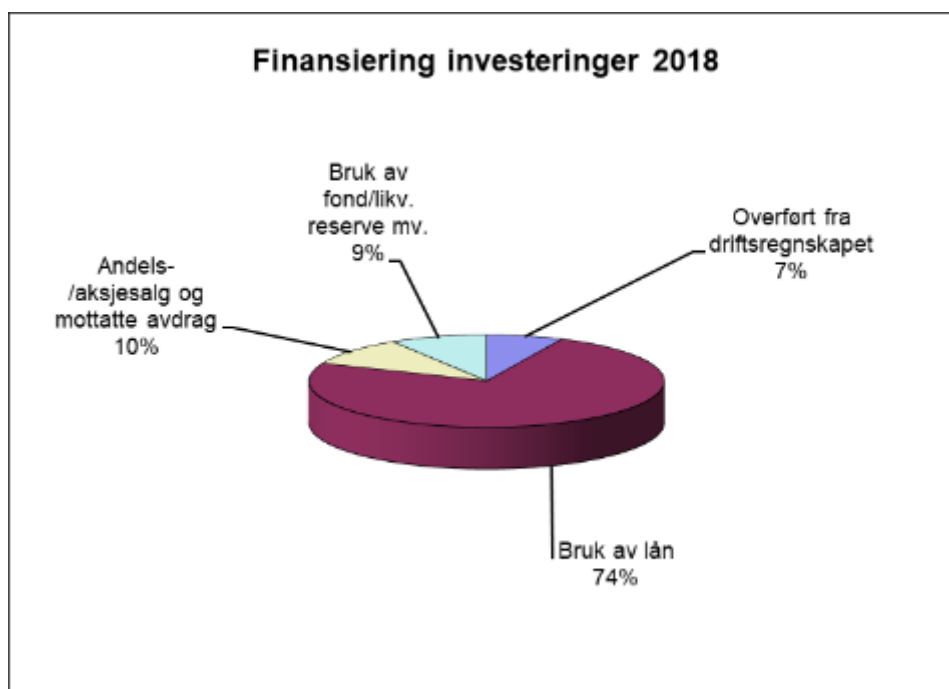
Prosjekt	Budsjett	Forbruk	Restbeløp
9146 Sylling fyllplass	4800000	4 584 863,15	215 136,85
9233 Eikseterveien, midlertidig utbedring	3000000	3 344 171,38	-344 171,38
9397 Overvannshåndtering Linneslia	1 000 000	0,00	1 000 000,00
9701 Industrigata rehabilitering avløpsledning	3 200 000	2 668 902,00	531 098,00
9704 Infrastruktur Lierbyen	63 741 956	63 020 755,00	721 201,00
9709 Espedalsområdet	6 100 000	50 632,00	6 049 368,00
9714 Hovedplan vann- og ledningsfornyelse			4 614 774,00
9717 Nordal, vann og avløp	20 550 000	22 983 121,33	-2 433 121,33
9734 Klimaendring/brukerinteresser m.m.			782 777,00
9735 Linnes renseanlegg, oppgradering	24 010 000	24 874 974,58	-864 974,58
9736 Sylling renseanlegg, oppgradering	14 000 000	13 845 303,85	154 696,15
9738 Sjøstad renseanlegg, oppgradering	10 580 000	10 483 463,14	96 536,86
9741 Tilkn. Eksisterende boliger Nordal	0	2 281 147,00	-2 281 147,00
9744 Revidering Temaplan avløp	3 200 000	524 641,00	2 675 359,00
9754 Kompensasjon for prisstigning	1 500 000	0,00	1 500 000,00
9767 Reduksjonskum Kortnes	500 000	110 187,00	389 813,00
9778 DVD - administrasjonstilskudd	1 000 000	0,00	1 000 000,00
	SUM		13 807 345,57

Sette ned bevilgning (overføring til senere år)	Budsjett	Forbruk	Restbeløp
9746 Sanering overvann Sjøstad	5 750 000	785 850,00	4 964 150,00
9768 RV-23 - utskifting av vannledninger	18 000 000	0,00	16 500 000,00
9000 Mindre anlegg vann			3 000 000,00
9100 Mindre anlegg avløp			10 000 000,00
	SUM		34 464 150,00

Følgende prosjekter avsluttes i årsrapporten ved å ikke videreføre ubrukte midler:

Prosjekt	Budsjett	Forbruk	Restbeløp
9536 Utarbeidelse av hovedplan vei	400 000	489 113,75	-89 113,75
9546 Kjøkkenet - utskifting av bil, avsluttes mot 9450	821 000	821 000,00	0,00
9752 Garsjø og Løken (dammer) revurdering	500 000	72 391,00	427 609,00
9780 Utvikle system for dokumentasjon/opplæring	500 000	242 791,00	257 209,00
	SUM		595 704,25

Forskyves til 2020 eller senere		Beløp som forskyves
9505 Sanering Nøste - VA		15 653 536,00
9751 Sylling renseanlegg, utslippsledning settes ned med 5 mill.		5 000 000,00
9761 Utarbeidelse saneringsplaner VA settes ned med 1 mill.		1 000 000,00
	SUM	21 653 536,00
Sum reduksjon låneopptak		22 249 240,25

Figuren over viser hvordan investeringene i 2018 ble finansiert.

Likviditet

Likviditet er et mål for kommunens evne til å møte utbetalinger. Minstekravet er at kommunen til enhver tid skal kunne betale sine forpliktelser ved forfall.

Kommunestyret har ansvar for å sikre at kommunen har så god likviditet at de løpende forpliktelser kan dekkes. Likviditetssituasjonen rapporteres til politisk nivå i forbindelse med tertial- og årsrapporteringen, samt i forbindelse med budsjettarbeidet.

Likviditetsanalyse	Anbefaling	2018	2017	2016	2015	2014
Likviditetsgrad 1: OML/KG	>2	2,3	2,3	2,8	2,3	2,1
Likviditetsgrad 2: (Likvider + KF)/KG		1,8	1,9	2,2	1,6	1,7
Likviditetsgrad 3: Likvider/KG	>1	1,3	1,1	1,3	0,8	1,2
Likvider i forhold til driftsinntektene		17,9 %	14,8 %	17,5 %	11,0 %	17,6 %

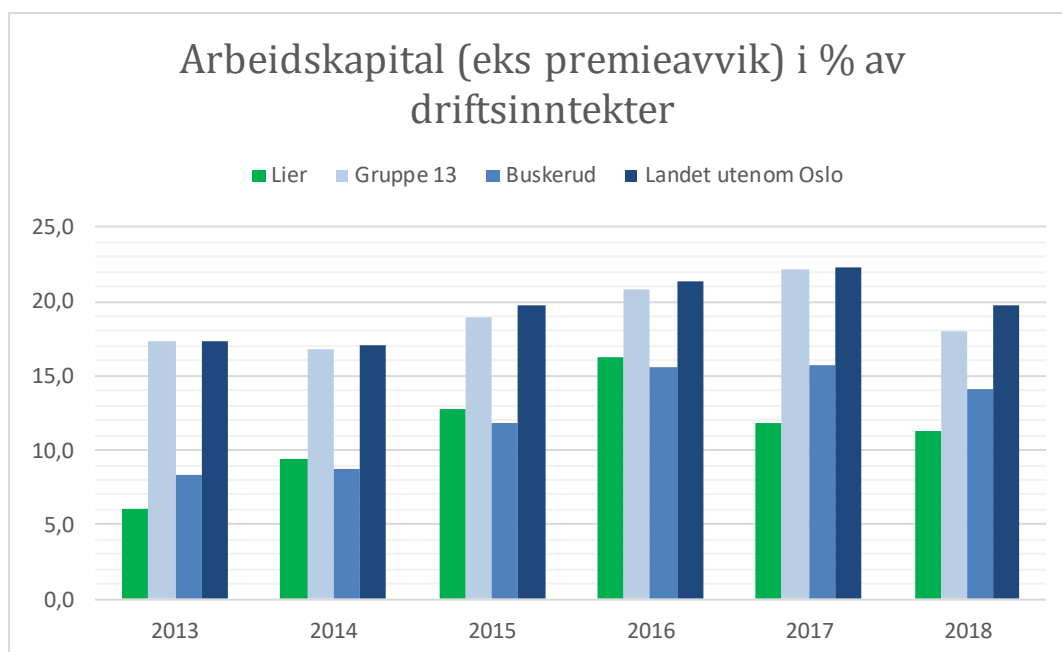
Likviditeten pr. 31.12.2018 er tilsvarende 2016.

Likviditeten påvirkes av premieavviket for pensjonsforpliktelsene, hvor kommunen betaler mer enn det som regnskapsføres. Ved utgangen av 2019 har kommunen betalt inn 95,3 mill. kr som ikke er regnskapsført (skal regnskapsføres over syv år). Denne summen er finansiert ved å «låne» likvide midler fra fondsavsetninger og/eller ubrukte lånemidler.

Lier har de siste årene hatt en kassakreditt på 100 mill. kr. Kassakreditten har ikke vært benyttet i 2018. Det er allikevel et behov for å ha denne bufferen hvis det i en kortere periode skulle bli negativ likviditet. Kassakreditten må vedtas årlig, dette er vedtatt for 2019 i handlingsprogrammet for 2019-2022 og avtalen er inngått med hovedbankforbindelsen vår DNB.

Arbeidskapitalen

Arbeidskapitalen (omløpsmidler ekskl. premieavvik minus kortsiktig gjeld) skal dekke kommunens daglige pengebehov dvs. likviditet. Lier har frem til og med 2016 hatt en positiv utvikling på arbeidskapitalen (Konserntall). For 2017 og 2018 er nivået noe redusert nesten tilsvarende 2015. Kommunen har lagt om praksis på gjennomføring av vedtatte låneopptak og reduksjon i ubrukte lånemidler har redusert likviditeten og dermed arbeidskapitalen noe.

Fond

Fondsmidlene er penger kommunen har reservert for fremtidige formål. Utviklingen bestemmes av hvor mye som avsettes og hvor mye som brukes til årets drifts- og investeringsformål.

Tabellen under viser hovedtallene for fondene 31.12.2018 før vedtak:

1000 kr	Beholdning 2017	Avsetning 2018	Bruk 2018	Beholdning 2018	Endring netto kr
Disposisjonsfond	116 834	16 863	8 094	125 603	8 769
Ubundne investeringsfond	10 036	1 483	0	11 519	1 483
Bundne driftsfond	24 800	6 753	5 850	25 702	902
Bundne investeringsfond	25 760	24 653	25 000	25 413	-347
Sum	177 430	49 752	38 944	188 238	10 808

Avsetninger til fond:

Virksomhet/område	Til bundet fond	Til disp.fond	Begrunnelse
Felles grunnskole	68 541		Prosj. Trepartsamarbeid og Den Kulturelle Skolesekken
Lierbyen skole	53 505		Ungdommenes kommunestyre og SAL Lierbyen skole
Tranby skole	15 000		Ungdommenes kommunestyre
Syilling skole	21 000		Ungdommenes kommunestyre
Kulturskolen	19 000		Stimuleringsmidler
PP-tjenesten	1 633 000		Språkkommune
Felles barnehage	118 500		SAL Svømming
Helsetjeneste barn og unge	860 000		Prosjekt 4321 FIT - Innovasjonstilskudd
Helsetjeneste barn og unge	14 200		Tilskudd prosjekt 4119 fagdag
Psykisk helse og rus - Tjenester til voksne	69 662		Tilskudd kommunalt rusarbeid
Psykisk helse og rus - Tjenester til voksne	20 000		Gavemidler - aktivitet til brukere
NAV	2 057 421		Husbanken
Felles omsorg	278 000		Tilskudd Fylkesmannen AKS
Hjemmetjenesten	17 100		Brukerbetaling fellesutgifter
Nøstehagen	56 461		Brukerbetaling fellesutgifter
Liertun	329 492		Brukerbetaling fellesutgifter
Kultur og fritid - Kultur	376 820		SOS-bamebyer, Kiwanis og andre tilskudd
SPREDDT AVLØP	-843 088		Selvkostfond
Landbruksforvaltningen	108 893		Overskudd vertskommune og andre tilskudd
Fellesposter ansvar 700	1 479 235		Egne vedtak årsrapport 2017 og 2. tertial 2018.
Fellesposter ansvar 700		9 558 024	Overskudd 2017
Fellesposter ansvar 700		7 305 000	Opprinnelig budsjett
Sum	6 752 742	16 863 024	
Herav disposisjon i regnskapet	6 752 742	-	
Disponeringer med utg.pkt. i budsjett	-	46 019 617	
Totalt regnskapsført	6 752 742	46 019 617	

Overføringer til bundet driftsfond er ubrukte midler fra overføringer kommunen har mottatt til et bestemt formål. Overføring til disposisjonsfond er etter vedtak.

Disponering av disposisjonsfond:

Disponeringer av disposisjonsfondet krever vedtak. Deler av overskuddet er knyttet til formål som vil ha utgifter i kommende år. Rådmannen foreslår at følgende formål kan disponeres fra disposisjonsfondet:

- Kultur og fritid mottok skjønnsmidler, utbetalt gjennom rammetilskuddet, i 2018. Disse midlene skal gå til prosjekter som har kostnader i kommende år. 175 000 kr av disp. fondet øremerkes til dette formålet.
- Kultur og fritid har ubrukte prosjektmidler, 235 000 kr øremerkes samarbeidsbaserte kulturvernprosjekter.
- I fortsatt påvente av sak om overdragelse av eiendomsmasse fra Lier kommune til LEKF, foreslår rådmannen at overskudd husleie pålydende 212 000 kr, gjøres tilgjengelig for LEKF ved overførsel i 2019.

Disposisjonsfond:

Overskudd fra 2017 på 9,56 mill. kr og budsjettert avsetning på 7,3 mill. kr utgjorde avsetningen til disposisjonsfond. Øremerkede midler fra disposisjonsfondet som ble benyttet i 2018 var overskudd husleie til LEKF på 1,83 mill. kr. og uteglemt føring til bundet fond på 1,16 mill. kr. I 1. tertial ble det vedtatt å finansiere avtale fibernett med 1,2 mill. kr. og sykelønnsinnsparing HR med 2,8 mill. kr. samt konsulentbistand til utarbeidelse av kunnskapsgrunnlaget for handlingsplan mot mikroplast- og annen plastforurensning med 0,15 mill. kr. I årsavslutningen for 2017 ble det ikke overført ubrukte tilskuddsmidler på 0,3 mill. kr for prosjekt «Leie til eie» til bundet fond, dette ble korrigert ved bruk av disposisjonsfond i 2. tertial.

Disposisjonsfondet utgjør ved utgangen av 2018 125,6 mill. kr. I rådmannens forslag til vedtak foreslås det at 23,6 mill. kr av overskuddet avsettes til disposisjonsfond. Med dette vedtaket vil disposisjonsfondet utgjøre 149,2 mill. kr.

Tall i 1000 kr

Disposisjonsfond 31/12/18	125 603
Overskudd - foreslått til dispfond	23 560
Fond etter forslag til vedtak	149 164
Herav	
Over/underskuddsordningen	20 379
Tilknyttet formål	12 549
Generelt disposisjonsfond	116 236
 Akkumulert premieavvik (utbetalte pensjonskostnader)	95 231
Penger i banken til fri disposisjon	21 005

20,4 mill. kr av disposisjonsfondet er bundet til over-/underskudd ordningen (justert for endring i 2018) og 12,6 mill. kr er satt av til planlagt aktivitet (inkl. forslag til vedtak 2018). Disposisjonsfond uten forpliktelser utgjør 116,2 mill. kr. Dersom vi også trekker fra utbetalte, men ikke regnskapsførte pensjonskostnader på 95,2 millioner, dvs. det akkumulerte premieavviket, er det kun 21 millioner igjen i banken til fri disposisjon.

Premieavvik:

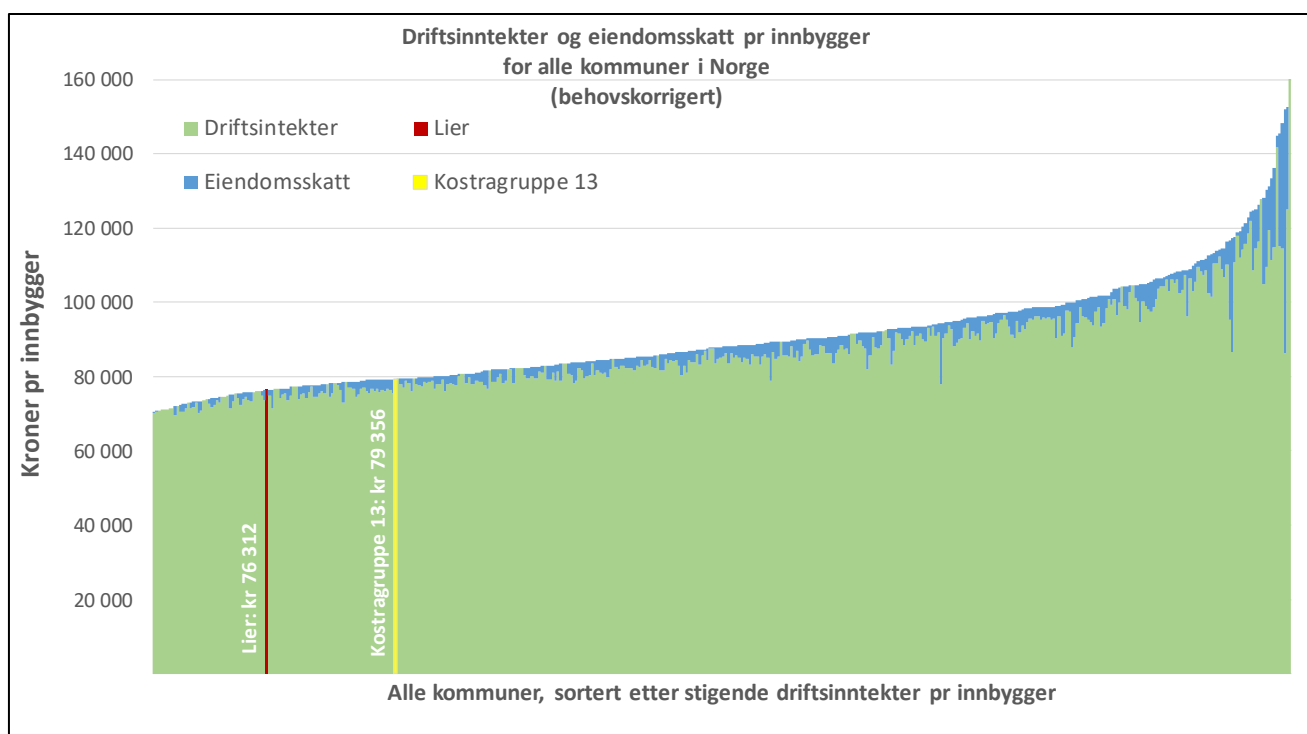
Kommuner utgiftsfører ikke hele pensjonskostnaden hvert år. Dette er en ordning som ble etablert for å unngå svingninger i pensjonskostnader, men viste seg i årene 2006 til 2012 å gi et akkumulert avvik som vokste til en topp i Lier på 112 millioner. Siden 2015 har Lier hatt et større disposisjonsfond enn premieavvik. Det vil si at kommunen kunne regnskapsført hele pensjonskostnaden ved bruk av disposisjonsfondet uten å få et udekket underskudd.

Sammenlikning med andre kommuner

Lier har store variasjoner i kostnadene mellom de ulike tjenestene. Dette måler vi med behovskorrigerte kostnader, der vi ser på kostnader pr innbygger justert for alder mm, som er relevant for hvilke tjenester innbygger kan forventes å benytte. Vi ser ikke kun på faktiske brukere ettersom hvem som får hva også er et sentralt element i disse sammenlikningene. For en kommune som Lier med 26 373 innbyggere er denne metoden det beste som finnes.

KOSTRA:

De foreløpige KOSTRA tallene ligger til grunn for sammenlikningene vi har gjort i årsmeldingen. Kvaliteten er noe bedre for de store kommunene (mer enn 10 000 innbyggere) enn resten. Lier sammenlikner seg med ulike utvalg ettersom hva som er relevant.

I figuren over har vi sortert alle kommuner etter stigende inntekter pr behovskorrigert innbygger. Lier er markert med rødt i figuren, mens gjennomsnittet i kommunegruppe 13 er markert med gult. Som vi ser ligger Lier relativt lavt på inntekter pr behovskorrigert innbygger og godt under gjennomsnittet i kommunegruppe 13. Ved bruk av konserntall ligger inntektene i Lier pr innbygger nærmere gjennomsnittet i kommunegruppe 13.

I Lier leveres det kvalitativt gode tjenester. Dette er imidlertid krevende med lave inntekter pr innbygger. 370 kommuner hadde en form for eiendomsskatt i 2018, men vi ser at det er innen øvrige inntektskilder de største merinntektene i kommuner med høyere inntekter pr innbygger ligger.

En rekke kommuner har smådriftsulempet og får høyere inntekter for å kompensere for dette. Når vi sammenlikner kostnader ser vi derfor kun på kommuner med mer enn 10 000 innbyggere.

Når netto kostnader er høyere i Lier enn andre kommuner kan det komme av tre årsaker:

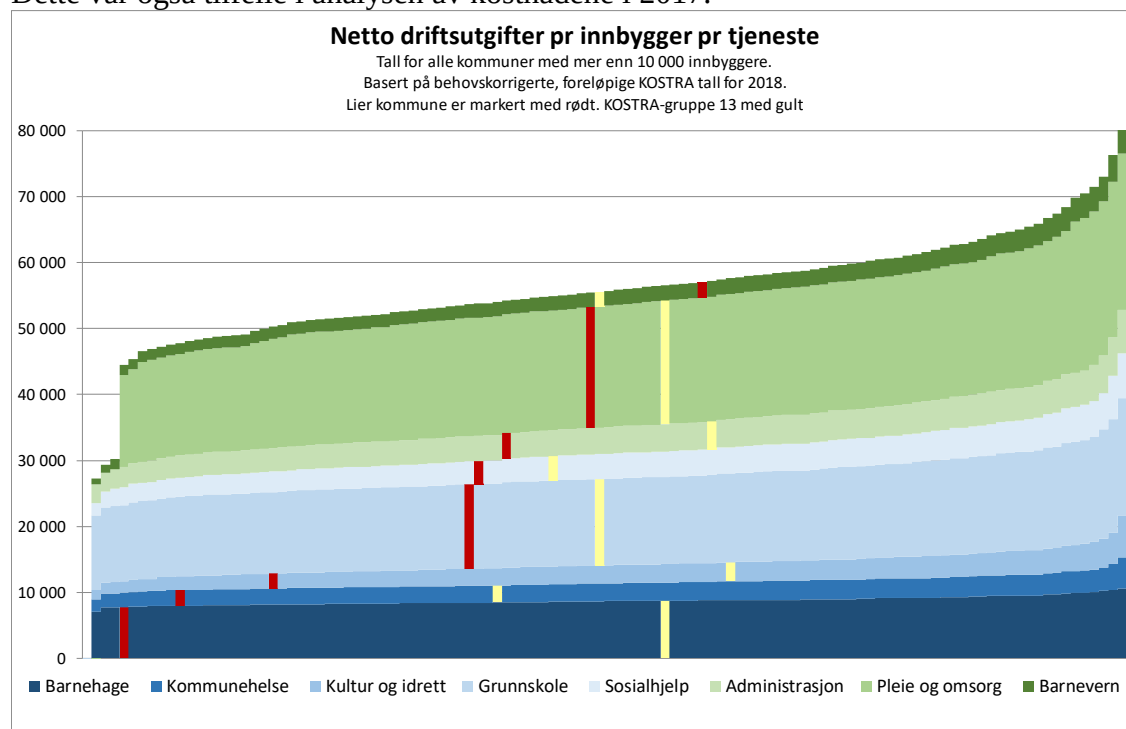
- Vi gir et mer omfattende tilbud til våre innbyggere enn andre kommuner gjør.
- Vi produserer ikke tjenestene like rimelig som andre kommuner.
- Vi har lavere brukerbetalinger enn andre kommuner.

I figuren under ser vi på kostnadsnivå eks. avskrivninger pr behovskorrigert innbygger pr tjenesteområde. Alle tjenestene er sortert fra venstre mot høyre etter stigende kostnader, slik at hver kommunes tjenester får ulike plasseringer etter hvor kostnadseffektive de er. Tjenestene i Lier er markert med rødt, mens gjennomsnittet i kommunegruppe 13 er markert med gult.

Vi ser en stor spredning i kostnadsnivå for de ulike tjenestene i Lier. Av ca. 110 kommuner med mer enn 10 000 innbyggere, plasserer Lier seg på plass nr. 5 for

barnehage til plass nr. 66 for barnevern. For gjennomsnittet i kommunegruppe 13 er det naturlig nok langt mindre spredning og stort sett høyere kostnader i tjenestene.

Vi ser at kostnadene til barnevern og pleie og omsorg ligger høyst av Liers tjenester. Dette var også tilfelle i analysen av kostnadene i 2017.

Vi ser i figuren over at Lier har stor variasjon i hvor kostnadseffektive de ulike tjenestene er. For gjennomsnittet i kommunegruppe 13 er det mindre variasjon i kostnadsnivået mellom tjenestene. Lier driver kun barnevern dyrere enn gjennomsnittet i kommunegruppe 13. Men også pleie og omsorg i Lier ligger høyt i utvalget. I KOSTRA og figuren over består pleie og omsorg av tjenester som ligger i Helse og omsorg og velferd i Lier med unntak av barnevern, NAV og helsetjenesten.

For sosialhjelp er det en svært positiv utvikling mht. reduserte kostnader og en mer kostnadseffektiv plassering i 2018 enn i 2017 og ikke minst siden 2016.

Det ser ut til å være mangelfull rapportering på pleie og omsorg for tre kommunene, som i figuren over, ikke har kostnader til pleie og omsorg. Det kan forekomme andre feil også, som ikke er like lette å se. Erfaringsmessig vil hovedbildet i denne figuren stå seg, også når de endelige KOSTRA tallene kommer.

Lier kommunes årsrapport for 2018

Vedlegg

KAPITTEL 9

Vedlegg 1 Kjønnsbalanse

Årsrapport likestilling 2018

Rapportering i henhold til Likestillingsloven, Diskrimineringsloven og diskriminerings- og tilgjengelighetsloven.

Tabellene viser personer og årsverk hvor det foreligger en ansettelsesavtale på uttrekkestidspunktet. Ledige stillinger er ikke med i tallmaterialet.

	Antall personer			Antall årsverk			Kjønnssford. Ant		Kjønnssford. Årsv		
	kvinner	Menn	Totalt	kvinner	Menn	Totalt	kvinner	Menn	kvinner	Menn	
Totalt 2018	1219	316	1 535	968,7	252,5	1 221,2	79,4 %	20,6 %	79,3 %	20,7 %	
Totalt 2017	1272	321	1 593	989,2	260,8	1 250,0	79,8 %	20,2 %	79,1 %	20,9 %	
Totalt 2016	1255	304	1 559	953,4	242,3	1 195,7	80,5 %	19,5 %	79,7 %	20,3 %	
Totalt 2015	1191	285	1 476	912,4	226,9	1 139,3	80,7 %	19,3 %	80,1 %	19,9 %	
Totalt 2014	1224	301	1 525	920,8	244,7	1 165,5	80,3 %	19,7 %	79,0 %	21,0 %	
Totalt 2013	1223	341	1 564	918,1	278,1	1 196,2	78,2 %	21,8 %	76,8 %	23,2 %	
Totalt 2012	1210	352	1 562	923,9	288,2	1 212,1	77,5 %	22,5 %	76,2 %	23,8 %	
Totalt 2011	1196	340	1 536	911,3	273,4	1 184,7	77,9 %	22,1 %	76,9 %	23,1 %	

Kjønnsfordeling totalt

	Antall personer			Antall årsverk			Kjønnssford. Ant.		Kjønnssford. Årsv		
	kvinner	Menn	Totalt	kvinner	Menn	Totalt	kvinner	Menn	kvinner	Menn	
Fast ansatte	1183	296	1 479	941,9	237,8	1 179,7	80,0 %	20,0 %	79,8 %	20,2 %	
Vikarer	36	20	56	26,8	14,7	41,5	64,3 %	35,7 %	64,6 %	35,4 %	
Totalt	1219	316	1 535	968,7	252,5	1 221,2	79,4 %	20,6 %	79,3 %	20,7 %	

De kommende tabellene gjelder fast ansatte

Diff lønn i menns favør er hvor mye høyere/lavere menns gjennomsnittslønn er i forhold til kvinner

Tallet er basert på lønnsnivå pr. person og følgende formel: (menns gj.snitt.lønn - kvinners gj.snitt.lønn)/menns gj.snitt.lønn

Total stillingsstørrelse

	2018						2017			2016		
	Antall personer			Andel			Andel			Andel		
	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt
<35%	122	40	162	10,3 %	13,6 %	11,0 %	10,3 %	11,2 %	10,5 %	12,2 %	13,6 %	12,4 %
36-49%	35	6	41	3,0 %	2,0 %	2,8 %	3,5 %	3,1 %	3,4 %	3,4 %	3,8 %	3,5 %
50-75%	185	28	213	15,7 %	9,5 %	14,4 %	17,6 %	9,2 %	16,0 %	18,1 %	8,7 %	16,3 %
76-99%	221	35	256	18,7 %	11,9 %	17,3 %	18,2 %	13,2 %	17,2 %	18,4 %	11,8 %	17,1 %
100%	619	186	805	52,4 %	63,1 %	54,5 %	50,3 %	63,4 %	52,8 %	47,9 %	62,0 %	50,6 %
Totalt	1182	295	1477	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Kjønnsfordeling og lønnsforskjell - Ledernivå

	2018						2017			2016		
	Antall personer			Kjønnsfordeling			Kjønnsfordeling			Kjønnsfordeling		
	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Diff lønn i menns favør	Kvinner	Menn	Diff lønn i menns favør	Kvinner	Menn	Diff lønn i menns favør
Virksomhetsleder	33	6	39	85 %	15 %	7,70 %	83 %	17 %	1,75 %	86 %	14 %	0,03 %
Toppleder	5	0	5	100 %	0 %		60 %	40 %	-9,65 %	33 %	67 %	8,81 %
Totalt	38	6	44	86 %	14 %	2,86 %	80 %	20 %	4,35 %	83 %	17 %	8,70 %

Kjønnsfordeling og lønnsforskjell - tjenesteområder (ekskl. ledere)

Tjenesteområde	2018									2017			2016		
	Antall			Årsverk			Andel årsverk			Andel årsverk			Andel årsverk		
	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Diff lønn i menns favør	Kvinner	Menn	Diff lønn i menns favør	Kvinner	Menn	Diff lønn i menns favør
Grunnskole	388	92	480	346,2	83,6	429,8	80,5 %	19,5 %	2,9 %	80,6 %	19,4 %	2,7 %	80,7 %	19,3 %	3,1 %
Barnehage	40	3	43	33,9	3,0	36,9	91,9 %	8,1 %	-3,6 %	92,1 %	7,9 %	-8,1 %	92,2 %	7,8 %	-6,3 %
Helse og omsorg	350	42	392	237,4	24,9	262,3	90,5 %	9,5 %	-6,2 %	90,0 %	10,0 %	-2,0 %	90,9 %	9,1 %	-1,0 %
Velferd	284	91	375	226,3	64,5	290,7	77,8 %	22,2 %	-6,7 %	77,3 %	22,7 %	-6,1 %	75,5 %	24,5 %	-4,1 %
Kultur	35	19	54	23,1	13,7	36,8	62,9 %	37,1 %	-15,7 %	59,0 %	41,0 %	-15,8 %	61,7 %	38,3 %	-13,3 %
Infrastruktur - Bygg, VA, Vei	2	11	13	2,0	11,0	13,0	15,4 %	84,6 %	8,0 %	25,0 %	75,0 %	9,6 %	30,3 %	69,7 %	10,9 %
Plan/Samfunn	21	18	39	20,6	17,3	37,9	54,4 %	45,6 %	3,2 %	53,4 %	46,6 %	4,3 %	48,3 %	51,7 %	5,0 %
Fellestjenester, ledelse og poli	38	20	58	33,0	19,0	52,0	63,4 %	36,6 %	9,5 %	69,1 %	30,9 %	6,9 %	70,3 %	29,7 %	7,0 %
Totalsum*	1 158	296	1 454	922,5	237,0	1 159,4	79,6 %	20,4 %	2,5 %	79,8 %	20,2 %	2,1 %	79,8 %	20,2 %	3,1 %

* Personer som arbeider i flere tjenesteområder medfører at antallet personer i denne tabellen er høyere enn kommunens totaltall.

Kjønnsfordeling og lønnsforskjell - utdanningsnivå (ekskl. ledere)

	2018						2017			2016		
	Antall personer			Årsverk			Kjønnsfordeling åv			Andel åv fordelt på kjønn		
	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt
ufaglært	268	85	353	187,8	62,4	250,2	75 %	25 %	21 %	28 %	23 %	-1,5 %
faglært	301	43	344	227,0	33,0	260,0	87 %	13 %	26 %	15 %	24 %	4,4 %
høgskole int. 3 år	256	55	311	224,1	46,1	270,2	83 %	17 %	25 %	21 %	24 %	3,4 %
Universitet/hs over 3 år	270	87	357	244,6	79,1	323,8	76 %	24 %	28 %	36 %	29 %	1,8 %
annet	49	19	68	38,9	16,4	55,3						
Totalt	1 144	289	1 433	922,5	237,0	1 159,4	80 %	20 %	100 %	100 %	100 %	2,7 %

* Personer med utdanning som ikke passer i gruppene, eller som ikke har fått registrert utdanningskode ved uttrekkestidspunkt

Kjønnsfordeling - Fravær pga. barns sykdom

	2018		2017		2016	
	Dagsv	Fravær%	Dagsv	Fravær%	Dagsv	Fravær%
Kvinner	957	0,41 %	879	0,38 %	836	0,29 %
Menn	243	0,38 %	213	0,34 %	185	0,35 %
Totalt	1 200	0,40 %	1 092		1 021	0,30 %

Vedlegg 2 Investeringsstatus og oversikt VIVA

Prosj.nr	Prosjekt	L / A*	Utføres	Bevilgn. totalt	Ekstern finans.	Totalt finans.	Prognose	Brukt hittil	Framdr. i forhold til plan?	Kostn. i forhold til plan?	Hva som gjøres	Kommentarer	
	Lier kommune, årsrapport 2018												
	Vei												
2 002	9 253	Oppgradering av grusveier	L	2 017	1 489	1 489		2 008	ja	nei	Oppgradering og asfaltering	Det er gjennomført asfaltering av 1910 m kjørevei og gang- og sykkelveier. Bruusgårdsvei, Fossveien og deler av g/s-veien langs Nøsteveien har blitt asfaltert. Det er brukt noe mer midler enn budsjett. Dette må dekkes inn med neste års bevilgning.	
2 003	9 254	Trafikksikkerhetstiltak	L	2017 -	13 496	13 496		1 984	ja	ja	Trafikksikkerhetstiltak	Plan for utførelse av tiltak ble vedtatt i Miljøutvalget den 23. mars 2018. I 2018 er det utført tiltak i hht planen, med unntak av rekkverk på Linnesstranda og belysning i Oddevallveien. Rekkverk på Linnesstranda utføres i 2019 og belysning i Oddevallveien utføres samtidig med et VA-prosjekt. Det er også gjennomført flere mindre tiltak som er vurdert som viktige. Det er utført 5 utredninger. Planlegging av ny kryssing av Jensvollveien for gang- og sykkelveien pågår.	
2 004	9 273	Mindre anlegg vei	L	2017 -	1 444	1 444		729	ja	ja	Mindre anleggstiltak på vei	Løpende prosjekt. Det er gjennomført forsterkning av 140 lm i Vestre Eikenga, 50 lm i Lahelldammen og 700 lm med gang- og sykkelvei på Nøste, ny overvannshåndtering i Svangstrandveien og Bergflødtveien.	
2 005	9 290	Veg og gatelys	L	2003 -	1 494	1 494		2			Utbedring av vei- og gatelys	Løpende investering for deltakelse i vei- og va-prosjekter. Kvikksølvholdige armaturer skal utfases. Prosjektet vil finansiere nye armaturer der kvikksølvarmaturer har sluttet. Prosjektet sees i sammenheng med prosjektnummer 2008.	
2 008	9 305	Veilysoppgradering	A	2010 -	8 860	8 860		11 533	ja	nei	Veilysoppgradering	Det er oppgradert veilys på følgende steder: gang-/sykkelvei Tranby Torg (ca 1,5 km), Gamle Drammensvei Lierskogen (ca 2,5 km), Frognerlia (ca 3,0 km), Linnesstranda (ca 1,5 km), Kvæmbakken (ca 1,5 km), delvis ferdig i Linnesbakken m/tilstøtende veier (ca 2,5 km). Databaseverktøy er anskaffet og tatt i bruk. Installert effekt er redusert og alle nye anlegg er målt. Nye anlegg har dimmefunksjon som ytterligere reduserer forbruket. Overforbruk vil bli dekket inn med bevilgning for 2019.	
2 009	9 309	Utbedring S.Eggevei og Baneveien	A	2011 -	14 310	14 310	14 310	9 098	ja	ja	Veiforsterkning og asfaltering	Prosjektet er delt opp i etapper. I 2018 er det utført 1100 m med asfaltering i Baneveien og i Søndre Eggevei er det forsterket og asfaltert 400 m.	
2 013	9319 - 95	Oppryddingsprosjekt i forhold til grenser / eier	A	2014 - 2019	1 280	1 280	1 280	113	ja	ja	Opprydding i grenseforhold	Arbeidet pågår. Kompetanse er leid inn for utførelse i 2018 og 2019.	
2 015	9 510	Bekkegjennomføringer Baneveien	A	2014 -	1 500	1 500	1 500	1 462			Utbedring av stikkrenner	Arbeidet ble påbegynt i 2014 og følger utbedringsarbeidet på Baneveien. Prosjektet avsluttes i forbindelse med sak om overføring av ubrukte investeringsmidler fra 2018 til 2019. Behov for ytterligere midler i forbindelse med utbedring av Baneveien dekkes i veiprosjektet eller løpende prosjekt "Oppgradering av bekkegjennomføringer og stikkrenner".	
2 016	9 511	Utbedring av bruer ihht rapport av desember 2012	A	2014 - 2019	8 490	8 490		605			Utbedring av bruer	Bevilgning er delt opp over flere år. Arbeid med utredning av Kunterud bru er startet. Det skal utarbeides anbudsgrunnlag for utlysning av konkurranse. Entreprisen planlagt utført i 2019.	
2 018	9 527	Eikseterveien mellom Vestsidveien og Sognaveien	A	2015 - 2018	8 700	720	9 420	7 943	ja	ja	Opparbeidelse av fortau	Anleggsarbeidet er utført. Økonomien må sees i sammenheng med videreføringen av gangveien til Torskroen.	
2 019	9 528	Grøttegata oppgradering	A	2015 -	4 000	4 000		500	ja	ja	Oppgradering av vei	Detaljprosjektering er påbegynt og det arbeides med grunneieravtaler. Dersom det ikke blir enighet med grunneiere innen 30.04.2019 igangsettes arbeidene med regulering. Grunnboringer for geotekniske undersøkelser er startet.	
2 020	9 529	Årkvislaveien oppgradering	A	2015 - 2019	15 000	15 000		517	ja	ja	Veiforsterkning og asfaltering	Detaljprosjektering er påbegynt og det arbeides med reguleringsplan. Grunnboringer for geotekniske undersøkelser er startet.	
2 021		Sykkelvei på gammel jernbanetrase	A	2016 - 2018	0	7 900	7 900	6 150	5 132	nei	ja	Opparbeidelse av gang- og sykkelvei som forbindelse mellom gammel jernbanetrase og Heggtoppen	Dette er et prosjekt i regi av Buskerudbyen. Prosjekteringen ble godkjent av Statens vegvesen, men Vegvesenet kom med nye krav etter at anbudskonkurranse var gjennomført og kontrakt er skrevet. Tiltaket måtte omprosjekteres. Mye av tiltaket er gjennomført, men er nå stoppet pga vinter. Arbeidet fortsetter når tælen er ute av bakken.
2 025		Belysning på gml. Jernbanetrase, Lierbyen - Drammen	A	2016 - 2017	0	3 750	3 750	3 600	2 640			Belysning av gang- og sykkelvei	Ferdig. Det gjenstår økonomisk gjennomgang.
2 028		Hovedplan overvann	A	2 018	1 000	1 000	700	280	ja	ja	Utarbeidelse av hovedplan	Arbeidet pågår og er planlagt ferdig i løpet av første halvdel av 2019.	
2 029		Eikseterveien mellom Sognaveien og Torskroen	A	2018 - 2019	10 000	10 000		3 588	ja	ja	Opparbeidelse av fortau	Utførelsen pågår og følger planlagt framdrift. Økonomien må sees i sammenheng med prosjekt 2018 - Eikseterveien mellom Vestsidveien og Sognaveien.	
2 032	9 504	Sanering Reistadlia (vei)	A	2010 - 2017	5 480	5 480		7 288	ja	nei	Oppgradering av vei i forbindelse med va-anlegg	Anleggsarbeidet er ferdig, men det er reklamasjon på asfaltarbeider. Overflaten er derfor ikke overtatt. Prosjektet er tilført midler i HP 2019 - 2022.	
		Overvannshåndtering i Linneslia i forbindelse med avrenning fra Skapertjern	A	2018 - 2019	2 000	2 000		0			Sikring av bekk	Tiltaket vil ikke bli gjennomført pga. usettelse av RV23. Anbefaler at bevilgning inndras nå og bevilges på nytt når veibyggingen skal gjennomføres.	
		Veiplanlegging i forbindelse med Fjordbven	A	2018 -	500	500		0			Utredninger	Ikke påbegynt. Følger framdriften til Lier kommune.	

Prosj.nr	Prosjekt	L / A*	Utføres	Bevilgn. totalt	Ekstern finans.	Totalt finans.	Prognose	Brukt hittil	Framdr. i forhold til plan?	Kostn. i forhold til plan?	Hva som gjøres	Kommentarer	
	Vann og avløp												
2500	9000	Mindre anlegg vann	L	2017 -	5 310		5 310	4 045			Mindre anleggstilltak på vannforsyning	Løpende prosjekt. Det er utført arbeider i Søndre Eggevei, Baneveien, Tronstad (abonnenter over på ny ledning), Lahell, tilrettelegging for spyling, ny reduksjonskum Flåtan. Det er også arbeidet med oppgradering av FDV og skjermstyring. Bevilgning er redusert i forbindelse med 2. tertial 2018.	
2501	9505	Sanering Nøste - Drammen (vei, vann og avløp)	A	2015 - 2022	77 140		77 140	78 000	9 236	nei	ja	Sanering av vei-, vann- og avløpsanlegg	Detaljprosjekteringen pågår. Det arbeides med gjennomføringsavtale med Statens vegvesen, grunneieravtaler, eiendomsmålinger, grunnundersøkelser og miljøundersøkelser. Prosjekteringen har blitt forsinket pga. manglende tilbakemeldinger fra Statens vegvesen. Detaljprosjekt er estimert ferdig i løpet av september 2019.
2504	9712	Sanering Reistadlia (vei, vann og avløp)	A	2010 - 2016	59 930		59 930	72 000	74 424	ja	ja	Sanering av kommunale vann- og avløpsledninger og oppgradering av vei.	Anleggsarbeidet er ferdig, men det er reklamasjon på asfaltarbeider. Oppgitt finansiering og prognose gjelder kun vann- og avløpsfinansieringen. Ut fra nåværende oversikt har det tilkommet ekstrakostnader til va-prosjektet på ca 12 mill kr. Dette gjelder utbedringer etter flom, nødvendige omgjøringer i Sørvangen, nye ledninger som ikke var registrert, ny overvannshåndtering, etc. Ekstraarbeider er finansiert i Handlingsprogrammet for 2019 - 2022. Veiarbeidene har egen bevilgning. Prosjektet er tilført veimidler og er årsaken til det reduserte forbruket fra forrige rapportering.
2505	9719	Lierkroa / Husebysletta	A	2017 - 2018	12 060		12 060	11 300	10 168			Sanering av kommunale vann- og avløpsledninger. Tilknytning av nye abonnenter.	Ferdig. Sluttoppgjør med entreprenør pågår.
2506	9720	Tronstad, renseanlegg og sanering	A	2017 - 2018	14 996		14 996	13 000	8 651	nei	ja	Nytt renseanlegg og sanering av ledningsnett.	Bygget er delvis ferdigstilt og teknisk utstyr er på plass. Montering av anlegget pågår. Det er rapportert ca 5 måneder forsinket og det må påregnes ytterligere 2 måneder. Overtagelse er planlagt i mai 2019. Det har vært omstruktureringer hos entreprenøren.
2507	9714	Hovedplan vann, lekkasjetap/beredskap/priv.	L		4 615		4 615		0			Bevilgning i hht Temaplan 2010 -	Løpende investering. Tiltak er ikke definert. Det er foreslått å avslutte prosjektet i 2. tertialrapport 2018.
2508	9740	Vannledning Sylling - Tronstad	A	2013 - 2019	28 000		28 000	27 000	22 338	ja	ja	Utskifting av vannledning og nylegging av avløpsledning.	Anleggsarbeidet er ferdig og sluttoppgjør og tinglysning pågår.
2510	9531 - 9747	Sanering Engersand	A	2016 - 2019	35 000		35 000	35 000	9 442	ja	ja	Sanering av vei-, vann- og avløpsanlegg	Det samarbeides med privat utbygger i forhold til felles anlegg på nedre del av området. Anleggsarbeidet på kommunalt ansvarsområde pågår.
2512	9100	Mindre anlegg avløp	L		5 930		5 930		2 906			Mindre anleggstilltak på avløpsanlegg	Løpende prosjekt. Tiltak ikke definert. Oppgradering av driftsovervåking og driftsoptimalisering Linnera er gjennomført. Flere mindre arbeider er gjennomført og pågår. Bevilgning redusert i forbindelse med 2. tertial 2018.
2513	9734	Klimaendringer/brukerinteresser/vannkval (løpende inv.)	L		783		783		0			Bevilgning i hht Temaplan 2010 -	Løpende investering. Tiltak er ikke definert. Det er foreslått å avslutte prosjektet i 2. tertialrapport 2018.
2514	9735	Oppgradering Linnes kloakkrenseanlegg	A	2010 - 2017	24 010		24 010	25 100	24 875			Renovering og oppgradering av arbeidsforhold	Prosjektet er ferdig utført.
2516	9736	Sylling renseanlegg, oppgradering	A	2010 - 2017	14 000		14 000	14 300	13 845			Oppgradering av renseanlegg	Ferdig
2517	9738	Sjåstad renseanlegg, oppgradering	A	2013 - 2017	10 580		10 580	10 600	10 250			Oppgradering av renseanlegg	Ferdig
2518	9739	Tiltak overvann Sjåstad	A	2015 - 2020	16 750		16 750		1 399	ja	ja	Fjerne fremmedvann fra renseanlegg	Detaljprosjektering og arbeid med grunneieravtaler pågår.
2519	9743	Kap.økning og mod. av pumpestasjoner på Lierskogen.	A	2015 - 2017	6 000		6 000	6 000	4 849	ja	ja	Rehabilitering og kapasitetsøkning	Kontrakt er inngått sammen med prosjekt 2524. Mindre arbeider gjenstår.
2521	9750	Kanada	A	2015 - 2018	48 000		48 000	48 000	39 408	ja	ja	Avkloakking av bebyggelse og ny vannforsyning	Hovedledninger er ferdig. Det gjenstår noen spredeledninger. Oppussing blir gjennomført våren 2019. Det er utfordringer i forbindelse med kompensasjon til grunneiere. Advokat er engasjert i grunneieravtalene. Tilknytninger er forsinket pga forsinkelse på renseanlegget.
2523		Revidering av Temaplan / Hovedplan	A				0		0				
2524	9742	Sanering ledningsnett Tveita	A	2016 - 2019	27 020		27 020	27 000	14 529	ja	ja	Sanering av ledningsanlegg	Hoveanlegget er ferdig. Oppussing blir gjennomført våren 2019.
2526	8505	Holmen pumpestasjon - reetablering	A	2013 - 2015			0		4 465			Ny pumpestasjon	
2529	9751	Sylling renseanlegg, utslippsledning	A	2016 - 2018	10 500		10 500		809			Ny disponering av restutslippet fra renseanlegget	Renseløsning er et viktig tema i Hovedplan VA og i tiltaksplanen er det foreslått å utrede samlet avløpsrenseløsninger for kommunen. Overordnet avløpsplan er utarbeidet. Den politiske behandlingen av avløpsplanen har blitt utsatt i påvente av utarbeidelsen av en strategisk plan om en regional avløpsløsning. Det er planlagt politisk behandling av planen våren 2019.
2530	9768	RV23 - utskifting av vannledning	A	2016 - 2021	19 000		19 000	19 000	0			Erstatte gammel vannledning	Prosjektet har fulgt framdriften til Statens vegvesen. Mye prosjektering er utført, men det er ikke mottatt regninger enda. Tiltaket vil ikke bli gjennomført pga. utsettelse av RV23. Det anbefales at bevilgningen inndras og bevilges på nytt når veibyggingen skal gjennomføres.

Prosj.nr	Prosjekt	L / A*	Utføres	Bevilgn. totalt	Ekstern finans.	Totalt finans.	Prognose	Brukt hittil	Framdr. i forhold til plan? ja/nei	Kostn. i forhold til plan? ja/nei	Hva som gjøres	Kommentarer	
2532	9761	Utarbeidelse av saneringsplaner	A	2017 - 2018	2 000		2 000	2 000	627	ja	ja	Utarbeidelse av planer for å bedre grunnlaget for framtidig utvikling av VA-infrastrukturen	Arbeidet er avsluttet.
2533	9780	Utvikle og etablere system for dokumentasjon og oppfølging av tap av forurensning fra avløpsnettet	A	2017	500		500		243			Kildesporingsteam opprettet for kartlegging av tap og innlekking på avløpsnettet.	Arbeidet er ferdig. Resultater er benyttet i saneringsplanen og egen rapport er utarbeidet.
2535	9752	Garsjø og Løken (dammer) , revurdering	A	2016 - 2017	500		500	500	72			Revurdering av dammer	Nye flomberegninger og befaring er gjennomført. Beregninger er sendt NVE for godkjenning. Etter godkjente beregninger skal det søkes til NVE. Det er antydnet saksbehandlingstid på 1 år.
2536	9764	Kartlegge og følge opp bedrifter med stort påslipp til kommunalt nett	A	2017 - 2018	500		500		76	ja	ja	Kartlegging av industribedrifter mht mengde og type påslipp	Arbeidet er avsluttet.
2537	9763	Utrekning av samlet renseløsning for Lier	A	2017	1 000		1 000		493	ja	ja	Overordnet planlegging	Renseløsning er et viktig tema i Hovedplan VA og i tiltaksplanen er det foreslått å utrede samlet avløpsrenseløsninger for kommunen. Overordnet avløpsplan er utarbeidet. Den politiske behandlingen av avløpsplanen har blitt utsatt i påvente av utarbeidelsen av en strategisk plan om en regional avløpsløsning. Det er planlagt politisk behandling av planen våren 2019.
2538	9782	Fjernavleste vannmålere	A	2017 - 2018	10 000		10 000	10 000	7 016	nei	ja	Utskifting av vannmålere for automatisk avlesning	Det er skiftet 4687 vannmålere av totalt 7685. Prosjektet ble forsinket isiste halvdel av 2018 pga leveranseproblemer fra fabrikk. Ny prognostisert ferdigstillelse er satt til 1. juni 2019.
2539	9765	Oppdatering av kartverk	A	2017 - 2020	2 000		2 000	2 000	21	nei	ja	Heving av kvaliteten på VA-kartverket	Arbeidet har startet, men er forsinket grunnet sykefravær. Det er ikke mistanke om at det mangler inntegning av hele "felt".
2541	9775	Infrastrukturplan for vann og avløp Fjordbyen	A	2018 -	8 500		8 500		0			Overordnet planlegging i forbindelse med Fjordbyen	Arbeidet har startet og følger framdriften til Lier kommune.
2543	9766	Reistadlia - nytt høydebasseng	A		5 000		5 000		484	nei	nei	Nytt høydebasseng	Detaljprosjekteringen er nesten ferdig og det er enighet med grunneier om tomt. Konkurransen er planlagt gjennomført vinteren 2019. Finansiering tas opp i Handlingsprogrammet for 2019 - 2022. Flytting av bassenget (grunneieravtale) har medført forsinkelse i detaljprosjekteringen.
2542	9767	Reduksjonskum Kortnes	A		500		500		0			Ny reduksjonskum	Arbeidet er ferdig.
2544	9779	Rundkjøringsprosjekt Kjellstad - ny vannledning	A	2018	2 500		2 500		1 235	ja	nei	Formyning av vann- og avløpsledninger.	Anleggsarbeidet er ferdig. Endelig økonomisk oppgjør er ikke ferdig og det vil bli overskridelser. Sluttoppgjør og forsikringsakk pågår. Finansiering må tas opp i 1. tertial 2019.
2545	9760	Tilstandskartlegging Tranby - Lier stasjon	A	2017	500		500		0	ja	ja	Inspeksjon for å kartlegge innlekking av fremmedvann	Arbeidet pågår.
2548	9789	Digitalisering av rørleggerarkiv	A	2018	1 000		1 000		0	nei	ja	Digitalisering og forenkling	Arbeidet pågår og er planlagt ferdig i april 2019. Dette er noe forsinket i forhold til opprinnelig plan.
2549	9777	Utrede behov for plassering av nye sonevannmålere og oppfølging av husvannmålere	A	2018 -	500		500		0	nei	ja	Nye sonevannmålere for kontroll av lekkasjemengder og framtidig modellering	Prosjektet baserer seg på arbeid som er gjennomført i regi av Godt Vann Drammensregionen. Utrekningsarbeid pågår, men det fysiske arbeidet er ikke påbegynt. Gjennomføring skal gjøres samlet for Viva-kommunene og tar sikte på utførelse høsten 2019 og våren 2020.
	9776	Provisorisk vannledning Lierskogen - Stabekk	A	2018 -	500		500		0			Erstatning av provisorisk vannledning	Ikke startet
2551	9755	Sanering Hårbergbakken	A	2018 - 2019	5 000		5 000		0	ja	ja	Sanering av vann- og avløpsanlegg	Detaljprosjektering er påbegynt
	9757	Sjåstad - Delekan	A	2018 - 2023	15 000	15000	30 000		0	ja	ja	Avkloakking av bebyggelse og ny vannforsyning	Mye av arbeidet med forprosjekt er gjennomført i forbindelse med annet prosjekt. Det er gjennomført forhandlinger med Glitre vannverket om anleggsbidrag. Oppstart prosjektering er planlagt igangsatt sommeren 2019. Kostnader er ført i annet prosjekt.
	9758	Poverudbyen	A	2018 - 2019	22 000		22 000		0			Sanering av vannledning og tilknytning av spredt avløp.	Ikke startet
	9762	Utrede kapasitet og tilstand på pumpestasjoner	A	2018 - 2019	500		500		0			Utrekning	Ikke startet
	9772	Sanering høydebasseng Lier sykehus	A	2018 - 2019	2 000		2 000		0			Erstatte eksisterende løsning med reduksjonsventil.	Ikke startet
	9774	Kartlegge potensielle kilder til tilbakesømming av forurensende stoffer. Plan for oppfølging av bedrifter.	A	2018 - 2019	500		500		0			Kartlegging av industribedrifter mht mengde og type påslipp	Utført

Vedlegg 3 Investeringsstatus og oversikt LEKF

Prosj.nr	Prosjekt	Bevilget tom 2018	Bevilgn. ut over 2018	Sum bevilget	Brukt	Prognose	Utføres	Hva som gjøres	Kommentarer
	Bygg								
8497	Nytt ventilasjonsanlegg Sylling barneskole	1 200	2 953	4 153	-	4 153	2019	Ventilasjonsanlegg/kanalanlegg	Ny behovsavklaring og vurdering av ambisjonsnivå bør utføres når skolebruksplan er vedtatt.
8503	Hegg skole	350 000	-	350 000	342 500	345 000	2013-2017	Ny Hegg skole	Sluttrapport gjensstår. Endelig godkjenning i henhold til forskrift om miljørettet helsevern (støy og radon). BREEAM-sertifisering bedre enn forutsatt. Etterbestilling på kjøling av kulturell pågå med finansiering fra sum som er avsatt for reklamasjoner etter avtale med Rådmannen. (egen bestilling)
8506	Esge skole, ventilasjonsanlegg	5 245	15 820	21 065	3 211	21 065	2019-	Fase 1 ventilasjon. Fase 2 oppgr. adm. fløy inkl. ny ventilasjon.	Med bakgrunn i skolebehovsanalysen og de forslag som ligger til Esge skole, er prosjektet satt på vent frem til endelig skolebehovsplan er vedtatt. Rådmannen er informert.
8517	Gullaug skole - utendørs treningspark	1 117	-	1 117	-	1 117	2019	Aktivitetsanlegg	Leverandør er valgt. Gjennomføres vår/sommer 2019.
8518	Høvik skole - utendørs treningspark	513	-	513	-	513	2019	Aktivitetsanlegg	Leverandør er valgt. Gjennomføres vår/sommer 2019.
8519	Tranby skole - oppgradering ventilasjon	2 563	-	2 563	3 878	2 563	2017-2018	Utskifting av ventilasjonsanlegg	Prosjektet samkjøres med ytterligere utskifting av et ventilasjonsaggregat som finansieres ved prosjekt 9303, kr 2 250' og prosjekt 9228 kr 200'.
8520	Oppgradering fasade/vinduer Heia skole	-	3 243	3 243	-	3 243	2019	Utskifting av kledning og vinduer, samt etterisolering.	
8522	Lierhallen - oppgradere gymgarderobrer	-	4 100	4 100	3 144	3 200	2017-2018	Oppgradering av garderobrer.	Prosjektet forventes med et underforbruk som vil fremkomme i sluttrapport.
8524	Energiltak nyløva Oddevall skole	-	3 164	3 164	-	3 164	2020	Utskifting av kledning og vinduer, samt etterisolering.	
8525	Utskifting av vinduer på Gullaug skole	0	3 164	3 164	-	3 164	2020	Utskifting av vinduer	
8526	Oddevall skole - ny lekeparks	1 317	-	1 317	-	1 317	2018-2019	Aktivitetsanlegg	Leverandør er valgt. Håper at prosjektet kan gjennomføres høst 2019 (avhengig av VIVA).
8530	Paviljong Høvik skole	31 458	2 500	33 958	21 473	33 958	2017-2019	Nye paviljonger	Første del ferdigstilt. Utvidelse er bestilt fra skolestart 2019.
8531	Oppgradere skolekjøkken Tranby skole	4 000	-	4 000	3 876	4 000	2018	Skolekjøkken	Prosjektet pågår
8532	Oppgradere skolekjøkken Lierbyen skole	2 600	-	2 600	2 052	3 520	2018	Skolekjøkken	Kr 1000' er satt av i prosjekt 9303 til vannbåren varme.
8533	Storsalamander Laheldammen	1 500	-	1 500	59	1 500	2018-		Miljøutvalgets vedtak 28/2018 er fulgt opp ved kartlegging, vurdering og bestilling av strakstiltak av begrenset kostnad
8535	Flytting av hjemmetjenesten	15 000	-	15 000	18'	15 000	2019		LEKF har i dialog med Rådmannen prosess med det eksterne leiemarkedet for midlertidig løsning (4-6 års leie)
9227	Tilfluktsrom, oppgradering	200	-	200	-	200	2017-2019		Oppgradering av strømaggregat for Tranbyhallen og Sylling skole.
9228	SD-anlegg, diverse bygg	5 070	-	5 070	896	5 070	2012-2019	Installere sentral driftstyring på bygg	Prosjektet samkjøres delvis med oppgradering av tekniske anlegg som pågår. Komplettering SD-anlegg Tranby skole og Tranbyhallen
9238	ENØK-tiltak iht Siemens-rapport	10 151	-	10 151	8 743	10 151	2011-2018	Diverse ENØK-tiltak på bygg	LEKF arbeider med ny plan for ENØK. På skolebehovsanalyse og pågående sak om fjernvarme vil inntil videre planen omfatte «øvrige bygg». Dette behøves foreslås i HP 19-22.
9239	Miljøtiltak - omlegging fyringsolje til varmepumpe	3 450	-	3 450	896	3 450	2016-	Gullaug, Sylling og Lierbyen skoler har oljekjel.	Det er kun et anlegg (Lierbyen skole) som i dag må ha spisslast med olje i tillegg til varmepumpe. Her kan fjernvarme bli et alternativ. Velges en omlegging til f.eks varmepumpeløsning (Sylling og Gullaug skole) må det forventes betydelig tilleggshvilgninger
9243	Energimerking av større kommunale bygg	1 000	-	1 000	598	1 000	-2019		Energimerking av alle større bygg er utført i prosjektet tidligere. Det anbefales å benytte restbeløp til oppdatering av energimerke vedr tilstand på tekn.anlegg, jf krav i energimerkeforskriften.
9451	Hjemmetjenesten (Lier sykehus bygg M)	1 500	-	1 500	2 195	2 195	2018-2019	Samlokalisering av hjemmetjenesten	Må sees i lys av ny bevilgning på kr 15 000' i prosjekt 8535
9486	Erstatning Frogner sykehjem	401 000	-	401 000	350 750	353 000	2010-2018	Nytt sykehjem	Besluttet utsatt endelig overtakelse på byggstyring og prøvedrift pågår inntil anleggene er stabile. Øvrige arbeider er i garantiperiode.
9514	Oppgradering Heggskole	6 500	-	6 500	8 067	8 158	2016-2018	Ombygg av sal og nye WC. Etablering av ventilasjon	Utbedringer vil bli ferdig i august 2018.
9547	Liertun - oppgradering	14 746	3 681	18 427	6 462	-	2015-	Generell oppgradering	Prosjektet pågår i flere år framover.
9549	Oppgradering Gilstadbakken 9	24 000	-	24 000	-	24 000	2018	Vedtatt sak 48/2016.	Viser til egen kommunikasjon om dette prosjektet
9745	Klinkenberghagan - utbyggningsstrategi	-	-	0	3 621	-	-2019		Pågår. Ikke bevilgning. Finansieres av senere salg.
9329	Rehabilitering Vestsdeveien 100	24 740	-	24 740	4 469	24 740	2017-2019	Totalrehab boliger ungdom+ungevoksne m spes behov	Inngått kontrakt med POB. Prosjektet styres etter målsum for ny totalentreprise. Usikkerhet på utførelse etter at brukergruppe er endret.
9550	Fosshagen fase 2	26 000	140 000	166 000	3 808	166 000	-2020		Forprosjekt og funksjonsbeskrivelse ferdigstilles høsten 2018 for politisk behandling. Det vil bli utarbeidet usikkerhetsanalyse i prosjektet etter gjennomføring av fasen. Denne vil bli vedlagt politisk sak om ferdigstilte. Merknader på rammesøknad.
9551	Fosshagen fase 3	-	100 000	100 000	-	-	2021		Mulighetsstudie foreligger. Oppstart riving vurderes i 2019.
9555	Bygg- og eiendomsutredninger	1 026	3 078	4 104	1 602	-	Løpende		Eikeveien, Grunnersøkeiser Bilbo, Kjellstad gård (ASVO-toma), Foss gård og planstatus eksisterende eiendommer.
8202	Bygningsmessige IKT-tilpasninger	3 855	-	3 855	2 878	3 855	Løpende		Har bedt om at dette går videre pga. oppgradering WiFi på flere bygg.
9303	Tiltaksplan kommunale bygg	14 468	52 404	66 872	18 863	-	Løpende	Oppgradering bygg og brukertilpasninger	Dette prosjektet løper videre.
9708	Diverse tomtearealer (kjøp/salg)	-	-	944	461	-	Løpende		Prosjektet pågår. Ingen bevilgning, men 483' tilgjengelig
8497	Sylling BS - nytt ventilasjonsanlegg	1 200	-	1 200	-	1 200	2019	Nytt ventilasjonsanlegg	

Vedlegg 4 Konsulentkostnader

Konsulentkostnader Drift 2018

Utvalg	Drift 2018	Innhold
FORMANNSKAPET	2 742 585	Utredning selskapsstrukturer etter kommunesammenslåing og kommunalteknikk (viderefakturert VIVA), ansettelse daglig leder LKKF, Sak 67 evaluering administrasjon og andre mindre prosjekter.
FORMANNSKAPET - FELLESOMRÅDER OG KOMMUNALE I	835 541	LEKF: Juridisk bistand vedr. klage på anskaffelse av parkouranlegg og bistand til konkurransegrunnlag aktivitetsanlegg Oddevall, Høvik og Gullaug skoler og risikoanalyse brann. Energioppfølgingsavtale, juridisk bistand anskaffelser og diverse småoppdrag.
GRUNNSKOLE-, BARNEHAGE- OG KULTURUTVALGET	753 370	Hovedsakelig konsulenter til lyd/lys osv Lier kulturscene samt innleie konsulent i "vikariatstilling" kultur og skole og diverse småoppdrag.
HELSE-, SOSIAL- OG OMSORGSUTVALGET	1 436 090	SPGR analyse og teamutvikling, styrking av skolehelsetjenesten, prosjekt kostnadsreduksjon velferd, bistand psykisk helse barn og unge og andre diverse småoppdrag.
MILJØUTVALGET	3 566 185	Kommuneplan, KU Lier skytebane, prosjekt grønn mobilitet, områderegulering fjordbyen, utfasing av forbrenningsbaserte energikilder, klimagassregnskap, utvikling og rapport synlighet mat, friluftsliv, kultur og reiseliv og diverse andre småoppdrag.
PLANUTVALGET	315 389	Konsulentbistand systemer plansaksbehandling og rammeavtale slamtømming.
Sum drift	9 649 160	

Konsulentkostnader investering 2018

Utvalg	Drift 2018	Innhold
FORMANNSKAPET	534 620	IKT Handlingsplan og noe drift og support av 1:1 enheter skole.
FORMANNSKAPET - FELLESOMRÅDER OG KOMMUNALE FORETAK	8 285 426	LEKF: Arkitektjenester Fosshagen fase 2, annen byggeteknisk konsulentbistand, energimerking bygg, prosjektledelse vestsidenveien 100, forurensningsundersøkelser Bilbo og andre prosjekter.
GRUNNSKOLE-, BARNEHAGE- OG KULTURUTVALGET	25 203	
HELSE-, SOSIAL- OG OMSORGSUTVALGET	127 420	Beskrivelse sykesignal Ljertun
PLANUTVALGET	540 163	Oppdatering av grunnkartet i Lier kommune, inkludert historiske bildeserier, gjennom statens kartverk
Sum investering	9 512 832	